

Liikenne- ja
viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätös vuodelta 2010

15.3.2011

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2010

Sisällys

1.	Toimintakertomus.....	2
1.1	Johdon katsaus	2
1.2	Vaikuttavuus.....	4
1.2.1	<i>Viestintäpolitiikka</i>	5
1.2.2	<i>Liikennepolitiikka</i>	10
1.2.3	<i>Tutkimus</i>	20
1.2.4	<i>Ministeriön yhteiset</i>	21
1.2.5	<i>Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus</i>	23
1.3	Toiminnallinen tehokkuus.....	25
1.3.1	<i>Toiminnan tuottavuus</i>	25
1.3.2	<i>Toiminnan taloudellisuus</i>	27
1.3.3	<i>Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus</i>	30
1.3.4	<i>Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus</i>	31
1.4	Tuotokset ja laadunhallinta	33
1.4.1	<i>Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet</i>	33
1.4.2	<i>Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu</i>	34
1.4.3	<i>Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen</i>	36
1.5	Tilinpäätösanalyysi.....	38
1.5.1	<i>Rahoituksen rakenne</i>	38
1.5.2	<i>Talousarvion toteutuminen</i>	40
1.5.3	<i>Tuotto- ja kululaskelma</i>	43
1.5.4	<i>Tase</i>	44
1.6	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	45
1.7	Arviointien tulokset	46
1.8	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	46
2.	Talousarvion toteutumalaskelma	47
3.	Tuotto- ja kululaskelma	53
4.	Tase	54
5.	Liitetiedot	55
6.	Allekirjoitukset	67

1. Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Viestintä

Kuluneen vaalikauden aikana tietoyhteiskunta-asiat ovat arkipäiväistyneet osaksi jokaisen hallinnon normaalia toimintaa. Tietoyhteiskuntapolitiikka on luonteeltaan ministeriöiden hallinnonalojen rajat ylittävä. Valtioneuvoston tietoyhteiskuntahankkeita on koordinoitu liikenne- ja viestintäministeriön johdolla arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan puitteissa. Vuonna 2010 hankkeet ovat edenneet suunnitellusti, keskiössä ovat olleet sähköinen asiointi ja tunnistaminen sekä julkisen sektorin käytössä olevan tiedon avaaminen ja saatavuuden edistäminen. Keskeistä on ollut uuden kansallisen tietoyhteiskuntastrategian Tuottava ja uudistuva Suomi - Digitaalinen agenda vuosille 2011–2020 valmistelu ja hyväksyminen vuoden loppupuolella.

Yhteiskunnallisessa kehityksessä on siirrytty vaiheeseen, jossa sähköisen viestintäverkkojen ja palvelujen käyttö on perusedellytys yhteiskunnan tehokkaalle toiminnalle, taloudelliselle toimeliaisuudelle ja palvelujen tarjonnalle. Tästä syystä erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että digitaalisessa kehityksessä varmistetaan verkkojen ja palveluiden luotettavuus, toimintavarmuus, käytettävyys ja monipuolisuus. Tieto- ja viestintäteknikan mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen on avainkysymys lähes kaikilla toimialoilla. Kehitys on tähän mennessä edennyt tyydyttävällä tasolla, mutta monella sektorilla kehitys on vasta alkuvaiheessa.

Laajakaistayhteyksien määrä on edelleen kasvanut ja niiden alueellinen saatavuus parantunut. Laajakaistaisen verkkoyhteyksien saatavuutta on vauhditettu julkisin toimin vuonna 2010. Kaikille kansalaisille on taattu 1.7.2010 alkaen kohtuuhintainen laajakaistayhteys, jonka välityskyky on vähintään 1 Mbit/s. Vuoden 2015 loppuun mennessä välityskyvyltään vähintään 100 Mbit/s -yhteys tulee olla saatavilla enintään kahden kilometrin päässä vakituisesta asunnosta tai toimipaikasta. Tavoitteen saavuttamiseen käytetään julkista tukea kaikkein harvimmilla asutuilla alueilla. Vuoden 2010 aikana on käynnistetty ensimmäiset pilottihankkeet ja päävaiheen toteutus alkaa kesällä 2011. Jatkossa korostuvat nopeiden yhteyksien käyttöön liittyvät näkökohdat ja niiden käyttäjille tuottama lisäarvonmerkitys.

Maassamme on vahva ja laadukas mediatoimiala. Keskeisiä instrumentteja sähköisen joukkoviestinnän kehittämisessä ovat taajuus- ja toimilupapolitiikka. Tavoitteena on monipuolinen ja moniarvoinen sisältöpalveluiden tarjonta kilpailluilla markkinoilla. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti siihen, että kotimaisen sisältötuotannon edellytykset säilyvät. Vuonna 2010 antenniverkon kanavatarjonta on entisestään lisääntynyt. Samalla television digitaalisessa kehityksessä ollaan siirtymässä uudenaikaiseen vaiheeseen; teräväpiirtolähetykset pystytään aloittamaan antenniverkossakin ja audiovisuaalisten sisältöjen seuraaminen verkkopalveluna kasvaa koko ajan. Tämä kehitys haastaa meitä uudenaikaiseen viestintäpoliittiseen ajatteluun.

Viestinnän toimiala on nopeassa ja monitasoisessa muutoksessa, eikä tämän muutoksen ennakointi, merkityksen ymmärtäminen ja tarvittaessa nopea muutokseen reagoiminen ole helppo tehtävä. Digitaaliseen kehitykseen vaikuttavat vahvasti globaali kehitys ja trendit, joihin ei kansallisilla toimenpiteillä ole juurikaan mahdollista vaikuttaa. Tämä kokonaisuus muodostaa vaikeasti hallittavan ja yllätyksellisen toimintaympäristön, johon viestintäpolitiikalla vaikutaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kansallisen politiikan tulee olla vahvuuksien korostamista ja heikkouksien korjaamista. Lisäksi erityistä huomiota on kiinnitettävä vaikuttamiseen EU:n tasolla ja kansainvälisen verkostoyhteistyön kehittämiseen.

Liikenne

Yksi vaihe liikenteen hallinnon ja liikennepolitiikan uudistamisessa toteutui vuoden 2010 alussa, kun kaksi uutta, merkittävää virastoa eli Liikennevirasto ja Liikenteen turvallisuusvirasto aloittivat toimintansa. Virastojen toiminnan alku on ollut haasteellista henkilöstölle uuden kulttuurin omaksumisen, sisäisen organisoimisen ja ulkoisten paineiden vuoksi. Virastot ovat selvinneet ensimmäisestä vuodesta hyvin, mutta paljon on vielä tehtävää uudistuksen tavoitteiden läpiviemiseksi. Myös virastojen ja ministeriön roolit ja tehtävät kaipaavat edelleen kirkastamista.

Kertomusvuonna toteutettiin myös yhtiöittämisjärjestelyjä, kun liikelaitoksena toimineesta Ilmailulaitoksesta ja Varustamoliikelaitoksesta muodostettiin valtionenemmistöiset osakeyhtiöt. Lisäksi Merenkulkulaitoksen sisäisestä tuotannosta muodostettiin osakeyhtiö.

Ministeriö on uudistanut ja tehostanut virastojen ohjausta. Hallinnonalan johtoryhmä, virastojen ohjauksen johtoryhmät sekä neuvottelukunnat ovat vuoden aikana toimineet aktiivisesti, tosin osin vielä rooliaan etsien.

Aluehallinnon uudistus toteutettiin samanaikaisesti virastouudistuksen kanssa. Myös tämä uudistus antaa hyvät mahdollisuudet liikenteen, maankäytön ja elinkeinoelämän kilpailukyvyyn huomioonottavalle alueelliselle toiminnalle. Henkilöstön sopeutumiskyky on alueilla ollut kenties vielä suuremmalla koetuksella kuin keskusviraston uudistuksessa, kun eri hallinnonalojen erilaisia toiminta- ja ohjauskulttuureita on sovitettu yhteen.

Liikennepolitiikan uudistus ei pysähdy virastouudistukseen. Ihmisten hyvinvoinnin ja Suomen kilpailukyvyyn sekä kestäväen kehityksen edellytysten turvaaminen on liikennepolitiikankin suuria tehtäviä myös tulevaisuudessa. Uudet toimintatavat, useiden erilaisten keinovalikoimien yhdistäminen, älyliikenne tärkeänä keinona niiden joukossa, antavat mahdollisuuksia säilyttää ja parantaa liikenteen palvelutasoa myös tiukan valtiontalouden aikana.

Liikennepoliittinen selonteko on osoittautunut kuluvalle vaalikaudella hyväksi välineeksi linjata ja toteuttaa hallituksen liikennepolitiikkaa. Selonteon mukaisesti on selvitetty erilaisia rahoitusmalleja ja siinä yhteydessä esitetty Infra Oy:n perustamista, on laadittu joukkoliikenteen kehittämissuunnitelma ja ilmastopoliittinen ohjelma, on arvioitu alueiden elinvoiman mahdollistamista, on tiivistetty maankäytön ja liikenteen yhteensovittamista, on mietitty liikenneturvallisuuden parantamista ja on laadittu logistiikkastrategia. Vaalikaudelle 2007–2011 selonteossa ajoitetut hankkeet ovat yhtä lukuun ottamatta saaneet vähintään toteuttamispäätöksen, viimeiset vuoden 2011 talousarvion yhteydessä.

Liikennehallinnon selviytymiskykyä ovat koetelleet vuoden 2010 aikana myös vaikeat luonnonolot. Junaliikenteen täsmällisyys on ollut poikkeuksellisen huono ja ongelmat ovat kasaantuneet. Talvikausi 2009–2010 oli poikkeuksellisen ankara ja sama on jatkunut talvikaudella 2010–2011. Ministeriön asettama työryhmä on selvittänyt talviliikenteen kestävyyttä ja antanut tilanteen parantamiseksi useita suosituksia. Monet liikenteen toimintavarmuuden parantamistoimenpiteet vaativat pitkän aikavälin kehittämistoimia mm. raideliikenteen infrastruktuuriin. Tämän lisäksi tarvitaan myös lyhyen aikavälin toimenpiteitä, joilla pystytään varmistamaan liikenteen luotettavuus myös lähivuosina. Erityisen tärkeänä ministeriö on pitänyt asiakkaan huomioonottamista ja tiedotuksen oikeellisuutta.

Saimaan kanavan vuokraamista koskeva valtiosopimus allekirjoitettiin Suomen ja Venäjän välillä 27.5.2010. Sopimuksen kansallinen hyväksymisprosessi käynnistyi kummassakin maassa kertomusvuoden aikana. Vuokrasopimus on voimassa 50 vuotta.

Tieliikenteen turvallisuus parani edelleen vuonna 2010. Ennakkotietojen mukaan vuonna 2010 tieliikenteessä menehtyi 270 henkilöä. Sen sijaan pitkään jatkunut jalankulkijoiden ja polkupyöräilijöiden myönteinen turvallisuuskehitys on pysähtynyt. Vaikka kehitys on ollut suotuisaa, tieliikennekuolemien määrä ei ole vähentynyt tavoitteiden mukaisesti.

Vuonna 2009 taantuma näkyi raskaan liikenteen vähenemisenä, vuoden 2010 luvuissa näkyi selvästi vilkastunut talouskehitys. Kuorma-autojen kuljettama tavaramäärä lisääntyi 15 prosenttia ja kuljetussuorite 7 prosenttia edellisvuodesta. Tavaraliikenteen rautatiekuljetukset kasvoivat niin kotimaisessa kuin kansainvälisessä liikenteessä 9 %. Ulkomaan merikuljetukset ovat elpyneet myös nopeasti talouden taantumasta. Vuonna 2010 ulkomaan meriliikenteessä kuljetettiin yli 93 miljoonaa tonnia tavaraa, mikä on 13 % edellisvuotta enemmän.

Rautateiden kaukoliikenteessä matkojen määrä kasvoi 2 % edellisvuoteen verrattuna. Venäjän liikenteessä matkojen määrä väheni yhden prosentin. Lähiliikenteessä matkojen määrän kasvu oli 2 %. Tieliikenteessä kokonaisliikennesuorite kasvoi vuoteen 2009 verrattuna prosentin. Ulkomaan meriliikenteessä kuljetettiin ennätyselliset 17,4 miljoonaa matkustajaa. Kasvua edel-

lisvuodesta oli 3,4 %. Viron liikenteen matkustajamäärä lisääntyi peräti 9,5 prosentilla lähes 7 miljoonaan.

1.2 Vaikuttavuus

Taulukko 1: Liikenne- ja viestintäministeriön yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen

<i>Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet</i>	<i>Toteutuma</i>
Monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintä- ja tietoyhteiskuntapalveluita on saatavilla koko maassa.	Viestintä- ja tietoyhteiskuntapalveluiden tarjonta on maassamme hyvällä tasolla. Erityisesti laajakaistapalveluiden saavuus on parantunut. Myös julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnan ja posti-toiminnan harjoittamisen edellytykset on varmistettu.
Yksityisyyden suoja, sananvapaus ja viestinnän moniarvoisuus sekä kansalaisten ja yritysten luottamus sähköisiin palveluihin säilyvät ja vahvistuvat.	Tavoitteen mukaiset näkökohdat on huomioitu vahvasti viestintä- ja tietoyhteiskuntapoliittisessa päätöksenteossa. Tietoturvastrategia on pantu toimeen ja sähköinen tunnistaminen on edennyt. Mediasisältöjen määrä on lisääntynyt.
Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden, arjen sujuvuuden, osaamisen ja kilpailukykyyn parantamiseksi ottaen erityisesti huomioon ikääntyneiden ja erityisryhmien tarpeet	Tavoitteen mukaiset näkökohdat on huomioitu vahvasti viestintä- ja tietoyhteiskuntapoliittisessa päätöksenteossa. Tietoturvastrategia on pantu toimeen ja sähköinen tunnistaminen on edennyt. Mediasisältöjen määrä on lisääntynyt.
Toimivat ja turvalliset matka- ja kuljetusketjut edistävät hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä kokonaan.	Suomen liikennejärjestelmä saa korkean arvosanan kansainvälisissä kilpailukykyvertailuissa. Kansallisessa rakennetun ympäristön tila -arvioinnissa liikenneverkkojen vaikutus hyvinvointiin ja kilpailukykyyn sai arvosanan 8 eli hyvä.
Liikennejärjestelmää kehitetään kokonaisuutena hyödyntäen tehokkaasti kaikkia liikennemuotoja sekä älykkään liikenteen suomia mahdollisuuksia.	Liikennejärjestelmän kehittämistä kokonaisuutena on edistänyt uusien kaikkia liikennemuotoja käsittelevien virastojen eli Liikenneviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston perustaminen. Kansallista älyliikenteen strategiaa viedään käytäntöön neuvottelukunnan johdolla
Kaupunkiseuduilla maankäyttö ja liikenne sovitetaan yhteen ja parannetaan joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä. Maaseudulla ja saaristossa liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelut turvataan.	PARAS-hankkeen yhteydessä on tuettu kaupunkiseutuja maankäytön ja liikenteen yhteensovittamisessa. Tampereen kaupunkiseudulla on allekirjoitettu MAL-aiesopimus vuoden 2011 alussa. Liikennejärjestelmä-ajattelua sekä joukkoliikenteen ja pyöräilyn ja kävelyn mukanoitoa suunnitteluun on viety aluetasolla eteenpäin mm. ELY-keskusten strategisten tulossopimusten avulla.
Maaseudulla ja saaristossa liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelut turvataan.	Haja-asutusalueiden tiestö pidetään päivittäin liikennöitävänä. Huonokuntoisten sorateiden määrä on vähentynyt vuodesta 2003 noin 700 km. Joukkoliikenteen peruspalvelun takaamiseksi etsitään uusia toimintatapoja, kyytitakuuta pilotoidaan. Joukkoliikenteen peruspalvelutasoa ei kuitenkaan pystytä kaikkialla turvaamaan. Saaristoliikenteen palvelutason turvaamiseksi on laadittu kilpailuohjelma ja ensimmäiset myös yhteysaluksen uusimisen sisältävät palvelusopimukset on kilpailutettu.
Väylien kunto mahdollistaa turvallisen päivittäisen liikkumisen sekä tehokkaat kuljetukset.	Päällystetystä tieverkosta on hyvässä tai erittäin hyvässä kunnossa 70 %. Hyväkuntoisella tiestöllä ajetaan 90 % liikenteestä. Meriväylien kustannustehokkuus (isot aluskoot sallivat meriväylät) on kehittynyt hyvin. Keskeisen rataverkon kunto on hyvä.
Suomi on liikenneturvallisuudeltaan Euroopan viiden parhaan maan jou-	Kaupallisessa lentoliikenteessä ja kaup-

<i>Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet</i>	<i>Toteutuma</i>
kossa.	pamerenkulussa sekä rautatieliikenteessä ei ole tapahtunut kuolemaan eikä vakaviin henkilövahinkoihin johtaneita onnettomuuksia. Tieliikenteen turvallisuuden paranemisesta huolimatta Euroopan kärkeä ei ole saavutettu.
Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään Suomen kansainvälisten sopimusten ja EU-velvoitteiden mukaisesti. Liikenteen terveydelle ja luonnolle aiheuttamat haitat minimoidaan.	Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenivät vuosina 2008–2009 jonkin verran autokannan uusiutumisen ja biopolttoainoiden käytön seurauksena, mutta pääasiassa taloudellisen taantuman aiheuttaman liikenteen vähenemisen vuoksi. Kansainvälisiä tavoitteita ei tulla saavuttamaan vuoteen 2020 mennessä ilman uusia toimenpiteitä.
Liikenteen toimialan tuottavuus ja tehokkuus paranee.	Määrätietoista työtä liikenteen toimialan tuottavuuden ja tehokkuuden parantamiseksi on jatkettu eri toimenpiteillä kuten esim. tasapuolisen kilpailun edellytysten parantamisella, yhtiöittämällä liiketoimintoja, väylänpidon hankintojen kehittämällä ja toteuttamalla virastouudistus. Aiemmin toteutetut infra-alan tuotannon eriyttämisen ja yhtiöittämisen toimet ovat tuoneet kustannussäästöjä.
Tutkimuksessa kehitetään liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista ja asiantuntemusta sekä tuotetaan tietoa lainsäädännön ja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.	Liikenne- ja viestintäalan osaamista ja asiantuntemusta on tutkimuksen keinoin kehitetty lainsäädännön vaikutusarvioilla, selvityksillä sekä yhteishankkeilla. Hankkeet tukivat mm. älyliikenteen, liikenneturvallisuuden, ruuhkamaksujen ja liikenteen ympäristöystävällisyyden kehittämistä sekä laajakaistan yleistymistä ja taajuuspolitiikkaa.
Tutkimus- ja kehittämistoiminta tukee hallitusohjelmassa esitettyjen viestintää ja liikennettä koskevien toimenpiteiden toteuttamista.	Uudistetut hallinnonalan T&K-toiminnan linjaukset ja T&K-ohjelmat tukevat entistä vahvemmin liikennepoliittisia ja muita hallinnonalalle asetettuja tavoitteita. Hallitusohjelmaa tukevan sektoritutkimuksen osalta rahoitettiin alue- ja yhdyskuntarakenteiden, infrastruktuurin ja kestävän kehityksen tutkimushakujia.
Huolehditaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen varmistamisesta niiltä osin kuin ne liittyvät hallinnonalan toimialueeseen, sekä varmistetaan varautumisen avulla hallinnonalan toimintojen jatkuvuus häiriötilanteissa.	Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ja hallinnonalan toimintojen jatkuvuuden varmistaminen on hyvällä tasolla. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (YTS) on laadittu.
Tuottavuus paranee. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden ja kilpailukyvyn parantamiseksi.	Tuottavuudenkehitys on tyydyttävällä tasolla. Julkisten tietovarantojen saatavuuden ja uudelleenkäytön lisäämiseksi on laadittu periaatepäätös ja on otettu käyttöön useita valtion konsernihallinnon yhteisiä sähköisiä palveluja.
Hallinnonala toimii aktiivisesti ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.	Ilmatieteen laitos on kehittänyt palveluitaan aktiivisesti mm. perustamalla ilmastokeskuksen. Lisäksi hallinnonala on toteuttanut ja osallistunut useisiin ilmastonmuutokseen liittyviin tutkimusohjelmiin ja hankkeisiin.

1.2.1

*Viestintäpolitiikka**Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:*

- Monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintä- ja tietoyhteiskuntapalveluita on saatavilla koko maassa.

Viestintäpalveluiden saatavuus parani laajakaistapalveluiden osalta kertomusvuoden alkupuolella, kun ns. yleispalveluvelvoite ulotettiin laajakaistapalveluihin. Heinäkuun 2010 alusta alkaen

koko maassa on ollut lain velvoittamana saatavilla käyttäjien pysyvään asuntoon tai yritysten toimipaikkaan laajakaistayhteys, jonka välityskyky on vähintään 1 Mbit/s.

Suomi on edelleen edullisimpia matkapuhelinmaita. Tärkeimpien viestintäpalveluiden matkapuheluiden ja viestintäpalveluiden hintataso on kertomusvuoden aikana ollut hyvin vakiintunut. Viestintäviraston mukaan muutoksia hinnoissa on näkynyt lähinnä erilaisten puhe- ja tekstipakettien ja lisäetujen muodossa. Lähes kaikki palveluntarjoajat ovat kuitenkin huomioineet heinäkuussa 2010 voimaan tuleen arvonnisäveron korotuksen hinnoissaan hinnan nostona.

Tavoite: Markkinoilla tarjotaan monipuolisia ja erihintaisia viestintäpalveluita eri asiakasryhmien tarpeisiin. Operaattorit investoivat uusiin palveluihin ja verkkoteknologioihin.

Tavoitetaso:

- Matkaviestinmarkkinoilla on vähintään kolme teleyritystä kilpailun ylläpitämiseksi.
- Teleyritysten investointitaso säilyy vuoden 2009 tasolla.

Matkaviestinpalveluiden markkinoilla on kolme verkkopalveluita tarjoavaa valtakunnallista operaattoria. Lisäksi markkinoilla useita pienempiä, pelkästään matkaviestinpalveluita loppuasiakkailla tarjoavia operaattoreita, jotka tarjoavat näitä palveluita jonkun verkko-operaattorin verkon kautta.

Suurimpien teleyritysten investointien taso on vuonna 2010 ollut keskimäärin hieman ylin kymmenyksen liikevaihdosta. Investointitaso on suunnilleen edellisvuoden tasolla.

Tavoite: Syrjäseuduilla ja haja-asutusalueilla on saatavissa kohtuuhintaiseen ja monipuoliseen ja laadukkaaseen viestintä-, viihde- ja asiointikäyttöön soveltuvia viestintäverkkoja. 1 Mbit/s vähimmäisnopeusvelvoite otetaan käyttöön 2010.

Tavoitetaso:

- Aloitetaan haja-asutusalueiden laajakaistahankkeiden toteutusvaihe, johon liittyvät viestintäverkot otetaan käyttöön vuoden 2010 aikana.

Valtion talousarviossa vuodelle 2010 oli varattu 12,7 euron määräraha (3 v siirtomääräraha) laajakaistahankkeen toteuttamiselle. Vuonna 2010 tätä määrärahaa ei hankkeiden keskeneräisyyden takia vielä käytetty, vaan maksatus siirtyy vuodelle 2011. Vuonna 2010 aloitettiin kuu- den pilottihankkeiden toteutus. Näistä Karvian pilottihanke saatettiin loppuun kertomusvuoden aikana. Muut hankkeet yhtä lukuun ottamatta valmistuvat kesällä 2011. Laajakaistahankkeen päävaiheen kilpailutukset ovat käynnissä ja jo useiden kymmenien päävaiheen hankkeiden rakentaminen alkaa myös kesällä 2011.

Tavoite: Kolmannen sukupolven matkapuhelinverkkojen nopeudet ja peittoalueet kasvavat.

Tavoitetaso:

- Tavoitteena on edetä siten, että vuoden 2013 alussa UMTS-verkkojen peitto on yli 97 %.

Kolmannen sukupolven (3G) matkaviestinverkkojen saatavuus on parantunut jatkuvasti. Teleyritykset ovat myös kertomusvuoden aikana tiedottaneet niistä uusista alueista, joilla on rakennettu uusia 3G-verkon tukiasemia. Muuan muassa Elisa on kertomusvuoden syksyllä Savon ja Karjalan alueella ottanut käyttöön useita uusia 3G-verkon tukiasemia. Yhtiö on ilmoittanut sen lähiajan tavoitteena olevan laajentaa 3G-verkon peiton samalla tasolla kuin se on GSM-verkossa.

Myös Sonera ja DNA ovat kertoneet rakentaneensa lukuisia uusia 3G-tukiasemia erityisesti haja-asutusalueille eri puolelle maata. Uusimmat 3G-tukiasemat on yleensä rakennettu laajoja alueita kattavalla 900 MHz-tekniikalla.

Tavoite: Radiotaajuuksien käyttöä uudistetaan maltillisesti joustavampaan ja tehokkaampaan suuntaan.

Tavoitetaso:

- Arvioidaan huutokaupan onnistuminen ja mahdollinen jatko.
- Oikeudenmukaiset taajuusmaksut.

Joulukuussa 2010 annettiin eduskunnalle selvitys radiotaajuushuutokaupan toteutumisesta ja vaikutuksista. Kokeilu osoitti, että huutokauppa on myös suomalaisilla viestintämarkkinoilla yksi toimiva tapa myöntää taajuuksien käyttöoikeuksia. Koska taajuushuutokauppa perustui erillislakiin, uudet huutokaupat edellyttäisivät lainsäädäntötoimia.

Liikenne- ja viestintäministeriö antoi 21.12.2010 asetuksen taajuusmaksuista ja Viestintäviraston radiohallinnollisista suoritteista perittävistä muista maksuista (1222/2010), joka tuli voimaan 1.1.2011. Asetus perustuu taajuusmaksutyöryhmän maaliskuussa 2010 tekemään ehdotukseen oikeudenmukaisemmaksi ja taajuuksien tehokkaampaan käyttöön kannustavaksi taajuusmaksumalliksi, joka tasapuolistaa televisiotoimijoiden ja matkaviestintoimijoiden taajuusmaksujakaamaa. Maksujen muutokset tulevat asteittain voimaan siten, että ne ovat täysimääräisesti voimassa vuoden 2016 alusta.

Tavoite: Edistetään toimivaa kilpailua televisiomarkkinoilla ja maanpäällisen televisioverkon kiinnostavuutta teknisesti korkealaatuisena ja monipuolisen sisällön jakelukanavana ja kannustetaan uuden taajuuksia tehokkaasti hyödyntävän teknologian käyttöönottoon.

Tavoitetaso:

- SD-televisiotoimintaan myönnetty toimiluvat on yhtenäistetty ja selkeytetty. HD-ohjelmistoluvat myönnetään sellaisina, että ne tukevat HD-lähetysten mahdollisimman nopeaa aloittamista.

Valtioneuvosto jatkoi 31.8.2010 voimassa olleiden kanavanippujen B, C ja E toimilupien voimassaoloa vuoden 2016 loppuun. Samalla toimilupaehtoja yhtenäistettiin. Lisäksi kanavanippuihin voitiin myöntää kolme kokonaan uutta ohjelmistolupaa verkkoluvanhaltijan otettua käyttöön entistä tehokkaamman lähetysten pakkausmenetelmän.

Toimiluvat ensimmäisiin teräväpiirtotelevision lähettämiseen soveltuviin kanavanippuihin (VHF A, VHF B) myönnettiin maaliskuussa 2010 siten, että lähetykset voivat alkaa vuoden 2011 alussa. Vuoden lopussa verkkotoimilupia oli myönnetty kolmelle eri toimijalle.

Tavoite: Parannetaan toimiluvanvaraisen radiotoiminnan toimintaedellytyksiä siten, että alalla on mahdollisuus vastata muuttuvaan kysyntään ja toimintaympäristöön.

Tavoitetaso:

- Varmistetaan toimiluvanvaraisen radiotoiminnan jatkuvuus 31.12.2011 jälkeen.

Toimiluvat valtakunnalliseen ja paikalliseen radiotoimintaan toimilupakaudelle 2012–2019 julistettiin haettaviksi kesällä 2010. Toimiluvat uusista päätöksistä tehtiin 17.2.2011.

Viestintävirasto selvitti liikenne- ja viestintäministeriön toimeksiannosta mahdollisuuksia kehittää radiotoiminnan taajuuksien nykyistä tehokkaampaa käyttöä. Selvityksen perusteella voidaan ottaa käyttöön kaksi uutta suurimmista kaupungeista koostuvaa taajuuskokonaisuutta, joita toimiluvat haettavaksi julistettaessa kutsuttiin kaupunkiverkoiksi. Lisäksi valtioneuvosto myönsi yhden uuden pääkaupunkiseudun paikallisen toimiluvan toimilupakaudelle 12.11.2010–31.12.2011.

Tavoite: Varmistetaan Yleisradio Oy:n julkisen palvelun toimintaedellytykset.

Tavoitetaso:

- Julkista palvelua ja rahoitusta koskeva HE on annettu/lakimuutokset hyväksytyt ja vuoden 2011 rahoituksen taso vahvistettu.

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoituksen uudistamista koskevia parlamentaarisen työryhmän ehdotuksia ei ole toteutettu, vaan mahdolliset ratkaisut rahoituksen uudistamisesta siirtyvät tehtäviksi seuraavalla vaalikaudella. Yleisradio Oy:n rahoitus on järjestetty vuodelle 2011 korottamalla televisiomaksua kuudella prosentilla. Valtion televisio- ja radiorahaston käyttösuunnitelman vuodelle 2011 hyväksyttiin joulukuussa 2010. Televisiomaksutuloja arvioidaan kertyvän 462 miljoonaa euroa, josta Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoitukseen osoitetaan 451 miljoonaa euroa.

Tavoite: Postipalvelujen, erityisesti yleispalvelun, tarjoamisen edellytykset on turvattu.

Tavoitetaso:

- Postipalvelulaki on uudistettu.

Hallituksen esitys uudeksi postilaiksi sekä Maailman postiliiton yleissopimuksen hyväksymiseksi ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettiin eduskunnalle lokakuussa. Esitys perustui keväällä 2010 raporttinsa jättäneen asiantuntijatyöryhmän ehdotuksiin. Esityksessä saatetaan voimaan EU:n kolmas postidirektiivi ja Maailman postiliiton (UPU) yleissopimus. Esitykseen sisältyy ehdotuksia, joilla turvataan postin yleispalvelun saataavuus sekä edistetään postitoiminnan toimintaedellytyksiä muuttuvassa toimintaympäristössä. Eduskunta hyväksyi uuden lain sisällön maaliskuussa 2011.

Uuden postilainsäädännön toimeenpanoa tukemaan asetettiin joulukuussa postin yleispalvelun rahoitusta selvittävä työryhmä.

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:

- Yksityisyyden suoja, sananvapaus ja viestinnän moniarvoisuus sekä kansalaisten ja yritysten luottamus sähköisiin palveluihin säilyvät ja vahvistuvat.

Televisiotoiminnassa on myönnetty uusia ohjelmisto- ja verkkolupia, joilla lisätään televisiotarjonnan määrää ja tätä kautta edistetään monipuolista sisältötarjontaa. Sanomalehdistön tuki on suunnattu ruotsinkielisen sanomalehdistön toimintaedellytysten varmistamiseen.

Kertomusvuonna on merkittävässä määrin edistetty tietoturvan paranemista, palveluiden esteettöntä käyttöä ja sähköisen asiointin kehittymistä.

Tavoite: Kansalaisten ja yritysten luottamus tietoyhteiskunnan palveluihin on hyvällä tasolla.

Tavoitetaso:

- Päätetään tietoturvastrategian konkreettinen toimeenpano-ohjelma.

Luottamusta tietoyhteiskunnan palveluihin on edistetty kansallista tietoturvastrategiaa toteuttavan toimenpideohjelman yhdeksällä kärkihankkeella, jotka saatetaan loppuun helmikuussa 2011. Toimenpideohjelman puitteissa tietoturvaa ja luottamusta tietoyhteiskunnan palveluihin on edistetty toteuttamalla hankkeita, joilla lisätään kansalaisten ja yritysten tietoisuutta tietoturva-asioista ja tietoturvaosaamista. Huomiota on myös kiinnitetty tietoihin liittyvien riskien ja tietojen suojaamiseen liittyvien vaatimusten tunnistamiseen sekä yritysten toiminnan jatkuvuuden ja kansalaisten palveluiden saatavuuden varmistamiseen liittyviin kysymyksiin.

Kansainvälisistä tietoturvavelvoitteista johtuvista viranomaistehtävistä vastaavan kansallisen tietoturvaviranomaisen (NCSA-FI) toiminta on käynnistetty 1.1.2010 ja sen asema vahvistettu lailla 1.11.2010.

Tavoite: Esteettömyyteen liittyvät kysymykset otetaan osaksi tietoyhteiskunta- ja viestintäpolitiikkaa.

Tavoitetaso:

- Kaikessa viestintäpolitiikan ja tietoyhteiskunnan päätöksenteossa otetaan huomioon esteettömyyskysymykset.
- Televisio-ohjelmien tekstitystä koskeva lainmuutos on hyväksytty.

Esteettömyyskysymykset on huomioitu viestintä- ja tietoyhteiskuntapolitiikkaan liittyvässä lainsäädäntötyössä ja päätöksenteossa. Vuonna 2010 julkaistiin uusi esteettöntä tietoyhteiskuntaa edistävä toimenpideohjelma, joka osaltaan varmistaa esteettömyyskysymysten huomioonottamisen tulevinakin vuosina.

Ministeriössä tehtiin myös esteettömyyden kannalta keskeiset muutokset viestintämarkkinalakiin sekä televisio- ja radiotoiminnasta annettuun lakiin.

Vuonna 2010 hyväksyttiin viestintämarkkinalain muutos, jolla parannetaan televiestintäpalvelujen esteettömyyttä. Jatkossa puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat puhelimitse sekä tekstiviestillä yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112. Tämä muutos takaa pääasiassa kuulovammaisille pääsyn kansalliseen 112-hätäpalveluun teleyritysten osalta. Lisäksi yleisten puhelinpalveluiden tarjontaa koskevaa yleispalveluvelvollisuutta laajennettiin siten, että tarjottavan liittymän tulee jatkossa olla sellainen, että kaikki käyttäjät, myös vammaiset, voivat käyttää hätäpalveluita, soittaa ja vastaanottaa kotimaan ja ulkomaan puheluita sekä käyttää muita tavanomaisia puhelinpalveluita. Liittymän on lisäksi mahdollistettava kaikille käyttäjille tarkoituksenmukainen internet-yhteys, ottaen huomioon käyttäjien enemmistön käytössä oleva yhteysnopeus, tekninen toteutettavuus ja kustannukset. Tällä muutoksella vaikutetaan siihen, että vammaisille käyttäjille on jatkossa tarjottava samat perusviestintäpalvelut kuin muillekin käyttäjille näiden oikeuksia vastaavalla tavalla.

Televisio-ohjelmien ääni- ja tekstityspalvelua koskeva televisio- ja radiotoimintaa koskevan lain muutos varmistaa puolestaan ääni- ja tekstityspalveluiden kasvavan saatavuuden kotimaisiin ohjelmistoihin, mikä lisää olennaisesti eri aistivammaisten, ikääntyneiden sekä maahanmuuttajien mahdollisuuksia kotimaisten televisio-ohjelmien seurantaan samalla parantaen heidän yhdenvertaisuuttaan.

Tavoite: Tietoyhteiskunnan palvelumarkkinoiden toimivuus taataan avoimena kilpailuna, jossa käyttäjillä on vaihtoehtoisia tapoja sähköiseen asiointiin.

Tavoitetaso:

- Käyttäjillä on vaihtoehtoisia tapoja sähköiseen asiointiin.

Edellytykset sähköiselle asiointille ovat parantuneet. Sähköisen tunnistamisen kehittämisryhmä on vuoden 2010 aikana luonut puitteita toimiville vahvan sähköisen tunnistamisen palveluiden markkinoille syyskuussa 2009 annetun lain pohjalta.

Verkkolaskutuksen käyttöönoton edellytyksiä ja markkinoiden toimintaa on vahvistettu ehdotettujen toimien pohjalta Verkkolaskufoorumien puitteissa.

Laki sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa (OM) on laajentanut mahdollisuutta sähköiseen tiedonantoon. Kansalaisen asiointitili on otettu käyttöön vuonna 2010.

Tuottava ja uudistuva Suomi – digitaalinen agenda vuosille 2011–2020 valmistui joulukuussa 2010, jossa esitetään tavoitteet ja toimet tietoyhteiskunnan kehittämiselle lähitulevaisuudessa. Keskeisenä tavoitteena on edistää digitaalisten palvelujen käytettävyyttä ja käyttäjien osallistamista palvelujen suunnitteluun. Esteettömyysohjelmassa esitetään myös toimia sähköisen asiointin käyttäjälähtöiseen suunnitteluun.

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:

- Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden, arjen sujuvuuden, osaamisen ja kilpailukykyyn parantamiseksi ottaen erityisesti huomioon ikääntyneiden ja erityisryhmien tarpeet.

Tietoyhteiskunta-asiat ovat arkipäiväistyneet osaksi jokaisen hallinnonalan normaalia toimintaa. Vuonna 2010 on edelleen toteutettu arjen tietoyhteiskunnan toimintaohjelmaa laajalla määrällä hankkeita. Hankkeet ovat edenneet suunnitellusti ja tietoyhteiskuntapolitiikan koordinaatio on tehostunut. Julkisen sektorin palvelurakenteiden uudistamiseen tähtävien hankkeiden lisäksi toteutuksessa on keskitytty laajasti hankkeisiin, joilla edistetään sähköisten palvelujen tarjonnan kehitystä. Tällaisia ovat muun ohella sähköiseen tunnistamiseen ja sähköiseen laskutukseen liittyvät hankkeet. Myös julkisen sektorin hallussa olevan tiedon avaamista ja saatavuuden edistämistä on selvitetty.

Vuonna 2010 eduskunnalle annettiin selonteko tietoyhteiskunnan tilasta ja kehityksestä sekä julkaistiin uusi kansallinen tietoyhteiskuntastrategia Tuottava ja uudistuva Suomi - Digitaalinen agenda vuosille 2011–2020. Selonteossa esitetään suuntaviivoja tulevalle tietoyhteiskuntapolitiikalle.

Tavoite: Lasten ja nuorten tietoyhteiskuntataidot paranevat ja toimijat ovat tietoisia lasten ja nuorten erityistarpeista.

Tavoitetaso:

- Lasten ja nuorten käytössä on turvallisia tietoyhteiskunta- ja viestintäpalveluita.
- Mediafoorumin vaikuttavuus lisääntyy.

Toimenpiteet, joilla parannetaan lasten ja nuorten asemaa tietoyhteiskunnan toimijoina, on keskitetty erityisen lasten ja nuorten Mediafoorumin puitteisiin eri muodoissa. Mediafoorumin toiminta on vakiintunut ja sillä on keskeinen rooli eri toimijoiden yhteistyön rakentamisessa.

Mediafoorumin toiminnalla on edesautettu peliraati.fi –sivuston jatkumista. Sivusto on tarkoitettu vanhemmille opastukseksi lasten pelien valintaan ja avuksi (media)kasvatuksessa. Mediafoorumin puitteissa on yhteistyössä palveluntuottajien kanssa laadittu käytäntesäännöt sosiaalisen median palveluntarjoajien kanssa. Keskeiset suomalaiset sosiaalisen median palveluntarjoajat ovat sitoutuneet edistämään erityisesti lasten ja nuorten turvallista nettipalvelujen käyttöä. Mediafoorumissa on perustettu Meidän Media -projekti, jonka keskeisimpänä tehtävänä on edesauttaa sellaisten kampanjoiden toteutumista, joiden avulla parannetaan vanhempien ja muiden kasvattajien tietoisuutta lasten ja nuorten mediankäytöstä. Erityisenä kohderyhmänä ovat ne vanhemmat, joita ei tähän mennessä ole pystytty kunnolla tavoittamaan ja jotka eivät itse aktiivisesti ole hakeneet tietoa lasten ja nuorten mediankäyttöön liittyen.

1.2.2 Liikennepolitiikka

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:

- Toimivat ja turvalliset matka- ja kuljetusketjut edistävät hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä kokomaassa.

Kansainvälisesti liikennejärjestelmän toimivuus on Suomessa arvioitu varsin hyväksi. Esimerkiksi kansainvälinen Logistics Performance Index määrittellen kyselytutkimuksella ja siinä mitataan ja vertaillaan eri valtioiden logistista suoriutumista monipuolisella mittaristolla. Vuonna 2010 Suomi on 155 maan joukossa sijalla 12. Liikenneinfrastruktuuri arvioidaan sijalle 8 (Norja sijalla 3 ja Ruotsi sijalla 10). Kansallisella tasolla rakennetun omaisuuden tila-arviossa liikenneverkkojen vaikutus sekä hyvinvointiin että kilpailukykyyn sai arvosanaksi 8 asteikolla 4–10.

Liikennejärjestelmän toimivuus heikkeni selvästi vuonna 2010 erityisesti vaikean talven vuoksi. Kaukojunista saapui ajoissa määräasemalle vain 76 % eli oli korkeintaan 5 minuuttia aikataulusta myöhässä, kun edellisvuonna vastaava luku oli 89 %. Junien myöhästymiset haittasivat myös pääkaupunkiseudun työmatkaliikennettä. Talvimerenkulussa oli normaalia enemmän jäänmurron odotuksia, samoin tieliikenteessä oli häiriöitä. Liikennejärjestelmän talvikestävyttä selvittänyt ministeriön asettama työryhmä esitti useita toimenpiteitä liikennejärjestelmän talvikestävyysparantamiseksi. Rautatieliikenteessä tärkeimmät talviliikenteen sujuvuutta parantavat toimet ovat selvitysten pohjalta seuraavat: liikenne on mitoitettava nykyinfraan, liikenteen ohjaus on uusittava, matkustajainformaatio saatava toimimaan ja pitkällä aikavälillä on kehitettävä raitininfrastruktuuria.

Helsingin ja Pietarin välinen nopeajunaliikenne aloitettiin 12.12.2010. Matka-aika lyheni lähes kuudesta tunnista 3 tuntiin 36 minuuttiin. Hanketta on valmisteltu maiden hallintojen välillä vuodesta 1994 lähtien ja se on sisältänyt merkittävät panostukset raitininfrastruktuuriin ja uuteen kalustoon. Raja- ja tullitarkastukset tehdään liikkuvassa junassa sekä Suomen että Venäjän puolella.

Tavoite: Yhteinen strategiavalmistelu

Tavoitetaso:

- Prioriteetit ja linjaukset vaihtoehtoinen on määritelty.

Liikenne- ja viestintäministeriö on kansliapäällikön johdolla julkaissut tulevaisuuskauden, jossa on esitelty seuraavan hallituskauden keskeisimmät strategiset haasteet ja määritelty vaihtoehtoisia linjauksia haasteiden ratkaisemiseksi.

Tavoite: Liikennepalvelujen kehittämistä koskevan lainsäädännön laatiminen ja vaikuttaminen EU-lakihankkeisiin

Tavoitetaso:

- Matkustajien oikeuksia koskevan EU-lainsäädännön valmisteluun on osallistuttu aktiivisesti sekä huolehdittu täytäntöönpanosta EU:n asettamissa aikatauluissa.

Vesiliikenteen matkustajanoikeuksia koskevassa asetuksessa päästiin kertomusvuoden aikana Suomea tyydyttävään ratkaisuun. Bussiliikenteen matkustajanoikeuksia koskeva asetus on joutunut neuvoston ja parlamentin väliseen sovittelumenettelyyn. Kompromissiehdotuksesta äänestetään vuoden 2011 puolella. Suomi voi tukea kompromissiehdotuksen hyväksymistä.

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:

- Liikennejärjestelmää kehitetään kokonaisuutena hyödyntäen tehokkaasti kaikkia liikenne-
muotoja sekä älykkään liikenteen suomia mahdollisuuksia.

Liikennejärjestelmän kehittäminen kokonaisuutena on tehostunut olennaisesti, kun hallinnonalan virastouudistuksessa kaikki liikennemuodot kerättiin samaan virastoon. Syksyllä aloitettiin liikennerevoluutioksi nimetty projekti, jonka tavoitteena on löytää uusia, entistä vaikuttavampia tapoja ratkaista elinkeinoelämän kuljetuksiin ja ihmisten liikkumiseen liittyviä haasteita. Projektin tuloksia on odotettavissa 2011 keväällä.

Tavoite: Liikenteen hallinnonalan suunnittelun periaatteet liikennejärjestelmän kehittämisessä tarkistetaan toimintaympäristön muuttuneisiin haasteisiin vastaavaksi.

Tavoitetaso:

- Uudet suunnittelun periaatteet on otettu soveltuvin osin käyttöön seuraavan liikennepoliittisen strategian valmistelussa vuonna 2010.

Ministeriö on aloittanut yhdessä muiden ministeriöiden ja SITRAn kanssa Liikennerevoluutioksi nimitetyn uudistusprojektin, jonka tavoitteena on löytää uusia, entistä vaikuttavampia tapoja ratkaista elinkeinoelämän kuljetuksiin ja ihmisten liikkumiseen liittyviä haasteita. Projektin tuloksia on odotettavissa 2011 keväällä.

Tavoite: Liikennepoliittisten toimien vaikuttavuuden tuntemusta parannetaan.

Tavoitetaso:

- Järjestelmätason vaikutusarviointimenetelmä on kehitetty.
- Ruuhkamaksuselvitysten jatkosta on päätetty. Tiemaksujen käyttöönoton selvityksiä on jatkettu.

Järjestelmätason vaikutusarviointia ei ole tehty ministeriössä. Vaikutusarvioinnin kehittäminen liittyy myös liikennepoliittikan uuden toimintatavan kehittämiseen ja niitä tulee kehittää samassa yhteydessä.

Ruuhkamaksujen soveltuvuutta Helsingin seudulle jatkoselvitettiin. Selvitystyö valmistui alkuvuodesta 2011. Ruuhkamaksujen käyttöönotto parantaisi Helsingin seudun liikenteen toimivuutta ja liikenneturvallisuutta. Ruuhkamaksujen myötä joukkoliikenteen kilpailukyky ja matkustajamäärät nousisivat ja liikenteen ympäristöhaitat vähenisivät ruuhkamaksujen myötä. Samanaikaisesti ruuhkamaksun määrittelyn kanssa tulisi päättää pitkäjänteisestä joukkoliikenteen kehittämisestä, väyläinvestoinneista, maankäytöstä, asumisesta ja liikennejärjestelmän kehittämisestä. Ruuhkamaksuilla kerätyillä tuloilla voitaisiin rahoittaa liikennejärjestelmän kehittämistä valtion ja kuntien budjettirahoituksen lisäksi. Ruuhkamaksutuotot käytettäisiin sen alueen liikennejärjestelmän kehittämiseen, jolta maksut kerätään.

Helsingin seudun ruuhkamaksujärjestelmää koskeva selvitys on tarvittaessa käytettävissä myös valtakunnallisia liikenteen ohjaus-, rahoitus- ja maksujärjestelmiä valmisteltaessa. Päätös mahdollisesta etenemisestä liikenteeseen kohdistuvien käyttöperusteisten hinnoittelumallien käyttöönotosta jää seuraavalle hallituskaudelle.

Tavoite: Yhteistyötä tehostetaan.

Tavoitetaso:

- Yhteistyö Liikenneviraston liikennejärjestelmäosaston kanssa on tiivistä ja tehokasta
- Ohjeistus maakuntakaavoitukseen osallistumisesta on laadittu.

Ministeriö ja Liikenneviraston liikennejärjestelmäosasto ovat tavanneet säännöllisesti. Tapaamisissa on käyty läpi mm. ministeriön ja viraston rooleja ja työnjakoa, liikennejärjestelmätyn kehittämistä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) ohjausta sekä joukkoliikenteen järjestämistä.

Ministeriö, Liikenteen turvallisuusvirasto ja Liikennevirasto ovat kokoontuneet kolmikantatapaamisiin, joissa on käsitelty merenkulkua, rautatieliikennettä ja liikenteen ohjausta. Tapaamisissa on selkeytetty työnjakoa, sovittu käytännön toimista ja keskusteltu kantasuosituksista.

Ministeriön aluevastaavat osallistuvat maakuntakaavaprosessiin yhteistyössä ELY-keskusten kanssa. Kaavojen valmistelussa ollaan mukana alusta alkaen, jotta maankäytön ja liikenteen suunnittelun yhteensovittaminen olisi sujuvaa. Kirjallista ohjeistusta ei ole laadittu.

Tavoite: Liikennejärjestelmän tilan tuntemusta parannetaan.

Tavoitetaso:

- Tärkeimpiä tilaindikaattoreita sisältävä pilotti on käytössä vuonna 2010.
- Liikennejärjestelmätason tavoitteita on käytössä.

Liikennejärjestelmän tilan kuvauksen pilotti valmistui keväällä 2010. Pilotti sisälsi 35 liikennejärjestelmän tilaa kuvaavan tärkeän mittarin kehityksen ja analyysin. Samassa yhteydessä tehtiin myös ehdotus laajasta liikennejärjestelmän tilan kuvauksesta sekä uusien mittareiden kehittämisestä. Pilotin tuloksia on hyödynnetty mm. Liikenneviraston PTS-työssä. Liikennejärjestelmätason indikaattoreita ei ole vielä vuoden 2011 talousarvioesityksessä.

Tavoite: Älykäs liikenne on liikennepolitiikan keskiössä ja sen keinoja hyödynnetään tehokkaasti.

Tavoitetaso:

- Valtioneuvoston periaatepäätös älykkästä liikenteestä on annettu.
- Älykkään liikenteen strategian toimeenpano-ohjelma on aloitettu.
- Älyliikenteen kärkihankkeisiin uudelleen kohdennetaan resursseja strategian mukaisesti.

Valtioneuvosto antoi huhtikuussa 2010 periaatepäätöksen älyliikenteen strategiasta. Strategian linjausten mukaisen toimenpideohjelman toteuttaminen on aloitettu. Linjauksia toteuttamaan perustettiin älyliikenteen neuvottelukunta ja toimenpideohjelman kärkihankkeita edistävät työryhmät. Älyliikenne merkitsee liikennepolitiikan uudistamista tieto- ja viestintäpolitiikan keinoin. Liikennejärjestelmän palvelukyky ja väylänpidon tuottavuus kasvavat, liikenneturvallisuus paranee ja joukkoliikenteen käyttö, pyöräily ja jalankulku lisääntyvät. Samoin edistetään ilmasto- ja ympäristöpolitiikan tavoitteita ja tietoyhteiskuntakehitystä. Hallituksen linjauksen mukaisesti on edistetty myös toimialan aktiivista kansainvälistymistä mm. kansallisesti laajapohjaisella osallistumisella älyliikenteen maailmankonferenssiin lokakuussa Koreassa. Ministeriö sai tarkasteluvuonna kansainvälisesti arvostetun tunnustuksen toiminnastaan älyliikenteenedistäjänä eSafety Award palkinnon muodossa. Syksyllä käynnistettiin elokuussa 2010 voimaantulleen EU:n älyliikennedirektiivin toimeenpano.

Resurssien uudelleenkohdentaminen toimenpideohjelman kärkihankkeisiin on käynnistetty ja uudelleenkohdentamista jatketaan vuonna 2011 virastojen tulosohjauksen osana.

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:

- Kaupunkiseuduilla maankäyttö ja liikenne sovitetaan yhteen ja parannetaan joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä. Maaseudulla ja saaristossa liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelut turvataan.

PARAS -puitelain kaupunkiseutusunnitelmien seuranta- ja arviointiryhmä, jossa myös ministeriö on ollut mukana, on tukenut kaupunkiseutuja maankäytön ja liikenteen yhteensovittamisessa. Tuloksena useat kaupunkiseudut ovat laatineet maankäytön rakennemallit, joiden ensisijai-

senä tavoitteena on ollut liikenteen ja maankäytön sovittaminen kestäväällä tavalla yhteen. Kertomusvuoden aikana neuvoteltiin ns. MAL-aiesopimus Tampereen kaupunkiseudun, liikenne- ja viestintäministeriön ja ympäristöministeriön kanssa. Liikenteen ja maankäytön suunnittelun yhteensovittamista on edistetty MAALI-foorumissa yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Työssä on tunnistettu kuusi oleellista toimenpidekokonaisuutta, joita ryhdytään toteuttamaan vuonna 2011.

Maaseudun tieverkon toimivuutta on turvattu erityisesti puuhoitorahoituksen turvin. Julkisen liikenteen palveluissa pahimmat puutteet ovat kuntien ja seutukuntien sisäisen liikenteen järjestämisessä. Saaristoliikenteen palvelutason turvaamiseksi on laadittu yhteysalusliikenteen kilpailuttamisohjelma ja ensimmäiset uuden kaluston hankinnan sisältävät palvelusopimukset on kilpailutettu kahden yhteysalusreitin osalta.

Tavoite: Liikennejärjestelmän käyttöä tehostetaan.

Tavoitetaso:

- Maankäytön ja liikenteen suunnittelun yhteensovittamista on tehostettu.

Hallinnonalan uudistuksessa eri liikennemuotojen yhteistyö on tiivistynyt ja liikennejärjestelmäsuunnittelun asemaa korostettu sekä organisaatioita rakennettaessa että toiminnallisesti.

Liikennejärjestelmätyön ja maankäytön suunnittelun yhteistyötä on pohdittu eri yhteyksissä liikennehallinnon ja ympäristöhallinnon kanssa. Yhteistyötä on tehty entistä aktiivisemmin sekä maakuntien liittojen että muiden maankäytön suunnittelusta vastaavien viranomaisten kanssa. Suurimpien kaupunkiseutujen rakenteellisessa suunnittelussa on ELY-keskusten ja Liikenneviraston lisäksi ollut mukana myös liikenne- ja viestintäministeriö.

Kaupunkiseutujen maankäytön rakenneratkaisujen suunnittelun yhteydessä on tarkasteltu liikenteellisiä vaikutuksia ja mahdollisia väylien rakentamistarpeita. Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman (HLJ 2011) ja tulevan Uudenmaan maakuntakaavan tausta-aineistossa raideliikenteellä on keskeinen asema. Suunnitelmien vaikutuksia arvioitaessa on käytetty hyväksi myös vuoden 2010 aikana tehtyä ruuhkamaksuselvitystä.

Paras -selonteon kaupunkiseutulinjausten toimeenpano-työryhmän tehtävänä on ollut ottaa kokeiluluontoisesti käyttöön vuoden 2012 loppuun asti kestävä valtion ja suurten kaupunkiseutujen kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimusmenettely. Tampereen seudulla on valmisteltu aiesopimusta, jonka sopimusosapuolet allekirjoittavat maaliskuussa 2011. Vastaavia kuntien, liikennehallinnon ja ympäristöministeriön hallinnonalan välisiä aiesopimuksia on valmisteltu myös Turun, Oulun ja Helsingin kaupunkiseuduilla.

Tavoite: Huolehditaan joukkoliikenteen kehittämisohjelman toimeenpanosta.

- Suuret kaupunkiseudut
- Keskisuuret kaupunkiseudut
- Kyytitakuu
- Yhteinen matkakortti
- Kävely ja pyöräily

Tavoitetaso:

- Ohjauksella huolehditaan Liikenneviraston toiminnan kehittämisestä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen kehittämisestä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen asioissa.
- Joukkoliikenne ja kevyt liikenne ovat osa liikennejärjestelmäsuunnittelua. Alustavat aiesopimukset joukkoliikenteen kehittämisestä
- KETJUn yhteenvetoseminaari tammikuussa 2010 on pidetty.
- Pilotit on aloitettu.
- Selvitys yhteiskäyttöisyyden mahdollisuuksista on tehty.
- Strategiset linjaukset on laadittu sekä kehittämissuunnitelmaa pyöräilyn ja kevyen liikenteen edistämiseksi kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnitelmissa on jatkettu.

Liikenneviraston kanssa on sovittu joukkoliikenteen kehittämisohjelman toimeenpanosta. Osa toimenpiteistä tehdään yhteistyössä osana liikennejärjestelmätyötä ja osa pyritään toteuttamaan erillisinä hankkeina. Varsinaista lisärahoitusta ei ohjelman toteutukseen ole vuonna 2010

osoitettu. Alkuvuodesta 2010 muutettiin ministeriön asetusta joukkoliikenteen valtionavustuksista. ELY-keskusten strategisten tulossopimusten tarkistamisen yhteydessä on kiinnitetty erityistä huomiota joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn asemaan koko liikennejärjestelmässä.

Neljälle suurimmalla kaupunkiseudulle (Helsinki, Tampere, Turku ja Oulu) on jaettu yhteensä 7,7 miljoonaa euroa valtionavustusta joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen ja tukemiseen. Ministeriö on osallistunut vuonna 2010 neljän suurimman kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyöhön ja aiesopimusten valmisteluun. Keski suurten kaupunkiseutujen kehittämishanke päättyi tammikuussa 2010. Sen jälkeen on valmisteltu Kuopion, Jyväskylän, Lahden ja Hämeenlinnan kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kehittämisen aiesopimuksia ja työ jatkuu.

Kokemuksia kyytitakuun toteuttamisen mahdollisuuksista ja kustannuksista on haettu pilottien avulla. Pohjois-Savossa ja Etelä-Pohjanmaalla kokeilut toteutetaan useamman kunnan alueella, erilaisissa toimintaympäristöissä sekä erilaisilla toimintamalleilla. Kokeilut jatkuvat vuonna 2011.

Ministeriö, Oy Matkahuolto Ab, VR-Yhtymä Oy sekä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä HSL teettivät vuonna 2010 Aalto-yliopistolta selvityksen matkakorttien yhteiskäytöisyydestä. Tavoitteena oli verrata toteutusvaihtoehtoja yhteistyölle eri matkakorttijärjestelmien ja lipputuotteiden välillä sekä tietojärjestelmän toteutuksen että liiketoimintavaikutusten kannalta. Ministeriö ja Liikennevirasto aloittivat yhteistyöhankkeen huhtikuussa ja HSL:n kanssa tehtiin sopimus, jonka mukaan se neuvottelee lähijunaliikenteestä Valtionrautateiden kanssa. Ministeriö osallistuu neuvotteluihin.

Ministeriö aloitti huhtikuussa 2010 kävelyn ja pyöräilyn edistämisen strategialinjausten laatimisen. Linjaustyötä tehdään yhteistyössä Liikennevirastojen ja kuntien kanssa. Strategia valmistuu alkuvuodesta 2011. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishanketta liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on jatkettu 2010.

Tavoite: Huolehditaan joukkoliikennelain toimeenpanosta.

Tavoitetaso:

- 3.12.2009 voimaan tulleen joukkoliikennelain täytäntöönpanon sujuvuus ja kansallinen yhdenmukaisuus on varmistettu.

Uuden joukkoliikennelain täytäntöönpano on edennyt hyvin. Siirtymäajan liikennöintisopimusten lipputukia koskevat lisäasiakirjat on saatu allekirjoitettua syksyllä 2010.

Reittiliikennettä koskevien säännösten soveltamista on ohjattu liikenne- ja viestintäministeriön kirjeellä syksyllä 2010. Vuonna 2010 viisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta on myöntänyt yhteensä 11 reittiliikennelupaa. Reittiliikennelupien myöntäminen on herättänyt alan sisällä keskustelua. Liikenne- ja viestintäministeriö on ryhtynyt valmistelemaan aiempaa kattavampaa ohjeistusta reittiliikennelupia ja siirtymäajan liikennöintisopimuksien suojaa koskien.

Ministeriö on aloittanut marraskuussa 2010 valtakunnallisen joukkoliikenteen palvelutason määrittämisen, jossa mukana ovat linja-auto-, juna- ja lentoliikenne. Samoin alueelliset palvelutasomäärittelyt on aloitettu yhteisin kriteerein eri alueilla.

Tavoite: Varmistetaan maaseudun tieverkon toimivuus.

Tavoitetaso:

- Selvitetään tarvetta kohdentaa puuhuoltorahoitusta muuttuneissa olosuhteissa.
- Selvitetään yksityistieverkon merkitystä osana liikennejärjestelmää ja puuhuoltoa.

Puuhuoltorahoituksen kohentamista on selvitetty mm. yhdessä valtiovarainministeriön kanssa valtiovarainministeriön puheenjohtajalla toimineessa työryhmässä. Liikennevirasto on myös yhdessä sidosryhmien kanssa analysoinut puukuljetusten tarpeita. Samoissa yhteyksissä on selvitetty myös yksityistieverkon merkitystä. Keski-Suomen ELY -keskuksen raportti Yksityistiearkkitehtuuri ja yksityistieidentietoarkkitehtuuri valmistui.

Liikennepoliittisen selonteon yhteydessä tehtiin päätökset puuhoitorahoituksen kohdentamisesta tienpitoon, ratoihin ja vesiväyliin. Tiepuolella jako alueille on tehty puukuljetusten määrän ja pientiestön ongelmien suhteessa. Alueelliset organisaatiot ovat neuvotelleet alueen toimijoiden kanssa toimien lopullisen kohdentamisen. Tämä on osoittautunut hyväksi eikä toimintatapa ole ollut syytä muuttaa.

Tavoite: Saaristoliikenne kilpailutetaan palvelutasomäärittelyn mukaisesti.

Tavoitetaso:

- Kilpailuttamisohjelma yhteistyössä Liikenneviraston kanssa on tehty ja käynnistetty.

Maantielauttaliikenteen kilpailutusohjelma vuodesta 2011 eteenpäin on valmistunut. Ohjelmassa määritellään ennakoidut sopimusajat eri lauttareiteille, mutta tilaaja pidättää itsellään oikeuden muutoksiin. Varsinais-Suomen ELY-keskus on käynnistänyt hankintamenettelyn Hiittisten reittialueen hoitamisesta vuosina 2013–2022 sekä Kotka–Pyhtää –reittialueen hoitamisesta vuosina 2013–2022. Näihin sisältyy myös kaluston uusiminen. Hankintapäätöksistä on valitettu markkinaoikeuteen. Varsinais-Suomen ELY -keskus vastaa koordinoitusti maantielautta- ja yhteysalusliikenteestä.

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet

- Väylien kunto mahdollistaa turvallisen päivittäisen liikkumisen sekä tehokkaat kuljetukset.

Ministeriö on asettanut Liikennevirastolle liikenneverkon kuntoa koskevat tavoitteet, jotka Liikennevirasto myös on saavuttanut. Kansallisella tasolla rakennetun omaisuuden tila-arviossa liikenneverkkojen vaikutus sekä hyvinvointiin että kilpailukykyyn sai arvosanaksi 8 asteikolla 4–10 ja kunto arvosanan 7,5, kun kuntoarvosana kaksi vuotta aiemmin oli 8.

Tavoite: Erityyppisille väylille on tehty palvelutasomäärittely.

Tavoitetaso:

- Palvelutasomäärittely erityyppisille väylille tehdään strategiatyön yhteydessä.

Liikennepoliitiikan uusi ajattelutapa perustuu mm. palvelutasokonseptiin. Väylien palvelutasomäärittelyä liikenteelle tullaan tekemään strategiatyön yhteydessä.

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet

- Suomi on liikenneturvallisuudeltaan Euroopan viiden parhaan maan joukossa.

Tieliikenteen turvallisuus parani edelleen vuonna 2010. Ennakkotietojen mukaan vuonna 2010 tieliikenteessä menehtyi 270 henkilöä. Vuonna 2010 erityisesti autojen ulosajoissa kuolleiden määrä vähentyi. Sen sijaan pitkään jatkunut jalankulkijoiden ja polkupyöräilijöiden myönteinen turvallisuuskehitys on pysähtynyt. Ikäryhmittäin tarkasteltuna suotuisa kehitys näkyy lähes kaikissa ikäryhmissä, erityisesti alle 21-vuotiaiden kuljettajien ikäryhmässä. Ennakkotiedon mukaan rattijuopot aiheuttivat edelleen noin joka neljännen moottoriajoneuvo-onnettomuuden.

Vaikka kehitys on ollut suotuisaa, tieliikennekuolemien määrä ei ole vähentynyt tavoitteiden mukaisesti. Ennakkotietojen perusteella Suomen sijoitus pohjoismaisessa vertailussa on vuonna 2010 heikentynyt. Eurooppalaisessa vertailussa Suomi oli vuonna 2009 yhdeksäs (vuoden 2010 vertailutietoa ei tässä vaiheessa ole saatavilla).

Suunniteltuja toimenpiteitä on viety eteenpäin, mutta rajallisten resurssien takia monilta osin suunniteltua hitaammin. Liikenneturvallisuuden jatkuva parantuminen ja tavoitteiden saavuttaminen merkitsevät liikenneturvallisuustoimien tehostamista, priorisointia ja resurssien lisäämistä.

Lentoliikenteen reittiliikenteessä ja tilauslentoliikenteessä ei kertomusvuoden aikana tapahtunut kuolemaan johtaneita onnettomuuksia. Lentoturvallisuus Suomessa on korkeaa kansainvälistä tasoa ja huomiota kiinnitetään pieniinkin poikkeamiin. Rautatieliikenteessä ei vuonna 2010 sattunut matkustajakuolemia. Kaupallisessa merenkulussa ei sattunut kuolemaan johtaneita onnettomuuksia.

Tavoite: Tehokkaiden toimien toteuttamiseksi tiivistetään yhteistyötä eri hallinnonalojen kesken.

Tavoitetaso:

- Valmistellaan valtakunnallinen liikenneturvallisuussuunnitelma vuosille 2011-2015.
- Valmistellaan ajokorttilainsäädännön kokonaisuudistus.

Liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunta on kertomusvuoden aikana valmistellut uutta valtakunnallista liikenneturvallisuussuunnitelmaa vuosille 2011–2014. Suunnitelma valmistuu vuoden 2011 puolella. Ajokorttilainsäädännön kokonaisuudistusta koskeva hallituksen esitys annettiin lokakuussa. Esitys kokoaa nykyiset ajokorttisäädökset yhteen lakiin, joka sisältää säännökset kuljettajakoulutuksesta ajokortin menettämiseen. Uusi laki muuttaa esimerkiksi ajokorttien voimassaoloaikoja, ajokorttiluokkia ja kuljettajaopetusta.

Tavoite: Kaikkia kuljetusmuotoja koskevia vaarallisten aineiden kuljetus (VAK) - määräyksiä on edelleen kehitetty.

Tavoitetaso:

- VAK-lain muutos on annettu.
- Kuljetettavia painelaitteita koskeva direktiiviehdotus on hyväksytty EU:ssa.
- Suomi-Venäjä VAK-rautatiesopimusneuvotteluissa on saavutettu Suomea tyydyttävä lopputulos.
- Suomessa otetaan käyttöön EU:n ajoneuvojen turvallisuusasetuksen aikataulussa uusiin autoihin ja perävaunuihin sähköiset ajohallintajärjestelmät, hätäjarrujärjestelmät, renkaiden ilmanpaineen varoitusjärjestelmät.
- Osallistutaan ajoneuvojen turvallisuusvaatimusten kehittämiseen EU:ssa ja YK:ssa painottaen Suomen erityistarpeita pitkin kuljetusväylyksien ja talviolosuhteiden maana.
- Ajoneuvostrategian suuntaviivoin toteutetaan ajoneuvokannan uudistumista turvallisimmiksi.

VAK-lain muutos on annettu, sekä kuljetettavia painelaitteita koskeva direktiiviehdotus on hyväksytty. Venäjän kanssa käydyissä neuvotteluissa on päästy sopimukseen VAK-rautatiesopimuksen suhteen, ja sopimusluonnos on parafoitu.

Ajoneuvostrategiaa ja sen uutta EU:n päätöksiin vaikuttamisen toimintamallia on toteutettu kuluneen vuoden ajan. EU:ssa ja ECE:ssä on pystytty turvaamaan Suomen kannalta tärkeitä näkökulmia turvallisuus- ja ympäristövaatimusten laadinnassa. EU:n ajoneuvojen turvallisuusasetuksen toimeenpanotyöt jatkuvat EU:ssa vielä 2011 puolella. Aikainen vaikuttaminen on saatu vakiinnutettua systemaattiseksi osaksi asioiden valmistelua. Aiempaa enemmän on pyritty vaikuttamaan myös säädöksistä seuraavan hallinnollisen työn kohtuullistamiseen kilpailukyvyn ja resurssien näkökulmasta.

Tavoite: Rautatie-, lento- ja meriliikenteessä ei tapahdu kuolemiin johtavia onnettomuuksia.

Tavoitetaso:

- Lainsäädäntö mahdollistaa korkean turvallisuustason meri-, lento- ja rautatieliikenteessä.
- Meriturvallisuusohjelman toteutusta seurataan ja jatketaan toimenpideohjelman mukaisesti.
- Alusturvallisuuslain kokonaisuudistus viedään käytäntöön.
- Rautatielain kokonaisuudistus annetaan eduskunnalle vuoden 2010 aikana.

Vuoden 2010 aikana käynnistettiin Liikenteen turvallisuusviraston kanssa selvitys kokonaisuudistuksen ulkopuolelle jätettyjen hankkeiden toteuttamisesta ja niiden aikatauluista.

Meriturvallisuusohjelman täytäntöönpanosuunnitelman mukaiset toimet käynnistettiin kertomusvuoden aikana. Toimenpanosuunnitelma päivitetään vuosittain.

Kertomusvuoden aikana valmisteltiin hallituksen esitys rautatielaiksi ja se annettiin eduskunnalle marraskuussa 2010. Esityksessä ehdotetaan rautatielainsäädännön kokonaisuudistusta. Uusi rautatielaki on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2011. Uudella lailla ei lisättäisi rautatieliikenteen kilpailua.

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet

- Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään Suomen kansainvälisten sopimusten ja EU-velvoitteiden mukaisesti. Liikenteen terveydelle ja luonnolle aiheuttamat haitat minimoidaan.

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähentyivät vuosina 2008 ja 2009 yhteensä noin 1,3 miljoonaa tonnia ja olivat vuonna 2009 noin 13,0 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalenttia (CO₂ ekv.). Vuonna 2010 niiden ennustetaan kasvaneen lähes miljoonaa hiilidioksiditonnia.

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentymiseen vuosina 2008 ja 2009 vaikuttivat taloudellinen taantuma ja tieliikenteen suoritteiden putoaminen sekä vuoden 2008 alusta voimaan tulleet autoverouudistus ja liikenteen biopolttoaineiden jakeluvelvoite. Autoverouudistus vähensi päästöjä vuonna 2008 arviolta 22 500 tonnia ja vuonna 2009 arviolta 65 000 tonnia. Biopolttoaineiden lisääntynyt käyttö vähensi päästöjä vuonna 2008 arviolta 0,21 miljoonaa tonnia ja vuonna 2009 arviolta 0,38 miljoonaa tonnia. Raskaan liikenteen energiatehokkuuden parantamisessa ja joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edistämässä ei sen sijaan edistytty yhtä hyvin.

Liikenteen ns. perinteiset päästöt (SO₂, NO_x, CO, HC ja hiukkaset) vähenivät vuonna 2010. Terveydelle haitalliset päästöt ovat silti edelleen vakava terveyshaitta ihmisille kaupunkikeskustoissa ja vilkkaasti liikennöityjen väylien varsilla. Liikenteen luonnolle aiheuttamia haittoja (suolauksen vaikutukset pohjavesiin, eläinten liikennekuolleisuus jne.) ei juurikaan kyetty vähentämään.

Kertomusvuoden aikana myönnettiin alusten ympäristönsuojelua parantaviin investointeihin 30 miljoonaa euroa. Tuen myöntäminen perustuu valtioneuvoston asetukseen alusten ympäristönsuojelua parantavien investointitukien yleisistä ehdoista. Tukea myönnettiin joulukuussa 2010 kahdelle hakijalle. Tukipäätökset ovat kuitenkin ehdollisia siihen asti, kunnes EU:n komissio hyväksyy Suomen tukiohjelman ja yksittäisen yli 7,5 miljoonaa euroa ylittävän tukipäätöksen. Tuki maksetaan alusten valmistumisen jälkeen toteutuneiden kustannusten perusteella, joten määrärahoja tuen maksamiseen tarvitaan aikaisintaan vuonna 2012. Tuen myöntämisvaltuus on sidottu kyseisiin kahteen hankkeeseen, eikä tällä hetkellä ole määrärahoja tuen myöntämiseksi mahdollisiin uusiin hankkeisiin.

Vuoden 2010 aikana osallistuttiin aktiivisesti IMO:n meriympäristösuojelukomitean työhön sekä ICAO:n yleiskokouksen valmisteluihin. IMO:n ympäristösuojelukomitea ja ICAO:n yleiskokous kokoontuivat lokakuussa.

Tavoite: Liikenteen energiatehokkuutta parannetaan, kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään ja ilmastomuutokseen sopeudutaan hallinnonalan ilmastopoliittisen ohjelman mukaisesti. Liikenteen aiheuttamia muita haitallisia ympäristövaikutuksia vähennetään hallinnonalan ympäristöohjelmien mukaisesti.

Tavoitetaso:

- Hallinnonalan ilmastopoliittisen ohjelman toteuttaminen on aloitettu määrätietoisesti. Ohjelman seuranta on järjestetty osana LVM:n ympäristöohjelman seurantaa.
- LVM:n ympäristöstrategia ja -ohjelma vuosille 2011-2015 on saatu valmiiksi.
- Ajoneuvostrategian suuntaviivoin toteutetaan ajoneuvokannan uudistumista ympäristöystävällisemmäksi.
- Varmistetaan lentoliikenteen päästökaupan toimeenpano
- Osallistutaan ja vaikutetaan aktiivisesti päästöjen vähentämiseen tähtäävän kv-säätelyn kehittämiseen merenkulussa ja ilmailussa.

Hallinnonalan ilmastopoliittisen ohjelman (ILPO) toteuttaminen on aloitettu. ILPO:n ensimmäinen seurantaraportti valmistui kesällä 2010. Parhaiten ILPO -toimenpiteistä ovat edenneet ajoneuvoteknologiaan liittyvät toimet sekä liikkumisen ohjauksen organisointi valtakunnan tasolla. Eniten tekemistä taas riittää liikenteen energiatehokkuussopimusten käyttöön ottamisessa sekä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistämässä.

Hallinnonalan yhteisen ympäristöstrategian valmistelu aloitettiin seurantavuonna. Strategia ei vielä valmistunut, vaan sen käsittely päätettiin integroida osaksi myöhemmin mahdollisesti alkavaa liikennepoliittisen selonteon käsittelyä. Ympäristöstrategia valmistellaan näin ollen vasta vuoden 2011 puolella.

Laki lentoliikenteen päästökaupasta tuli voimaan 1.2.2010. Päästökauppa aloitetaan kaikilla EU:n sisäisillä sekä EU:n ja kolmansien maiden välisillä reiteillä vuonna 2012 ja se koskee kaikkia EU:n alueelta lähteviä ja sinne saapuvia ilma-aluksia. Liikenteen turvallisuusvirasto hoitaa päästökauppaan liittyvät viranomaistoimet. Virasto huolehtii mm. neuvonnasta, tiedottamisesta sekä päästökaupan tarkkailusuunnitelmien käsittelystä.

Suomi osallistui aktiivisesti kansainvälisen siviili-ilmailujärjestössä (ICAO) käytyihin neuvotteluihin lentoliikenteen toimista ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. ICAO:n yleiskokous päätti syksyllä 2010 vuosittaisesta 2 %:n energiatehokkuuden tehostamisesta vuoteen 2020 mennessä. Kansainvälisen lentoliikenteen päästöt pyritään myös jäädyttämään vuonna 2020. Lentoliikenne on ensimmäinen liikennesektori, joka on asettanut itselleen kansainvälisiä tavoitteita hiilidioksidipäästöjen hillitsemiseksi.

Suomi osallistui aktiivisesti myös kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n työhön laivaliikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi. Laivoja koskevista teknisistä ja operatiivisista toimenpiteistä on tarkoitus tehdä päätöksiä vuonna 2011. Taloudellisia ohjauskeinoja koskeva työ jatkuu.

Ilmailun ja merenkulun GHG-päästöjen vähentämistoimista jatketaan neuvotteluja kansainvälisellä tasolla.

IMO:n meriympäristösuojelukomitea hyväksyi vuonna 2008 yksimielisesti MARPOL-yleissopimuksen ilmasuojelua koskevan liitteen, joka kattaa alusten moottoreiden päästämät tyypin oksidit (NOx) ja polttoaineen rikkipitoisuudet (SOx). Hallitus sopi 30.4. ja 15.12.2010 liikenne- ja viestintäministeriön esityksen pohjalta Suomen toimintalinjasta. Suomi kannattaa tarvetta erityismääräyksille johtuen erityisesti näiden päästöjen vaikutuksesta ilmanlaatuun tiheästi asutuilla rannikkoseuduilla. Suomi pitää kuitenkin tärkeänä varmistaa ennen määräysten voimaantuloa, että riittävästi matalarikkistä polttoainetta on saatavana ja että hinta ei johda kohtuuttomiin seurauksiin merikuljetuskustannusten kannalta eikä johda tavarakuljetuksen mittavalle siirtymiselle pois meriteiltä.

EU:ssa henkilöautojen keskimääräistä CO₂-päästöä koskevat tavoitteet vuoden 2012 osalta täytettiin jo 2010 seurannan mukaan vuoden 2009 aikana. Suomessa uusien autojen päästöt ovat kehittyneet suotuisasti EU:n tavoitteiden mukaisesti ollen 148 g/km. Autokannan uusiutuminen eli vanhojen autojen poistuminen liikenteestä ja korvautuminen vähäpäästöisillä uusilla autoilla ei ole kuitenkaan ollut odotettua. EU:ssa hyväksyttiin 2010 lopussa myös pakettiautoja koskevat CO₂-päästöraajat, jotka vahvistetaan vielä 2011 puolella. Päästöraajat alentavat 2020 mennessä -25 % pakettiautojen energiankulutusta.

Tavoite: Huolehditaan Itämeri-politiikan toimeenpanosta.

Tavoitetaso:

- Osallistutaan aktiivisesti VN:n Itämeriselonteon sekä EU:n Itämeristrategian täytäntöönpanoon ja Pohjoisen Ulottuvuuden (PU) liikenne- ja logistiikkakumppanuuden toteuttamiseen.

Osallistuttiin aktiivisesti EU:n Itämeristrategian täytäntöönpanoon koordinoimalla yhdessä Tanskan kanssa Itämeristrategian meriturvallisuutta käsittelevää prioriteettialuetta. Prioriteetti-alueeseen liittyvää toimintaa on kartoitettu Itämeren alueella päällekkäisen työn välttämiseksi. Hankkeen ohjausryhmässä on edustajat kaikista Itämeren EU-valtioista. Keskeiset tahot jäsenmaista on kartoitettu ja komissiolle on toimitettu vuosiraportti 30.6.2010. EU:n ulkopuolisia Itämeren valtioita on edelleen aktivoitu osallistumaan hankkeeseen. Suomi osallistuu myös Itämeristrategian Puhtaan merenkulun mallialue -prioriteettialueen lippulaivahankkeisiin suunnitelmien mukaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö on toiminut aktiivisesti Pohjoisen Ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkakumppanuuden käynnistämiseksi ja kumppanuussihteeristön perustamiseksi. Pohjoisen ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkakumppanuuteen liittyvä kumppanuusmaiden ja Pohjoismaiden investointipankin (NIB) välinen sopimus allekirjoitettiin 8.6.2010 Saragozassa Espanjassa. Allekirjoittajaosapuolina olivat Venäjä, Norja, Tanska, Ruotsi, Suomi, Saksa, Viro, Latvia, Liettua, Puola ja Valko-Venäjä. Kumppanuuden tarkoituksena on parantaa tärkeimpiä liikenneyhteyksiä ja logistiikkaa PU -alueella ja aktivoida taloudellista kasvua keskittymällä sekä alueellisesti että kansallisesti priorisoituihin hankkeisiin ja koordinoida yhteistyötä alueen kehityksen kannalta tärkeissä liikennepoliittisissa kysymyksissä. Kumppanuussihteeristön kotipaikaksi on sovittu Helsinki, jossa isäntäorganisaationa toimii Pohjoismaiden investointipankki NIB, jonka tiimoissa sihteeristö aloittaa toimintansa 2011 alussa.

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet

- Liikenteen toimialan tuottavuus ja tehokkuus paranee.

Määrätietoista työtä liikenteen toimialan tuottavuuden ja tehokkuuden parantamiseksi on jatkettu eri toimenpiteillä kuten esim. tasapuolisen kilpailun edellytysten parantamisella, yhtiöittämällä liiketoimintoja, hankintojen kehittämällä ja toteuttamalla virastouudistus.

Tavoite: Parannetaan liikenne- ja kuljetuspalveluja tarjoavien yritysten toimintaedellytyksiä.

Tavoitetaso:

- Liikennemarkkinoiden nykytila on selvitetty ja tavoitteet ja toimenpiteet kaikille liikennemuodoille on asetettu. Toimet viedään osaksi liikennepoliittikan strategiaa.

Liikenteen elinkeinopoliittinen ohjelma valmistui. Toimialan ja yritysten näkökulmia kuultiin laajasti valmistelun yhteydessä. Liikenne- ja viestintäministeriön johtama logistiikkafoorumi teki ehdotuksen kansalliseksi logistiikkastrategiaksi, jonka tavoitteena on vahvistaa kotimaisten yritysten logistista kilpailuasemaa. Liikenteen elinkeinopoliittisen ohjelman ja logistiikkastrategian esitykset integroitiin tulevaisuuskatsaukseen ja osaksi liikennepoliittikan strategiaa.

Tavoite: Tasapuolisen kilpailun edellytyksiä parannetaan.

Tavoitetaso:

- Selvitys rautateiden henkilöliikenteen kilpailuttamismahdollisuuksista on valmistunut.
- Suomen ja Ruotsin välisissä jäänmurtoa koskevissa neuvotteluissa on edistytty.
- Luotsauslainsäädännön uudistuksen täytäntöönpanotoimet on saatettu loppuun.
- On selvitetty luotsaustoiminnan kilpailun avaamisen vaatimia edellytyksiä.

Työryhmän selvitys rautateiden henkilöliikenteen kilpailuttamisen edellytyksistä valmistui toukokuussa 2010. Työryhmän raportista saatiin yhteensä 50 lausuntoa, joissa pääosin kannustettiin jatkamaan toimia rautatiemarkkinoille pääsyn rakenteellisten, toiminnallisten ja lainsäädännöllisten esteiden poistamiseksi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen luotsauslaista ja laki astui voimaan 2.8.2010.

Luotsaustoiminnan kilpailun avaamisen vaatimia edellytyksiä on selvitetty. Työryhmän raportti valmistui 1.2.2011.

Euroopan komissio aloitti lokakuussa rikkomusmenettelyn Suomen ja Venäjän välisestä lentoliikennesopimuksesta sopimuksen sisältämien EU-lainsäädännön vastaisuuksien takia. Suomi on pyrkinyt vuosien ajan Venäjän kanssa käydyissä konsultaatioissa muuttaman sopimuksen EU-lainsäädännön mukaiseksi. Neuvottelut jatkuivat kertomusvuonna.

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukykyä on parannettu 15.9.2009 voimaantulleella lailla siten, että alusten miehityskustannustuki on ulotettu koskemaan myös sellaisia kansainväliselle kilpailulle alttiissa kotimaan meriliikenteessä toimivia lastialuksia, jotka on katsastettu vähintään Itämeren liikenteeseen ja joiden bruttovetoisuus on vähintään 500, samoin kuin vastaavanlaisia hinaajia ja työntäjiä, joiden bruttovetoisuus on vähintään 300. Samalla lakia muutettiin niin, että myös ulkomaanliikenteen matkustaja-aluksilla työskentelevät rajoitetusti verovelvolliset työntekijät tulevat miehityskustannustuen piiriin. Samassa yhteydessä erityyppisiä

lakia muutettiin työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä siten, että varustamotyönantajalla on oikeus saada valtion varoista korvausta laivojen miehistöjen vaihdon yhteydessä syntyvistä matkakustannuksista.

Nyt toteutettujen toimenpiteiden jälkeen kauppa-alusten miehityskustannustuki on käytännössä sillä tasolla, ettei sitä voimassa olevien EU-säädösten nojalla enää voi lisätä. EU:n meriliikenteen valtiontuen suuntaviivoja tarkistetaan vuonna 2011.

Tavoite: Parannetaan maa- ja vesirakennusalan (MVR) tuottavuutta.

Tavoitetaso:

- Kehitetään hankintoja tuottavuusnäkökulmasta yhdessä Liikenneviraston kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja Liikennevirasto järjestivät toukokuussa Infra-alan tuottavuusseminaarin alan keskeisille toimijoille. Liikennevirasto on valmistellut pilottihankkeissa uudenlaisia alan tuottavuutta parantavia hankintamenettelyjä.

1.2.3 *Tutkimus*

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:

- Tutkimuksessa kehitetään liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista ja asiantuntemusta sekä tuotetaan tietoa lainsäädännön ja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.
- Tutkimus- ja kehittämistoiminta tukee hallitusohjelmassa esitettyjen viestintää ja liikennettä koskevien toimenpiteiden toteuttamista.

Vuoden 2010 tutkimusohjelma oli rakennettu tukemaan liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista ja asiantuntemusta. Viestintäpolitiikan osaston hankkeista suurin osa koski lainsäädännön vaikutusarvioita tai markkinaselvityksiä. Kehittämishankkeilla edistettiin laajakaistan yleistymistä ja taajuuspolitiikkaa. Liikennepolitiikan osastolla osallistuttiin säädösvalmistelun tukihankkeiden lisäksi varsin laajasti myös yhteishankkeisiin poliittisen päätöksenteon pohjaksi pidemmällä aikavälillä. Hankkeet tukivat mm. ruuhkamaksujärjestelmän, älyliikenteen ja liikenteen ympäristöystävällisyyden kehittämistä. Tutkimusohjelma pohjautui hallitusohjelmassa esitettyihin viestintää ja liikennettä koskeviin toimenpiteisiin. Yleisellä osastolla panostettiin voimakkaasti turvallisuus- ja ympäristötavoitteita tukeviin yhteishankkeisiin Ilmatieteen laitoksen kanssa.

Tavoite: T&K -toiminta tukee keskeisten liikenne- ja viestintäpolitiikan osa-alueiden valmistelua.

Tavoitetaso:

- Viestintäpolitiikan osaston T&K -toiminnan suunnittelu on kytketty aikaisempaa paremmin viestintäpolitiikan toiminnallisten tavoitteiden ja käytännön toimenpiteiden suunnitteluun. Osaston määrärahoista 50 % on sidottu sopimuksilla 30.6.2010 mennessä ja 80 % 31.12.2010 mennessä.
- Liikennepolitiikan osasto käyttää T&K -määrärahansa osaston T&K -suunnitelman 2010 mukaisesti. Tutkimustulosten hyödyntäminen käytännön liikennepolitiikassa varmistetaan hankkeiden ohjausryhmätyöhön osallistumalla. T&K -rahankäyttö on tehokasta (vähintään 80 % kehyksestä).
- Ministeriö osallistuu hallitusohjelman toteuttamista tukevaan sektoritutkimusyhteistyöhön SETU-neuvottelukunnassa sovittavalla tavalla ja volyyymilla.

Ministeriön osastojen T&K-toiminnan suunnittelu on kytketty poliittisten tavoitteiden ja käytännön toimenpiteiden suunnitteluun toiminnan ja talouden suunnittelun yhteydessä T&K-suunnitelmalla. Vuoden aikana ilmenneistä yllättävistä tarpeista on tehty erilliset hankepäätökset. Tutkimustulosten hyödyntäminen on varmistettu hankkeiden ohjausryhmiin osallistumalla. Vuoden aikana on tehostettu suunnitelmallisuutta määrittelemällä ministeriön T&K-toiminnan periaatteet, hallinnonalan T&K-toiminnan linjaukset sekä uusittu ministeriön T&K-toiminnan ohje.

Liikennepolitiikan ja viestintäpolitiikan osastot ovat käyttäneet T&K-toiminnalleen varatuista määrärahoista yli 80 prosenttia, joten toteutuma on ylittänyt tavoitteet.

Sektoritutkimustyön osalta tavoite on saavutettu alue- ja yhdyskuntarakenteiden, infrastruktuurin ja kestävä kehityksen osalta, joita koskevien hakujen rahoitukseen ministeriö on osallistunut. Turvallisuustutkimuksen osalta on kartoitettu tutkimustarpeita, mutta hankkeita ei ole aloitettu vielä vuonna 2010. Lisäksi ministeriö on osallistunut valtion tutkimuslaitosten kansainvälistymistä koskeneeseen selvitykseen sekä sektoritutkimuksen neuvottelukunnan ja sen jaostojen arviointiin.

1.2.4 Ministeriön yhteiset

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:

- Huolehditaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen varmistamisesta niiltä osin kuin ne liittyvät hallinnonalan toimialueeseen, sekä varmistetaan varautumisen avulla hallinnonalan toimintojen jatkuvuus häiriötilanteissa.

Ministeriön ja sen hallinnonalan virastojen elintärkeiden toimintojen varmistamista on käsitelty hallinnonalan varautumisen ohjausryhmässä, VALHA- ja KULJETUS-harjoituksissa, valmiustarkastuksissa sekä kansallisessa huoltovarmuusyhteistoiminnassa.

Tavoite: Hallinnonalan organisaatioiden ja toiminnan kehittämisessä otetaan huomioon kriisivalmiuden edellyttämät toimenpiteet ja varmistetaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta keskeisten viestintäverkkojen käytettävyys ja ylläpito.

Tavoitetaso:

- Osallistutaan YETTS:n uusimiseen tavoitteena tietoverkkojen kriittisyyden huomioiminen. Selvitetään uusien kansallisten runkoyhteyksien tarve.
- Uudistetaan viestintäverkkojen käytettävyysmääräykset ainakin haja-asutusalueiden keskuksen osalta.
- Virastouudistuksen ja aluehallintouudistuksen toiminnassa varmistetaan toiminnan jatkuvuuteen liittyvien varautumistehtävien tehokas hoitaminen.
- Huolehditaan siitä, että hallinnonalan toimintavalmius häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on varmistettu säädösten, ohjeiden ja suunnitelmien edellyttämällä tavalla.
- Turvataan toimialalla valtion strategisen omistuksen intressit.

Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui yhteiskunnan turvallisuusstrategian (YTS) laatimiseen. Strategia hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä 16.12.2010. Strategiassa on yksilöity vakavaksi turvallisuusympäristön uhkamalliksi tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt eli ns. kyberuhkat. Liikenne- ja viestintäministeriön strategiseksi tehtäväksi on määritelty muun muassa sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien toiminnan varmistaminen sekä varoitus- ja hälytysjärjestelmien rakentamisen ja ylläpidon tukeminen.

Kertomusvuoden aikana selvitettiin runkoyhteyksien ja niihin liittyvien kriittisten laitetilojen omistussuhteet ja hankittiin valtion hallintaan keskeisiä laitetiloja. Viestintäverkkojen käytettävyysmääräykset on uudistettu.

Liikennehallinnon organisaatiouudistukset aiheuttivat runsaasti muutostarpeita myös liikennevirastojen ja aluehallinnon virastojen varautumisen ja valmiuden vastuisiin ja tehtävärakenteisiin. Kyseistä suunnittelu- ja valmistelutyötä ohjattiin koko vuosi. Varautumiseen liittyvän lainsäädännön kehittämistä käsiteltiin vuonna 2010 erilaisissa valmiusharjoituksissa. Työ jatkuu vuonna 2011.

Liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjauksessa olevien yhtiötettyjen liikelaitosten siirtyminen osakeyhtiömuotoiseen omistajaohjaukseen on toteutettu strategiset intressit huomioon ottavalla tavalla, kuten osakeyhtiöiden toiminnan erityistä tarkoitusta, päätöksentekoa ja omaisuuden luovutusvaltuuksia koskevissa kysymyksissä.

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:

- Tuottavuus paranee. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden ja kilpailukyvyn parantamiseksi.

Vuoden aikana on valmisteltu valtioneuvoston periaatepäätöstä julkisen tietoaineiston saatavuudesta. Valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksen maaliskuussa 2011. Periaatepäätöksen linjaukset esittävät tarvittavat toimenpiteet julkisten tietovarantojen saatavuuden ja uudelleenkäytön lisäämiseksi yhteiskunnan kaikilla alueilla.

Ministeriö on ottanut käyttöön useita valtion konsernihallinnon yhteisiä sähköisiä palveluja. Pitkällä aikavälillä tukipalvelujen sähköistämällä arvioidaan saatavan aikaan tuottavuuden kasvua.

Tavoite: Sähköisiä asiointipalvelujen kehitetään ja otetaan käyttöön.

Tavoitetaso:

- Otetaan käyttöön vuosilomien hallintaan liittyvä sähköinen tietojärjestelmä.
- Otetaan käyttöön henkilöstömenojen budjetointia tehostava ja palkkamuutosten kustannusvaikutuksien laskentaan käytettävä TAHTI-simulointi -järjestelmä.
- Otetaan käyttöön MAHTI-asianhallintajärjestelmä tiedonhallintasuunnitelman mukaisissa tehtävissä. Tiedonhallintasuunnitelma, ohjeistus ja koulutus on toteutettu.
- Ministeriön uusista viestintäratkaisuista on olemassa ValtiIT-suunnitelmaan perustuva käyttöönottosuunnitelma v. 2011–2013. Ratkaisuja pilotoidaan v.2010 aikana.
- Valmistellaan tilausten hallintajärjestelmän (TILHA) käyttöönottoa.
- Arvioidaan mahdollisuutta keskittyä yhä enemmän sähköiseen julkaisemiseen. Tutkitaan julkaisutietojen automaattista tiedonsiirtoa Kansalliskirjastoon.

Sähköisistä asiointipalveluista otettiin käyttöön lomanhallintajärjestelmä (ALOHA) 1.4.2010. Henkilöstömenojen TAHTI-simulointi -järjestelmää ei otettu käyttöön, vaan käyttöönotto siirtyi vuoteen 2011. MAHTI-asianhallintajärjestelmä on otettu käyttöön 18.1.2010. Koulutuksia on järjestetty koko ministeriön henkilöstölle. Perusohjeistus oli valmis järjestelmän käyttöönotto-vaiheessa. Tiedonhallintasuunnitelma on järjestelmän käytettävyyden kannalta valmis. Ministeriön viestintäratkaisuista on laadittu käyttöönottosuunnitelma, joka pohjautuu ValtiIT-suunnitelmaan. Käyttöönoton vaiheistus on ratkaisematta. Tilausten hallintajärjestelmä TILHA:n käyttöönottoa valmisteltiin ja otettiin käyttöön vuoden 2011 helmikuussa.

Ministeriössä päädyttiin julkaisemaan Julkaisuja-sarjassa ilmestyvät julkaisut vain sähköisesti. Jakelukanavana toimivat ministeriön verkkosivut. Julkaisutietojen automaattinen tiedonsiirto Kansallisarkistoon on käytössä.

Tavoite: Työn tuottavuus ja kokonaistuottavuus paranevat.

Tavoitetaso:

- Työn tuottavuus paranee vuodessa 1 % ja kokonaistuottavuus vuodessa 2 %.

Ministeriön työn tuottavuuden ja kokonaistuottavuuden ennakoitaan parantuneen hieman edellisestä vuodesta. Tuotosten määrä, erityisesti annetut toimitukset ja muut lupapäätökset, kasvoi edellisestä vuodesta ja toimintaan kohdistetut panokset (htv, euro) laskivat.

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:

- Hallinnonala toimii aktiivisesti ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.

Hallinnonalan toiminta on ollut aktiivista. Liikenteen tavoitteiden saavuttaminen on edelleen haasteellista. Ilmastonmuutokseen varautumiseksi on tehty aluekohtaisia tulvatilanne- ja riskikartoituksia Uudellamaalla, Turussa, Hämeessä ja Keski-Suomessa. Kartoitukset huomioidaan tiehankkeiden ja tulvatilanteiden toimintaohjeiden suunnittelussa. Raideliikenteen puolella tehtiin seurantavuonna useita riskikartoituksia liikenteenohjausjärjestelmien ja virransyötön sekä asetinlaitteiden ja sähköradankäyttökeskusten osalta (mm. myrskyvaurioiden riskit ja ennaltaehkäisy, riskipuut jne.). Rautatiesuunnittelun ja -rakentamisen ohjeistusta on tarkistettu mm.

rankkasateiden, roudan ja myrskynkestävyyden parantamiseksi. Suojelu- ja pelastussuunnitelua on kehitetty yhteistyössä pelastusviranomaisten kanssa.

Myös tieto- ja viestintäteknologian (ICT) ja palveluiden sähköistämisen päästövähennysmahdollisuuksia on selvitetty (LVM-julkaisu 12/2010). Kertomusvuonna on käynnistetty poikkihallinnollinen ja laaja-alainen sidosryhmäyhteistyö kansallisen vihreä ICT –toimenpideohjelman laa-
timiseksi.

Tavoitetaso:

- Säädösvalmistelussa ympäristövaikutukset on arvioitu.
- Tehostetaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvää viestintää ja tiedottamista.
- Valmistellaan Green Office –suunnitelma.
- Selvitetään työsuhdematkalipun käyttöönoton tehostamista LVM:ssä.
- Toteutetaan aktiivisesti ILPO-hankkeessa määritellyjä toimenpiteitä.

Ympäristövaikutuksia on arvioitu ympäristöön liittyvien säädösten valmistelussa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on mukana ilmastoviestinnän yhteistyöryhmässä. Yhteistyöryhmä tekee uutiskirje Klimaattia ja suunnittelee tilaisuuksia ilmastonmuutoksesta eri kohderyhmille. Yhteistyöryhmän kautta eri organisaatioiden viestinnän henkilö- ja taloudelliset resurssit ovat tehokkaassa käytössä.

Ministeriön Green Office-suunnitelmaa on valmisteltu yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Työ perustuu ministeriön toimitilan (Eteläesplanadi 16) peruskorjaustyöhön, joka saatetaan loppuun kesään 2011 mennessä.

Työsuhdematkalipun käytänteitä on selvitetty ja sovittu lipun käytöstä liikenne- ja viestintäministeriössä. Henkilöstölle on järjestetty infotilaisuus. Uusia työsuhdematkalipunkäyttäjiä on tullut mukaan. Lipun on ottanut käyttöön 23 ministeriöläistä.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan ilmastopoliittisen ohjelman (ILPO) toteuttaminen on käynnistetty käytössä olevien resurssien puitteissa. Parhaiten toimenpiteistä ovat edenneet ajoneuvoteknologiaan liittyvät toimet sekä liikkumisen ohjauksen organisointi valtakunnan tasolla. Eniten tekemistä taas riittää liikenteen energiatehokkuussopimusten käyttöön ottamisessa sekä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistämisessä.

1.2.5 *Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus*

31.01.40. Eräät valtioavut

Liikenne- ja viestintäministeriö myönsi 782 000 euroa valtionapua liikenne- ja viestintäalan museoiden ja yhteisöjen sekä Suomen Ilmailuliitto ry:n toiminnan tukemiseen. Avustuksilla on edistetty tuettavien yhteisöjen koulutus- ja tiedostustoimintaa, ministeriön toimialojen kehittämishankkeiden läpivientiä sekä tietoyhteiskunnan palveluiden turvallista käyttöä ja itsesääntelyä. Tuella edistetään myös kansalaisten viestintävalmiuksia kanavoimalla tukea lasten ja nuorten viestintäleireille ja kansalaisjärjestöille verkkoviestinnän sisällön valvontaa ja siihen liittyvään tiedotukseen. Ilmailuliitto ry:n osalta tukea on myönnetty myös viranomaistehtävissä avustamisessa aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

31.10.34 Valtionavustus länsimetron suunnitteluun

Länsimetron suunnittelu on edennyt suunniteltua hitaammin, johtuen siitä, että suunnittelua tehdään aiottua lähempänä toteutusta. Suunnittelun kustannuksista on annettu valtionavustus-
ta toteutuneiden kustannusten perusteella 2,617 milj. euroa.

31.10.41 Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon

Liikenne- ja viestintäministeriö myönsi vuonna 2010 valtionavustusta Seinäjoen Rengonharjun lentoasemalle yhteensä 1,850 milj. euroa ja Mikkelin lentoasemalle yhteensä 0,150 milj. euroa. Seinäjoen lentoasemalle osoitetusta avustuksesta miljoona euroa kohdistui turvallisuusvaatimuksista aiheutuneisiin uuden kunnossapitohallin ja siihen liittyvän rullautustien rakennustöihin. Mikkelin lentoasemalle myönnetty avustus kohdistui pääosin lentoaseman ylläpitokustannuksiin, joilla pystyttiin tukemaan lentoaseman palvelutason pitämistä mahdollisimman hyvänä ja lentoturvallisuus- ja ilmailumääräysten mukaisena.

31.30.42 Valtionavustus koulutuksesta

Vuonna 2010 myönnettiin VR-Yhtymä Oy:lle 841 000 euroa valtionavustusta rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Korvausta maksettiin teoriaopetuksesta.

31.30.51 Luotsauksen hintatuki

Vuonna 2010 myönnettiin Luotsausliikelaitokselle Saimaan kanavan luotsaukseen 4,2 milj. euroa hintatukea. Hintatuen johdosta Saimaan liikenne maksaa luotsausmaksuja suhteessa kuljettavaan määrään nähden yhtä paljon kuin meriliikenne. Luotsausmatkat ovat Saimaan alueella huomattavasti pidemmät kuin meriliikenteessä. Yleisesti luotsausmaksun ja Saimaan luotsausmaksun välistä erotusta korvataan liikelaitokselle siten, että se on enintään Saimaan alueen (ml. kanava) alijäämän suuruinen.

31.30.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen

Vuoden 2010 talousarviossa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen varattiin kaikkiaan 63,7 miljoonaa euroa. Ministeriö osti vuonna 2010 VR-Yhtymä Oy:ltä HSL-alueen ulkopuolista lähijunaliikennettä 10,9 miljoonalla eurolla. Ostojen tarkoituksena on ollut mahdollistaa korkeampi palvelutaso kuin mihin lipputulot antavat mahdollisuuden. Lähiliikenteessä tehtiin arviolta 13 miljoonaa ajoneuvokilometriä.

Alueellisen joukkoliikenteen tukemiseen ja kehittämiseen tarkoitettu määräraha 40,6 milj. euroa osoitettiin vuoden 2010 alussa alueellisille ELY-keskuksille. Määrärahojen käytön joustavuuden tehostamiseksi momentit yhdistettiin yhdeksi alueellisen joukkoliikenteen momentiksi. Kustannukset ovat kasvaneet viimeisen viiden vuoden aikana noin 30 % määrärahatason pysyessä kuitenkin lähes samana.

Maaseudun matkustustarpeita palvellaan pyrkimällä säilyttämään julkisen liikenteen runkoreitit kuntakeskuksesta maakunta- ja seutukeskuksiin siellä, missä liikenteelle on selvä asiakaslähtöinen kysyntä. Nykyisiä tilausliikennepohjaisia koulukuljetuksia avataan myös mahdollisuuksien mukaan kaikille asiakasryhmille avoimiksi. Niillä alueilla joissa säännöllistä joukkoliikennettä ei voida tarjota ja hiljaisen kysynnän aikoina runkoliikennettä täydennetään kutsuohjatulla joukkoliikenteellä ja palveluliikenteellä. Peruspalvelutasoista liikennettä ei ole pystytty tarjoamaan kaikkialla.

Suomen valtio asetti vuonna 2007 julkisen palvelun veloitteen Helsinki–Savonlinna ja Helsinki–Varkaus reitin säännölliselle lentoliikenteelle 30.9.2010 saakka. Finnish Commuter Airlinesin Oy:n kanssa tehtiin sopimus kolmen edestakaisen vuoron lentämisestä arkipäivisin maanantaita perjantaihin. Uusi sopimus 1.10.2010 alkaen sisälsi kaksi päivittäistä lentovuoroa molempiin kaupunkiin. Ministeriön kustannusosuus on ollut vuositasolla 1 milj. euroa. Matkustajien määrä ei ole yltänyt tavoitellulle tasolle, joten kaupungit ovat esittäneet valtionosuuden nostoa.

31.30.65 Junien kaukoliikenteen osto

Kaukoliikenteen ja alueellisen henkilöliikenteen vuoden 2011 loppuun voimassa olevaan ostosopimukseen jouduttiin vuoden 2009 lopulla tekemään merkittäviä muutoksia kustannustason huomattavan nousun vuoksi. Kun myös joukkoliikennelainsäädäntö muuttui ja EU:n henkilöliikenteen palvelusopimusasetus tuli voimaan vuoden 2009 lopulla, VR Osakeyhtiön (nykyisin

VR-Yhtymä Oy) vastuita ostoliikenteessä lisättiin henkilöliikenteen yksinoikeuden vastineena niin, että joukkoliikenteen palvelutarjonta matkustajille voitiin säilyttää vuonna 2010 entisellään. Käytännössä VR Osakeyhtiö joutui ottamaan vastuulleen aiemmin ministeriön maksamat IC- vaunukaluston aikaistamisesta johtuvat leasing- kustannukset vuosina 2010 ja 2011.

Kaukoliikenteen ja alueellisen henkilöliikenteen ostosopimuksella vuonna 2010 ostettiin edelleen yli 6 miljoonaa junakilometriä. Vuonna 2009 kiskobussiliikenteen alijäämä oli 7 865 000 euroa, sähkömoottorijunien 8 795 000 euroa ja veturijunaliikenteen 18 601 000 euroa eli yhteensä 35 261 000 euroa. Kertomusvuonna alijäämät eivät ole oleellisesti vähentyneet huolimatta noin 2 prosentin matkustuksen kasvusta.

31.40.42 Sanomalehdistön tuki

Sanomalehdistölle on myönnetty tukea 450 000 euroa. Tuella edistetään ruotsinkielisen sanomalehdistön toimintaedellytyksiä.

31.40.44 Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radio-ohjelmien lähettämiseen ulkomaille

Yleisradio Oy:lle maksettiin valtionavustusta 1,35 milj. euroa. Määrärahalla turvataan Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävään kuuluvan Suomesta ulkomaille suunnattujen televisio- ja radiopalvelujen järjestämistä.

1.3 Toiminnallinen tehokkuus

1.3.1 Toiminnan tuottavuus

Tavoite: Hallinnonalan ohjaus ja liiketoiminnan ohjaus on tehokasta ja laadukasta. Hallinnonalan virastojen ja laitosten tulosoajasta sekä liiketoiminnan ohjausta kehitetään hallinnonalan rakenteiden muuttuessa.

Tavoitetaso:

- Viestintäviraston arviointi käynnistetään vuonna 2010 ja saatetaan loppuun vuoden 2011 aikana.
- Käynnistetään strategiahanke, jossa tavoitteena on kehittää ministeriön roolia hallinnonalan strategisena toimijana.
- Uusien virastojen ohjausprosessi on kuvattu "käsikirjassa" ja ohjaus on uudistettu sen mukaisesti. On käynnistetty prosessin mukainen toiminta. Ohjauksen kehittämisen lisätarpeet raportoidaan vuoden 2010 lopussa. Virastoille määritetään vuodelle 2011 liikennemuotokohdainten tavoitteiden rinnalle myös liikennejärjestelmätason tavoitteita.
- Huolehditaan hallinnonalan yhtiöitettujen liiketoimintojen omistajaohjauksen jatkuvuudesta. Varaudutaan Luotsausliikelaitoksen yhtiöittämiseen. Arvioidaan hallinnonalan liiketoimintojen jatkokehitys.
- Käynnistetään hallinnonalan johtamisen kehittämistyöryhmän toiminta.
- Jatketaan hallinnonalan viestintäyhteistyön kehittämistä ja konsernimaisen ajattelun vahvistamista.

Viestintäviraston arviointia ei ole toistaiseksi toteutettu. Arviointi on päätetty siirtää toteutettavaksi aikaisintaan vuonna 2013.

Strategiahankkeen valmistelu käynnistettiin vuoden lopulla. Varsinainen strategian laadinta siirtyi vuoden 2011 alkuun.

Ohjausprosessin käsikirjan mukainen toiminta on käynnissä ja kaikki kuvatut ohjausfoorumit ovat toiminnassa. Ministeriön ohjausverkosto on aloittanut toimintansa. Tulostavoitteiden kehittäminen käynnistyi vuoden lopussa.

Kertomusvuonna perustettiin kolme valtioenemmistöistä osakeyhtiötä; Finavia Oyj, Arctia Shipping Oy ja Meritaito Oy. Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa näiden yhtiöiden omistajaohjauksesta.

Ministeriön omistajaohjauksessa on otettu käyttöön osakeyhtiöiden ohjausmekanismit. Liiketoimintojen järjestelyjä ei kertomuskauden aikana toteutettu. Luotsausliikelaitos on yhtiöitetty 1.1.2011 alkaen Finnpilot Pilotage Oy:ksi.

Hallinnonalan henkilöstöhallinnon ja johtamisen yhteistyöryhmä asetettiin 29.4.2010. Ryhmän tavoitteena on mahdollistaa säännöllinen yhteydenpito hallinnonalan johtamiseen liittyvissä asioissa, joilla tuetaan ministeriön tulosohejausta sekä virastojen ja laitosten johtamista. Ryhmä kokoontui vuoden 2010 aikana kolme kertaa.

Yhteydenpito hallinnonalan viestintäverkostoon oli tiivistä. Tapaamisia oli säännöllisesti ja järjestettiin mm. yhteistä koulutusta. Ministeriö, Liikennevirasto ja Liikenteen turvallisuusvirasto toteuttivat yhteistyössä sidosryhmätutkimuksen. Viestintäyhteistyötä kehitettiin myös vuoden aikana hoidettujen kriisiviestintätilanteiden yhteydessä (mm. lakonuhkiin ja lentoliikenteen häiriöihin liittyvät tilanteet).

Tavoite: Liikennehallinnon uudet virastot aloittavat toimintansa 1.1.2010 alkaen tehokkaasti ja saumattomasti.

Tavoitetaso:

- Organisaatiomuutos ei näy asiakaspalvelun heikkenemisenä eikä ydintehtävien hoitaminen virastoissa vaarannu.

Palvelutaso on säilynyt, mutta synergian ja uusien toimintatapojen tulokset alkavat näkyä vasta myöhemmin. Sekä Liikennevirasto että Liikenteen turvallisuusvirasto saivat syksyn sidosryhmätutkimuksessa varsin hyvät arviot. Virastojen yleinen mielikuva koettiin positiiviseksi ja asiantuntevuus koettiin parhaiten kuvaavan virastojen toimintaa. Yleinen mielikuva Liikennevirastosta sai arvosanan 3,58 ja Liikenteen turvallisuusvirastosta 3,44 (asteikko 1–5).

Tavoite: Ministeriön ydintoimintaa tuetaan laadukkaasti ja tehokkaasti. Tukiprosessit toimivat hyvin.

Tavoitetaso:

- Laaditaan hallinnonalan matkustusstrategia.
- Huolehditaan ValtiIT-strategian toimeenpanosta.
- Otetaan käyttöön M2 matkanhallintajärjestelmä.
- EUTORI-käyttö on siirretty hallitusti hallinnonalan uusille virastoille.
- Otetaan käyttöön EUTORI3-järjestelmä.
- Huolehditaan ministeriön johdon kansainvälisen ohjelman valmistelusta sekä toimeenpanosta.
- IT-peruspalvelut toteutuvat vähintään sopimusten edellyttämällä laadutasolla ja määriteltyjen mittareiden mukaisesti.
- Yhdenmukaistetaan ministeriön hankintamenettelyt ja -prosessi.
- Laaditaan käännoispalveluiden kielikohtaiset prosessikuvaukset ja niiden mukaiset työhön opastamisen periaatteet.

Kertomusvuoden aikana valmistui ministeriön matkustusohje valtion matkustusstrategian linjausten mukaisesti. Ohjeessa on virkamatkustusta koskevat periaatteet ja käytännöt.

ValtIt-asioita käsitellään säännöllisesti hallinnonalan IT-koordinaatioryhmässä. On pyritty siihen, että keskeisissä ValtIt-hankkeissa on mukana riittävä hallinnonalan edustus.

M2 matkanhallintajärjestelmä otettiin käyttöön 1.10.2010.

EUTORI-järjestelmä on otettu käyttöön Liikenteen turvallisuusvirastossa ja Liikennevirastossa vuoden 2010 alussa. Liikenteen turvallisuusviraston entisen Merenkululaitoksen käyttäjillä esiintyi järjestelmän käytössä ongelmia ensimmäisellä vuosipuoliskolla, mutta tekniset ongelmat saatiin ratkaistuksi. EUTORI-järjestelmän 3-versio otettiin ministeriössä ja hallinnonalan virastoissa käyttöön 30.8.2010. Sekä ministeriön että virastojen EUTORI-käyttäjät saivat koulutusta uuden version toiminnallisuuksista elo-syyskuussa 2010. EUTORIin korjausversio toteutettiin vuoden 2010 lopussa.

vähemmän kuin edellisenä vuonna. Joukkoliikenteen valtakunnallisiin tutkimus-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin käytettiin 0,8 miljoonaa euroa, joka on 1,0 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Seuraavassa taulukossa on esitetty ministeriön osastokohtaiset kustannukset vuosina 2010, 2009 ja 2008.

Taulukko 2: Osastokohtaiset kustannukset vuonna 2010, 2009 ja 2008 (1 000 euroa)

	Liikennepolitiikan osasto			Viestintäpolitiikan osasto			Yleinen osasto			Ministeriön viestintä			Johto (kansliapäällikön yksikkö)			Yhteiset ¹			Yhteensä							
	2010	2009	2008	2010	2009	2008	2010	2009	2008	2010	2009	2008	2010	2009	2008	2010	2009	2008	2010	2009	2008					
Osastojen/yksiköiden htv:t ²	72	73	71	29	29	27	55	56	53	9	9	9	3	3	3				168	170	162					
Varsinaiset toimintamenot																										
- palkat ³	4 921	5 066	4 373	2 102	1 977	1 818	3 146	2 542	2 786	599	608	524	327	298	271		-26		11 095	10 465	9 772					
- vuokrat	361	391	354	167	186	160	423	288	279	72	41	45	92	42	42	705	856	872	1 820	1 804	1 752					
- muut toimintamenot	686	884	948	246	311	329	1 954	1 998	1 800	302	382	343	232	242	242	-68	-33	-15	3 352	3 784	3 647					
- neuvottelu- ja toimikunnat	6	12	6																6	12	9					
Digi-tv kampanja																					24					
Tietoyhteiskunta				174	150	57														174	150	57				
Tutkimus ja kehittäminen ⁴	2 908	4 025	3 774	520	559	840	636	557	355	94	194	280							4 158	5 335	5 249					
Valtion televisio- ja radiorahasto																										
-masketut menot				159	141	140														159	141	140				
-siirto rahastosta				-159	-141	-140														-159	-141	-140				
Liikenneviraston toimintamenomomentti	73	175	87																	73	175	87				
Ilmatieteen laitoksen toimintamenomomentti							150	119												150	119					
Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen -momentti (tietoyhteiskunta)				60	100															60	100					
Käyttöomaisuus																										
Poistot		1	7		1	5	34	38	119		1	2	1	1	2					35	42	135				
Yhteensä	8 955	10 554	9 549	3 269	3 284	3 236	6 343	5 542	5 339	1 067	1 226	1 194	652	583	557	637	797	857	20 923	21 986	20 732					
Osuus tukitoimintojen kustannuksista	6 201	5 831	5 758	2 498	2 317	2 189														8 699	8 148	7 947				
							Tukitoimintojen kustannukset on vyörytetty päätoiminnoille htv:ien perusteella																			
Yhteensä	15 156	16 385	15 307	5 767	5 601	5 425														20 923	21 986	20 732				

¹ Yhteisissä on yhteisten tilojen vuokra, eläkemaksun palautus vuonna 2009 sekä työterveyshuollon kustannusten palautukset ja irtaimen omaisuuden myynti, vuonna 2008 ei ollut työterveyshuollon palautusta ja vuoden 2010 luvussa on vuosien 2008 ja 2009 palautus.

² Henkilötyövuosiluvut sisältävät ministeriön toimintameno- ja Liikenneviraston ja Ilmatieteen laitoksen toimintameno- ja rahoitetut henkilötyövuodet.

³ Valtioneuvoston yhteisen palkkausjärjestelmän kariutumisen vuoksi vuoteen 2009 kohdistuvia palkkoja on maksettu vuonna 2010 yhteensä noin 350 000 euroa, joka jakautuu osastoittain seuraavasti: liikennepolitiikan osasto 159 000, viestintäpolitiikan osasto 66 000, yleinen osasto 100 000, johto 5 000 ja ministeriön viestintä 20 000 euroa.

⁴ Tutkimus ja kehittäminen sisältää myös joukkoliikenteen tutkimusrahat.

1.3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Ministeriön maksullisen toiminnan tuotot muodostuivat valtion maksuperustelain nojalla säädetyn liikenne- ja viestintäministeriön maksullisista suoritteista annetussa asetuksessa (1074/2009) hinnoitelluista julkisoikeudellisista suoritteista ja muista maksullisista suoritteista sekä erillislakien mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista. Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisiin suoritteiden tuotoista suurin osa kertyi ajoneuvojen mittoja ja massoja koskevista poikkeusluvista. Tuotot erillislakien mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista muodostuivat televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) mukaisista ohjelmistolupien hakemusmaksuista ja viestintämarkkinalain (393/2003) mukaisista toimilupien hakemusmaksuista.

Tuotot olivat yhteensä 292 672 euroa ja ne kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 230 515 euroa. Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen kasvu johtui turpeen, hakkeen, elävien eläinten tai puutavaran kuljetukseen rakennetun kuorma-auton ja perävaunun yhdistelmän leveyttä koskevien poikkeuslupien määrän lisääntymisestä. Ministeriö sopi vuonna 2005 kuljetusalan kanssa menettelystä, jolla pidennettiin yli 22 metriä pitkien ajoneuvoyhdistelmien 2,60 leveyden käyttömahdollisuutta Suomen EU-liittymiseen sisältyneen kymmenen vuoden siirtymäajan jälkeen. Yhtenä toimenpiteenä sovittuihin menettelyihin liittyi poikkeuslupien myöntäminen yllä mainittujen neljän tuoteryhmän kuljetuksille vuoden 2011 loppuun saakka. Luvan tarve tuli useille autoilijoille välttämättömäksi vuoden 2009 lopussa, jolloin kyseiset poikkeusluvut jäivät viimeiseksi vaihtoehdoksi vielä jatkaa liikennöintiä kyseisillä ajoneuvoilla.

Erillislakien mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen kasvu johtui televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaisten hakemusmaksujen lisääntymisestä. Hakemuksia televisio- ja radiotoiminnan ohjelmistoluvan saamiseksi jätettiin vuonna 2010 olennaisesti enemmän kuin edellisenä vuonna. Valtioneuvosto julisti haettavaksi useita ohjelmistolupia televisiotoimintaan, mutta yli puolet hakemusmaksuista kertyi radiotoiminnan harjoittamiseksi jätetyistä hakemuksista. Haettavina olivat kaikki radiotoiminnan ohjelmistoluvat seuraavalle vuonna 2012 alkavalle toimilupakaudelle.

Maksullisen toiminnan tuotot (euroa)			
	2008	2009	2010
Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet	18 304	46 240	126 830
Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	370	917	842
Erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet	2 000	15 000	165 000
Yhteensä	20 674	62 157	292 672

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat on laadittu maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista ja televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaisista ohjelmistolupien hakemusmaksuista. Ministeriölle ei ollut asetettu tavoitetta maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta koskien. Laskelmissa ei ole esitetty vertailutietoina kahden edellisen vuoden tietoja, koska kaikkien maksullisen toiminnan osa-alueiden tuotot jäivät alle 100 000 euroa vuosina 2008–2009.

Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden ylijäämään on vaikuttanut merkittävästi yllä mainittujen ajoneuvojen mittoja ja massoja koskevien poikkeuslupien hinnoittelu. Koska kyseiset poikkeusluvut asettavat alan yrittäjät kilpailullisesti eriarvoiseen asemaan, katsottiin että tässä tapauksessa kilpailun vääristymisen estäminen on erityinen syy poikkeuslupien hinnoittelussa kustannusvastaavuusperiaatteesta poikkeamiseen. Tämän vuoksi poikkeusluvut on hinnoiteltu noin kuusinkertaisiksi muihin vastaaviin ajoneuvojen mittoista ja massoista myönnettäviin poikkeuslupiin verrattuna. Menettelyä ja sen perusteita on kuvattu tarkemmin hallituksen esityksessä laiksi tieliikennelain 87 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 96/2006).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma	
Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet	
Liikenne- ja viestintäministeriön asetus liikenne- ja viestintäministeriön maksullisista suoritteista (1074/2009)	
	2010
Tuotot	
maksullisen toiminnan tuotot	
- maksullisen toiminnan myyntituotot	126 830
= tuotot yhteensä	126 830
Kustannukset	
- henkilöstökustannukset	21 770
- vuokrat	1 531
= erilliskustannukset yhteensä	23 301
Käyttäjäämä	103 529
maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista	
- muut yhteiskustannukset	6 990
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	6 990
= kokonaiskustannukset yhteensä	30 291
Ylijäämä (+)	96 539

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma	
Erityislain perusteella määrättävät maksut	
Laki televisio- ja radiotoiminnasta (744/1998)	
	2010
Tuotot	
maksullisen toiminnan tuotot	
- maksullisen toiminnan myyntituotot	154 000
= tuotot yhteensä	154 000
Kustannukset	
- henkilöstökustannukset	86 322
- vuokrat	6 599
- palvelujen ostot	8 305
= erilliskustannukset yhteensä	101 226
Käyttäjäämä	52 774
maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista	
- muut yhteiskustannukset	30 368
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	30 368
= kokonaiskustannukset yhteensä	131 594
Ylijäämä (+)	22 406

1.3.4

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja saatiin EU:lta sekä toisilta valtion virastoilta ja laitoksilta yhteensä 210 867 euroa. Tuotot lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna lähes 118 000 euroa. Tämä johtuu sektoritutkimuksen neuvottelukunnan alue- ja yhdyskuntarakenteet ja infrastruktuurit ohjelman muiden rahoittajien osuuksista. EU:lta saadut yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat tuottoja EU:n osarahoittamista tutkimus- ja kehittämishankkeista. Ne vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna.

Ministeriön yhteisrahoitteiselle toiminnalle ei ollut asetettu kustannusvastaavuustavoitetta.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot (euroa)			
	2008	2009	2010
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot EU:lta	174 194	53 782	23 393
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta	160 000	26 250	187 474
Muut yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	5 263	12 840	
Yhteensä	339 457	92 872	210 867

Liikenne- ja viestintäministeriö toimii sektoritutkimuksen neuvottelukunnan alue- ja yhdyskuntarakenteet ja infrastruktuurit jaoston vetäjänä ja vastasi jaoston keskustelufoorumien ja tutkimushankkeiden hankehallinnosta. Toiminnan tuotot olivat 187 474 euroa ja kustannukset 372 630 euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui alueellisen älyliikenteen kehittämishankkeisiin ja matkakeskusten toteuttamiseen EU:n tutkimuksen EasyWay VIKING 2007–2009 hankkeessa. Hankkeen EU:lta saaduista tuotoista 10 900 euroa tuloutettiin vuoden 2010 kolmannessa lisätalousarviossa. Kustannuksia vuonna 2010 oli 16 499 euroa. Korvaukset osallistumisesta saadaan pääosin jälkikäteen. EU on tehnyt hankkeesta korvauspäätöksen tiettyyn kokonaismäärään, jota se on hankkeen edetessä karsinut. Hankkeista on laadittu vuosittain selvitykset 1.4.–31.3. Korvausmenettely on rullaava siten, että hankkeista laadittavat laskelmat sisältävät osittain myös ennakoituja menoja. Toisaalta laskelmassa esitetään myös ne kustannukset, jotka aiemmissa laskelmissa on esitetty arvioina. Korvausprosentit vaihtelevat johtuen siitä, mitä menoja EU hyväksyy maksettavaksi.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman sisältyvät sektoritutkimuksen neuvottelukunnan alue- ja yhdyskuntarakenteet ja infrastruktuurit -ohjelman ja EasyWay VIKING hankkeen tuotot ja kustannukset. Laskelmassa ei ole esitetty vertailutietona vuoden 2009 tietoja, koska vuoden 2009 tilinpäätökseen ei laadittu laskelmaa toiminnan tuottojen jäädessä alle 100 000 euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma		
Tuotot	2008	2010
yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot		
- muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	160 000	187 474
- EU:lta saatu rahoitus	174 194	10 900
- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	5 263	
=tuotot yhteensä	339 457	198 374
Kustannukset		
yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset		
- henkilöstökustannukset	35 594	8 776
- vuokrat	1 389	576
- palvelujen ostot	2 158 275	289 979
= erilliskustannukset yhteensä	2 195 258	299 330
yhteisrahoitteisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista		
- muut yhteiskustannukset	658 577	89 799
=osuus yhteiskustannuksista yhteensä	658 577	89 799
=kokonaiskustannukset yhteensä	2 853 835	389 130
Kustannusvastaavuus		
= tuotot-kustannukset	-2 514 378	-190 755
Kustannusvastaavuus %	11,9	51,0

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaan ei ole otettu EU:lta saatuja tuottoja EUROPOLAR ERA-NET hankkeeseen. Tuottoja vastaavat kustannukset ovat syntyneet vuosina 2008–2009. Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui partnerina vuosina 2004–2009 EU:n tutkimuksen puiteohjelman EUROPOLAR ERA-NET hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena oli kansallisten polaarialueiden tutkimusta rahoittavien organisaatioiden yhteistyön edistäminen. Ministeriö oli mukana konsortiossa tutkimuslaitostensa Merentutkimuslaitoksen sekä Ilmatieteen laitoksen laajan polaarialueiden tutkimuksen vuoksi. Konsortiossa oli mukana yhteensä 25 partneria 19 eri maasta. Ministeriö sai menojensa katteeksi EU:lta rahoitusta matka- ja asiantuntijapalvelukuluihinsa sekä lisäksi 20 % yleiskustannuksiinsa. Vuonna 2010 saatiin

viimeinen maksuerä 12 493 euroa takautuvasti ajalta 1.3.2008–28.2.2009. Myöhäinen rahojen saanti vasta vuoden 2010 puolella johtuu EU:n komission normaalista maksumenettelystä. Komissio maksaa viimeiset maksuerät kaikille partnereille vasta kun jokaisen partnerin osalta on tehty tilien tarkastukset ja oikaisu. Ministeriön ko. hankkeen Financial Statement koskien viimeistä ajanjaksoa on päivätty jo 27.3.2009. Tilisiirto konsortion koordinaattorilta on kuitenkin tehty vasta 24.8.2010.

1.4 Tuotokset ja laadunhallinta

1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

	2008	2009	2010
Hallituksen esitykset	14	32	25
Asetukset	40	27	33
EU-asiat	99	84	90
Maksuasetukset	7	8	4
Toimiluvat ja muut lupapäätökset	35	84	306
Sopimukset	9	22	6
Tukipäätökset	37	44	52
Eduskuntakyselyt	185	146	165
Julkaisut (yhteensä)	63	58	42
Tutkimusjulkaisut	31	45	28
Lehdistötiedotteet	247	264	218
Lehdistö- ja sidosryhmätilaisuudet	49	37	30

Hallituksen esityksiä annettiin 25 kappaletta ja asetuksia 33 kappaletta. Valmisteltujen asetusten määrä nousi edellisestä vuodesta 18 prosenttia. Maksuasetuksia valmisteltiin puolet vähemmän kuin edellisenä vuonna, yhteensä 4 kappaletta. Hallinnonalan virastojen ja laitosten määrä laski vuoden 2010 alusta 8 virastosta 4 virastoon, joka selittää maksuasetusten määrän muutoksen.

EU-asioita valmisteltiin edellisvuotta enemmän. Käsiteltyjen EU-asioiden määrä nousi 84 kappaleesta 90 kappaleeseen. Toimilupien ja muiden lupapäätösten määrä nousi vuoden takaisesta 84 kappaleesta 306 kappaleeseen. Näistä 154 kappaletta oli televisio- ja radiotoimintalain nojalla myönnettyjä ohjelmistolupia ja 11 kappaletta viestintämarkkinalain nojalla myönnettyjä lupia. Ohjelmistolupien kasvu aiheutui valtioneuvoston julistettua useita ohjelmistolupia haettavaksi televisiotoimintaan. Haettavina olivat luvat kokonaan uusiin kanavanippuihin VHF A, VHF B sekä F. Loput luvista olivat ministeriön maksuasetuksen mukaisia julkisoikeudellisia suoritteita kuten poikkeusluvut ajoneuvojen mitoista ja massoista. Ajoneuvojen massoihin ja mittoihin liittyviä poikkeuslupia myönnettiin 111 kpl vuonna 2010, kun niitä edellisenä vuonna myönnettiin merkittävästi vähemmän (33 kpl). Määrän kasvu aiheutui siitä, että ministeriö sopi kuljetusalan kanssa vuonna 2005 menettelystä, jossa poikkeuslupien myöntäminen päättyi vuoden 2011 loppuun. Luvan tarve tuli useille autoilijoille välttämättömäksi, jolloin poikkeusluvut jäivät viimeiseksi vaihtoehdoksi jatkaa liikennöintiä.

Sopimusten määrä laski edellisen vuoden 22 kappaleesta viime vuoden 6 kappaleeseen. Sopimukset ovat pääasiassa erilaisia valtioiden välisiä sopimuksia.

Tukipäätöksiä tehtiin edellisvuotta enemmän, yhteensä 52 kappaletta. Tukipäätöksistä suurin osa on momentilta 31.01.40 Erät valtionavut myönnettyjä avustuksia museoille ja yhteisöille. Eduskuntakyselyihin laadittiin 165 vastausta, joka on määrällisesti edellisten vuosien tasolla.

Ministeriön julkaisemien lehdistötiedotteiden määrä laski jonkin verran edellisestä vuodesta, mutta ministeriö julkaisi aiempaa enemmän uutisia ja ajankohtaisaineistoja verkkosivuillaan. Lisäksi ministeriö julkaisi sähköisen uutiskirjeen viidesti vuoden aikana. Lehdistö- ja sidosryhmätilaisuuksia oli hieman edellisvuotta vähemmän. Ministeriöön saapuu vuosittain myös mittava määrä kansalaiskirjeitä. Kertomusvuonna vastattiin yhteensä 970 kansalaiskirjeeseen.

Tavoite: Lainsäädäntöprosessi on selkeästi johdettu ja säädösvalmistelu on ammattitaitoista. Lainsäädännön valmistelu on säädösvalmisteluohjeen mukaista. Lakihankkeiden vaikutukset on arvioitu.

Tavoitetaso:

- Lainsäädännön valmistelusta ei tule huomautuksia eduskunnalta tai oikeuskanslerilta. Riittävät resurssit on varmistettu.

Lainvalmistelijoiden verkosto toimii verkostomaisesti ja tapaamalla ammattitaidon kehittämiseksi ja tietojen vaihtamiseksi. Lainsäädännön valmistelusta ei ole tullut huomautuksia. Kaikki valtioneuvoston säädöshankelistalla vuonna 2010 olleet liikenne- ja viestintäministeriön hallituksen esitykset on annettu. Vaikutusarviointeja on tehty. Resursseja on käytetty yli yksikkö- ja osastorajojen.

Tavoite: Huolehditaan riskienhallinnasta.

Tavoitetaso:

- Riskit tulee hallita ja arvioida säännöllisesti.

Ministeriössä on toteutettu riskienhallintaa osana toiminnan ja talouden suunnittelu- ja seurantaprosesseja. Ministeriön toimintaan liittyviä riskejä on arvioitu (itsearviointi) vuoden aikana ja sen tuloksena ministeriön tavoitteisiin liittyvä riskirekisteri on päivitetty. Arvioinnissa tehdyt havainnot jaettiin kahteen osaan: välittömästi toiminnassa huomioitavat tarkistukset ja pidemmällä aikavälillä toteutettavat tarkistukset toimintaan.

Tavoite: Kansainvälinen ja EU-vaikuttaminen on tehokasta ja oikea-aikaista.

Tavoitetaso:

- Liikennepolitiikan EU-toiminnan strategia on laadittu osana ministeriön EU-strategiaa. Roo-leista ja menettelyistä on sovittu ministeriön ja virastojen kesken.

Ministeriön ja sen hallinnonalan virastojen ja laitosten yhteistyöstä EU- ja kansainvälisissä asioissa laadittiin yhtenäinen ohjeistus, jolla varmistetaan oikea-aikainen ja koordinoitu vaikuttaminen Suomelle tärkeisiin asioihin. Ohje sisältää myös pelisäännöt EU- ja kansainvälisten asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanovastuusta.

Tavoite: Ohjausta tukevat tietojärjestelmät tuottavat oikeat ja riittävät tiedot.

Tavoitetaso:

- Kehitetään Jotate-järjestelmää vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä (mm. virastouudistus, VKPK-asiakkuus).
- Kansainvälisistä ja kotimaisista toimialan kehittämisohjelmista sekä käynnissä olevista T&K-hankkeista ja niiden tuloksista on käytettävissä ajantasainen tieto.

Liikenne- ja viestintäministeriön talousraportoinnin portaali Jotatea kehitettiin palvelemaan paremmin muuttuneita tarpeita. Toteutetulla Cognos-ohjelmiston version vaihdolla saatiin aikaisempaa paremmat mahdollisuudet talousraportoinnin sisällön, havainnollisuuden ja raporttien jakelun kehittämiseen. Lisäksi portaalin käyttö nopeutui. Järjestelmän tuotantokäyttö siirtyi vuodelle 2011.

Kehittämisohjelmista, T&K-hankkeista ja tuloksista on viestitty muun muassa ministeriön kotisivuilla, tiedotteissa, hankkeiden julkaisuissa ja ministeriön yhteisessä tutkimuksen tulokset-julkaisussa, Laajakaista- uutiskirjeessä ja T&K-infokirjeissä. T&K-infokirjeitä lähetettiin vuoden aikana laajalle verkostolle viisi kappaletta. Osallistuttiin Liikenneviraston T&K-lehden Liikenteen Suunnan lanseeraukseen ja toimittamiseen. Lisäksi tiedon välityksessä hyödynnettiin sekä kotimaisia että kansainvälisiä asiantuntijaverkostoja ja seminaareja.

Tavoite: Tuetaan viestinnän keinoin avoimuuden ja vuorovaikutteisuuden kehittämistä. Lisätään ministeriön sisäisen ja ulkoisen viestinnän ja sidosryhmätoiminnan avoimuutta, ennakoitua ja vuorovaikutteisuutta.

Tavoitetaso:

- Uusittu Liiveri-intranet tukee sisäisen viestinnän avoimuuden, ennakoinnin ja vuorovaikutteisuuden vahvistamista monipuolisella sisällöllään ja ajankohtaisella uutistarjonnallaan.
- Laaditaan sisäisen viestinnän toimintasuunnitelma, jossa sovitaan tavoitteet, toimintamallit ja aikataulut.
- Toteutetaan sisäisen viestinnän tutkimus, jonka tulosten perusteella kehitetään sisäistä viestintää ja Liiveri-intranetia.
- Julkaistaan kiinnostava ja ennakoiva sähköinen uutiskirje kuusi kertaa vuodessa ministeriön keskeisille sidosryhmille. Tehdään lukijatutkimus.
- Lisätään tiedotus- ja taustatilaisuuksien määrää ajankohtaisista asioista ja kiinnostavimmista hankkeista.
- Selvitetään ministeriön ruotsinkielisen viestinnän taso kielilain vaatimusten näkökulmasta. Tehdään tarvittavat kehittämistoimenpiteet ja selvitetään mahdollisten ruotsinkielisten os-topalveluiden hinta.

Uusittu Liiveri-intranet tukee sisäisen viestinnän avoimuuden, ennakoinnin ja vuorovaikutteisuuden vahvistamista monipuolisella sisällöllään ja ajankohtaisella uutistarjonnallaan. Liiveri-intranet on ollut aktiivinen viestintäkanava, ja uutistarjonta on ollut erittäin runsasta.

Sisäisen viestinnän toimintasuunnitelma tehtiin. Siinä sovitaan tavoitteet, toimintamallit ja aikataulu. Suunnitelman jalkautus siirtyi vuodelle 2011. Sisäisen viestinnän tutkimus toteutetaan vuoden 2011 alussa.

Laajakaista-uutiskirje on vakiintumassa suunnitellusti ennakoivaksi ja taustoittavaksi viestintäkanavaksi. Uutiskirje ilmestyi viisi kertaa vuonna 2010. Lukijatutkimus siirtyi vuodelle 2011.

Tiedotus- ja taustatilaisuuksien määrä ajankohtaisista asioista ja kiinnostavimmista hankkeista ei ole lisääntynyt. Määrä on vähäisempi kuin vuonna 2009.

Tiedotusvälineiden näkemyksiä ministeriön viestintätoiminnasta kartoitettiin Mediabarometritutkimuksella. Sidoryhmätutkimus toteutettiin yhdessä Liikenneviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston kanssa.

Ruotsinkielistä viestintää kehitettiin liittymällä Hanselin puitesopimukseen käännöspalveluista. Ruotsinkielien käännöspalvelut on tilattu lokakuusta 2010 alkaen käännöstoimistosta.

Ruotsinkielistä verkkopalvelua päivitettiin ja sen kehittäminen jatkuu vuonna 2011.

Tavoite: Verkkoviestinnän kehittäminen siten, että ministeriön verkkopalvelu kuuluu valtionhallinnon verkkopalveluiden kärkikaartiin.

Tavoitetaso:

- Lisätään ajankohtaisista asioista kertomista ministeriön ulkoisilla verkkosivuilla organisoimalla sisällöntuotanto osittain uudella tavalla ministeriön viestinnässä.
- Toteutetaan verkkopalvelun käyttäjätutkimus ja kehitetään palvelua saadun palautteen perusteella.
- Tuotetaan verkkopalvelulinjaukset, joissa määritellään sisällöntuotannon vastuut ja toimitatavat.
- Hyödynnetään Mahti- ja Hare-uudistusten tarjoamat automaattiset tiedonsiirtomahdollisuudet verkkoviestinnässä, erityisesti lainsäädäntöhankkeiden viestinnässä.

Verkkosivujen sisällöntuotanto organisoitiin osittain uudella tavalla ministeriössä. Tuotettiin verkkopalvelulinjaukset. Toteutettiin verkkopalvelun käyttäjätutkimus ja käynnistettiin siitä saadun palautteen perusteella kehittämishankkeita.

Mahti- ja Hare-uudistusten tarjoamat automaattiset tiedonsiirtomahdollisuudet on hyödynnetty verkkoviestinnässä siinä laajuudessa kuin mahdollista erityisesti lainsäädäntöhankkeiden viestinnässä.

Valtioneuvoston IT-palvelukeskuksen kanssa on tehty yhteistyötä.

1.4.3 *Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen*

Tavoite: Työtyytyväisyys

- Henkilöstön työtyytyväisyys on korkealla tasolla. Vuonna 2012 kokonaistyytyväisyysindeksi on 3,7.

Tavoitetaso:

- Ministeriön kokonaistyytyväisyysindeksi vähintään 3,5 (asteikolla 1–5). (2008 toteutuma 3,1, 2007 toteutuma 3,1, 2006 toteutuma 3,1)
- Osastojen ja yksiköiden työtyytyväisyysbarometrin tulos paranee vähintään +0,1 edellisvuodesta.

Ministeriön kokonaistyytyväisyysindeksi oli vuonna 2010 tasolla 3,4. Se jää -0,1 alle sille asetetun tulostavoitteen. Työtyytyväisyys on kuitenkin hyvällä tasolla ja huomattavasti parempi kuin vuosina 2006–2008. Työtyytyväisyyttä ei osastotasolla ole noussut tulostavoitteen mukaisesti +0,1:llä. Viestintäpolitiikan osaston (3,4) ja Liikennepolitiikan osaston (3,2) kokonaistyytyväisyysindeksit jäävät alle ministeriön tavoitetason. Yleisen osaston (3,5) ja Ministeriön viestinnän (3,7) kokonaistyytyväisyysindeksit saavuttavat ja jopa ylittävät ministeriön tavoitetason. Ministeriön viestinnän työtyytyväisyysbarometrin tulos parani tavoitteen +0,1 mukaisesti.

Tavoite: Johtaminen

- Ministeriön johtaminen on ammattimaista. Vuonna 2012 johtamisindeksi on 3,7.

Tavoitetaso:

- Ministeriön johtamisindeksin tavoitetaso on työtyytyväisyysbarometrissä vähintään 3,4 (asteikolla 1–5). (2008 toteutuma 3,2, 2007 toteutuma 3,2)
- Otetaan käyttöön esimiesten 360 astetta arviointi.

Ministeriön johtamisindeksi on työtyytyväisyysbarometrissä sille asetetulla tavoitetasolla 3,4. Ministeriössä otettiin käyttöön esimiesten 360 asteen arviointi, jonka kysymyspatteristo räätälöitiin siten, että siinä huomioidaan valtionhallinnon johtamisen tavoitetila vuodelle 2012 (nk. HRD TOP 15 listaus), valtionhallinnon johdon kompetenssimalli, sekä ministeriön arvojen toteutuminen esimiestyössä.

Tavoite: Ministeriö on tuloksellinen ja innostava työyhteisö.

Tavoitetaso:

- Jalkautetaan arvot.
- Ministeriön viestintä tukee sisäisen viestinnän keinoin työilmapiirin ja yhteisöllisyyden vahvistamista muun muassa järjestämällä aktiivisesti koko henkilöstölle tarkoitettuja yhteisiä tilaisuuksia.
- Arvojen toteutumisen tavoitetasona työtyytyväisyysbarometrissä on vähintään 3,5 (asteikolla 1-5).
- Otetaan käyttöön valtioneuvoston yhteinen palkkausjärjestelmä.
- Kehitetään ministeriön työhyvinvointitoimenpiteitä.

Ministeriön arvoja jalkautettiin yhdessä sovittujen toimenpiteiden mukaisesti. Arvojen toteutumisesta käytännössä kuvaava työtyytyväisyysbarometrin indeksi saa arvon 2,6 (-0,9 alle sille asetetun tavoitetason). Toisaalta ministeriön arvojen (rohkeus, oikeudenmukaisuus, yhteistyö) mukaista toimintaa kuvaavat muut indeksit työtyytyväisyysbarometrissä ylittävät selvästi tavoitteen 3,5; sekä oikeudenmukaiseen ja inhimilliseen kohteluun esimiehen taholta (3,7) että työtovereiden taholta (3,8) ollaan keskimäärin erittäin tyytyväisiä. Sisäiseen yhteistyöhön ja työilmapiiriin ollaan myös keskimäärin tyytyväisiä (3,5).

Ministeriön viestintä järjesti kansliapäällikön juttutuokioita ja teema-aiheisia henkilöstötilaisuuksia noin kaksi kuukaudessa.

Valtiovarainministeriö ja pääsopijajärjestöt eivät päässeet sopimukseen valtioneuvoston yhteisestä palkkausjärjestelmästä. Uutta palkkausjärjestelmää varten varatut rahat käytettiin paikallisten neuvottelujen tuloksena ministeriön palkkausjärjestelmän rakenteelliseen uudistamiseen.

Työterveyshuollon toimintasuunnitelmaa on kehitetty. Henkilöstön kuulemista ja osallistuvien menettelyjen käyttöä on pyritty laajentamaan järjestämällä yhteisiä keskustelutilaisuuksia (mm. arvotyöpajat, sihteerityön kehittäminen, strategiatyö).

Tavoite: Osaamista kehitetään ja johdetaan suunnitelmallisesti.

Tavoitetaso:

- Perehdyttämiskäytännöt on vakiinnutettu.
- Kehityskeskusteluissa sovitut kehittämistoimenpiteet on koottu ja analysoitu ministeriötasolla.
- Käynnistetään ministeriön tuloksellisuuden turvaamisen resurssi-strategian laadinta ja siihen liittyen osaamistarpeiden kartoitus ydinprosesseittain.
- Ministeriön viestintä suunnittelee yhdessä henkilöstön kehittämisspalveluiden kanssa viestinnän koulutusohjelman henkilöstön viestintävalmiuksien parantamiseksi. Kehittämishankkeen käytännön toteuttamisesta vastaa ministeriön viestintä.

Ministeriön uusien virkamiesten perehdyttämiskäytännöt on vakiinnutettu. Kehityskeskusteluissa sovitut kehittämistoimenpiteet koottiin yhteen niiltä osin, kuin esimiehet toimittivat henkilökohtaisia kehityssuunnitelmia hallinto- ja kehityspalveluihin. Analyysiä kehittämistarpeista ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa, sillä 1/3 henkilökohtaisista kehityssuunnitelmista jäi palautumatta ja pääosassa palautuneista lomakkeista oli kehittämistarpeet dokumentoitu hyvin pintapuolisesti.

Ministeriön resurssi-strategia 2011–2015 valmistui. Resurssi-strategiassa määriteltiin linjaukset lyhyelle ja keskipitkälle aikavälille niukkenevan talouden hallitsemiseksi.

Aloitettiin mediataitojen ja vaikuttamisviestinnän valmennukset. Koulutustarjonta on suunnattu ensisijaisesti ministeriön johdolle, päälliköille ja asiantuntijavirkkamiehille. Koulutustilaisuuksia on pidetty seitsemän, ja niihin on osallistunut 50 virkamiestä.

Taulukko 3: Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä koskevat tunnusluvut 2008–2010 (Lähde: TAHTI)

	2008	2009	2010
Henkilötyövuodet (htv)	162,0	170,9	170,4
Henkilöstön lukumäärä 31.12.2010	171	180	168
– naiset (%)	61,4	64,4	65,5
– miehet (%)	38,6	35,6	34,5
– henkilöstön lukumäärän muutos (%)	1,8	5,3	-6,7
Vakinaiset/määräaikaiset (lkm)	138/33	149/31	142/26
– vakinaiset/määräaikaiset, osuus henkilöstöstä (%)	80,7/19,3	82,8/17,2	84,6/15,5
– vakinaiset/määräaikaiset, naiset (%)	49,7/11,7	52,8/11,7	56/9,5
– vakinaiset/määräaikaiset, miehet (%)	31/7,6	30/5,6	28,6/5,9
Kokoaikaiset/osa-aikaiset (lkm)	162/9	170/10	161/7
– kokoaikaiset/osa-aikaiset, osuus henkilöstöstä (%)	94,7/5,3	94,4/5,6	95,8/4,2
– kokoaikaiset/osa-aikaiset, naiset (%)	59/2,3	60,6/3,9	60,6/3,9
– kokoaikaiset/osa-aikaiset, miehet (%)	35,7/2,9	33,9/1,7	33,9/1,7
Keski-ikä (a)	46,6	46,8	47
– keski-ikä, naiset (a)	46,5	46,4	46,5
– keski-ikä, miehet (a)	46,8	47,6	48
Ikärakenne			
– 24-vuotiaiden ja nuorempien osuus (%)	0,6	1,1	0,6
– 25–34-vuotiaiden osuus (%)	14,0	15,0	16,7
– 35–44-vuotiaiden osuus (%)	27,0	28,3	26,8
– 45–54-vuotiaiden osuus (%)	25,1	23,9	23,2
– 55–64 -vuotiaiden osuus (%)	32,7	30,6	32,1
– 65-vuotiaiden osuus (%)	0,6	1,1	0,6
Koulutustaso (indeksiluku, 1–8)	5,9	5,8	6
– koulutustaso, naiset (indeksiluku)	5,7	5,7	5,9
– koulutustaso, miehet (indeksiluku)	6,3	6,1	6,2
Työtyytyväisyys (indeksiluku, 1–5)	3,1	3,5	3,4
– työtyytyväisyys, naiset (indeksiluku)	3,1	3,4	3,4
– työtyytyväisyys, miehet (indeksiluku)	3,1	3,7	3,4
Lähtövaihtuvuus (%:a henkilöstöstä) ⁵	10,7	5,6	4,4
Tulovaihtuvuus (%:a henkilöstöstä) ⁶	17,3	17,8	12,7
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen (%:a henkilöstöstä)	0,6	0	0,55
Sairauspoissaolot (päiviä/htv)	8,0	6,6	4,8
Työterveyspalvelut (euroa/htv)	587	666	425,3

1.5 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysissä selvitetään talouden kehitystä ja rakennetta. Tilinpäätöslaskelmat, joita ovat talousarvion toteutumalaskelma, tuotto- ja kululaskelma sekä tase esitetään, tilinpäätöksen luvuissa 2-4.

1.5.1 Rahoituksen rakenne

Ministeriöllä oli vuonna 2010 käytettävissään määrärahoja yhteensä 113,6 miljoonaa euroa, mikä oli 1,0 miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän. Käytettävissä olleista määrärahoista 112,3 miljoonaa euroa oli liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahoja ja 1,3 miljoonaa euroa muiden hallinnonalojen liikenne- ja viestintäministeriölle osoittamia määrärahoja. Käytettävissä olevista määrärahoista oli edellisiltä vuosilta siirrettyjä 22,9 miljoonaa euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 21,6 miljoonaa euroa. Ministeriön toimintamenoihin nettotutettiin maksullisen toiminnan tuottoja 0,1 euroa ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja 0,2 miljoonaa euroa.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen oli käytettävissä yhteensä 79,663 miljoonaa euroa, josta 63,675 miljoonaa euroa varsinaisessa talousarviossa osoitettua rahoitusta ja 15,988 miljoonaa euroa vuodelta 2008 ja 2009 siirtyneitä määrärahoja. Vuoden kolmannessa lisätalousarviossa momentin määrärahaa vähennettiin 10 000 eurolla. Vähennys muodostui

⁵ Lähtövaihtuvuus: toisen työnantajan palvelukseen vuoden aikana siirtyneiden henkilöiden lukumäärän %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstöstä.

⁶ Tulovaihtuvuus: palvelukseen otettujen uusien henkilöiden sekä palkattomalta virkavapaalta palanneiden henkilöiden lukumäärän %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstöstä.

lisätalousarviossa tehdystä 21 000 euron siirrosta liikenne- ja viestintäministeriön pääluokasta Kainuun kehittämisrahaa ja 11 000 euron EU-tukien lisäyksestä.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen ministeriön vastuulla on ollut jakamatonta, vuoden 2010 määrärahaa 63,665 miljoonaa euroa ottaen huomioon lisätalousarviossa tehdyt muutokset. Valtioneuvosto on vahvistanut päätöksellään 25.2.2010 joukkoliikenteen rahoituksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuskohtaiset kiintiöt. Tämän päätöksen mukaisesti liikenne- ja viestintäministeriö on osoittanut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikenteen vastuualueiden käyttöön joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen tarkoitettua rahoitusta yhteensä 41,824 miljoonaa euroa. Tästä määrärahasta 40,604 miljoonaa euroa on osoitettu alueellisen liikenteen palvelujen ostoon, hintavelvoitteisiin ja kehittämiseen ja 1,22 miljoonaa euroa valtakunnallisiin kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin. Merenkurkun liikenteeseen on osoitettu 0,250 miljoonaa euroa Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käyttöön. Ministeriöllä itsellään oli tilijaottelun perusteella käytettävissä 20,8 miljoonaa euroa ja lisäksi 0,780 miljoonaa euroa jakamatonta rahoitusta valtakunnallisiin kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin.

Liikenne- ja viestintäministeriön rahoituksen rakenne 2010 (1 000 euroa)				
	Edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha	Vuoden 2010 mää- räraha (TA+LTA)	Käytettävissä yhteensä	Käytetty
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	22 320	90 016	112 336	84 213
Hallinto ja toimialan yhteiset menot	4 447	25 003	29 450	25 066
Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot	4 445	22 882	27 327	22 974
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	2	34	36	5
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot		1 305	1 305	1 305
Eräät valtionavut		782	782	782
Liikenneverkko	6 795	5 004	11 799	4 690
Liikenneviraston toimintamenot	45	200	245	73
Valtionavustus länsimetron suunnitteluun	6 750	2 804	9 554	2 617
Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon		2 000	2 000	2 000
Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	4 957	58 032	62 989	52 507
Valtionavustus koulutuksesta		841	841	841
Luotsauksen hintatuki	477	4 200	4 677	3 999
Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	4 480	21 591	26 071	16 340
Junien kaukoliikenteen osto		31 400	31 400	31 327
Viestintäpalvelut ja –verkot sekä viestinnän tukeminen		1 850	1 850	1 800
Sanomalehdistön tuki		500	500	450
Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radiolähetysten lähettämiseen ulkomaille		1 350	1 350	1 350
Tutkimus	121	127	248	150
Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	121	127	248	150
Liiketoiminta	6 000		6 000	0
Avustus Finavia Oyj:lle	6 000		6 000	0
Muut hallinnonalat	541	726	1 267	731
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	398	487	885	488
Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot		87	87	87
Lähialueyhteistyö	398	400	798	401
Valtiovarainministeriön hallinnonala	83	226	309	170
Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot	2	131	133	132
Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin	81	95	176	38
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	60	13	73	73
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot		13	13	13
Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen	60		60	60
Talousarviorahoitus yhteensä	22 861	90 742	113 603	84 944
Peruutettu:				
Valtionavustus länsimetron suunnitteluun 4 133 437 euroa				
Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin 43 088 euroa				

1.5.2 *Talousarvion toteutuminen*

Tuloarviotilit

Kokonaistulokertymä oli 19,6 miljoonaa euroa. Tulojen kokonaiskertymä oli samalla tasolla kuin vuonna 2009.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muihin tuloihin oli varsinaisessa talousarviossa budjetoitu ministeriölle 50 000 euroa. Kolmannessa lisätalousarviossa tuloarviota tarkistettiin 11 000 eurolla, joka muodostui EU:lta saadusta rahoituksesta joukkoliikenteen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Tuloarvioita vastaavat lisäykset otettiin huomioon ministeriön joukkoliikenteen määrärahan mitoituksessa. Tilinpäätöksessä tulokertymä oli 176 000 euroa. Tulojen

kasvu johtui televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaisten hakemusmaksujen lisääntymisestä.

Siirrettyjen määrärahojen peruutukset 4,2 miljoonaa euroa sisältää länsimetron suunnittelun valtionavustusmäärärahan peruutuksen 4,1 miljoonaa euroa. Lisäksi peruutettiin valtiovarainministeriön pääluokan määrärahaa Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin. *Muihin sekalaisiin tuloihin* sisältyy valtionavustuksen palautus.

Korkotuloista ja voiton tuloutuksista kertyi 9,0 miljoonaa euroa. Korkotuloja oli 3,0 miljoonaa euroa ja valtion liikelaitosten voiton tuloutuksia 6,0 miljoonaa euroa. Sekä korkotulot että voiton tuloutukset vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna.

Lainojen lyhennykset olivat 6,3 miljoonaa euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen 1,2 miljoonaa euroa. Varustamoliikelaitoksen yhtiöittämiseen liittyvänä järjestelyinä liikelaitos ei lyhentänyt lainaa vuonna 2009. Arctia Shipping Oy maksoi lainaa jälleen 2010.

Menoarviotilit

Määrärahoja käytettiin vuonna 2010 yhteensä 84,9 miljoonaa euroa, joka on 3,9 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2009. Edellisvuotta vähemmän määrärahoja käytettiin varsinkin joukkoliikenteen palvelujen ostoihin ja kehittämiseen.

Ministeriön toimintamenoihin oli käytettävissä 27,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2010 talousarvion määrärahaa oli käytettävissä 22,8 miljoonaa euroa ja vuodelta 2009 siirtynyt 4,4 miljoonaa euroa. Toimintameno määrärahan käyttö oli 23,0 miljoonaa euroa ja vuodelle 2011 siirrettiin 4,4 miljoonaa euroa, josta ns. varsinaisten toimintamenojen osuutta oli 2,9 miljoonaa euroa. Toimintamenojen käyttöä edelliseen vuoteen verrattuna lisäsi Eurocontrol -jäsenmaksu.

Toimintameno määrärahaan vuodesta 2007 lähtien sisältyneisiin tutkimusmenoihin oli käytettävissä 4,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2010 toimintameno määrärahasta tutkimusmenoihin varattiin 3,2 miljoonaa euroa ja lisäksi vuodelta 2009 siirtynyttä määrärahaa oli käytettävissä 1,5 miljoonaa euroa. Tutkimus- ja kehittämismenoihin käytettiin 3,4 miljoonaa euroa, joka oli 0,2 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2009. Yhteisrahoitteisen toiminnan tuloja neuttoutettiin tutkimusmenoihin 0,2 miljoonaa euroa (2009: 45 000 euroa). Vuodelle 2011 määrärahaa siirrettiin 1,3 miljoonaa euroa.

Toimintamenoista käytettiin vaarallisten aineiden kuljetusten valvontaan 85 000 euroa ja rakennustuotteiden markkinavalvontaan 50 000 euroa. Valvonnan toteutti Turvatekniikan keskus ministeriön ja Turvatekniikan keskuksen välisten sopimusten mukaisesti. Eurocontrolin jäsenmaksuun käytettiin 3,2 miljoonaa euroa.

Länsimetron suunnitteluun osoitettiin valtionavustusta 2,6 miljoonaa euroa vuodelta 2009 siirretystä määrärahasta. Vuoden 2010 määräraha 2,8 miljoonaa euroa siirrettiin kokonaisuudessaan vuodelle 2011. Länsimetron suunnittelukustannukset painottuvat suunnittelujakson loppupuolelle ja valtionavustuksen maksatus perustuu saajan toteutuneisiin kustannuksiin. Vuoden 2009 määrärahasta peruutettiin 4,1 miljoonaa euroa.

Eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon oli käytettävissä 2,0 miljoonaa euroa valtionavustusta. Määrärahasta osoitettiin 1,0 miljoonaa euroa Seinäjoen lentokentän investointimenoihin ja 1,0 miljoonaa euroa Seinäjoen ja Mikkelin lentokenttien rakenteiden ja laitteiden investointeihin ja ylläpitomenoihin.

Luotsauksen hintatukeen oli käytettävissä 4,7 miljoonaa euroa, josta käytettiin 4,0 miljoonaa euroa Saimaan luotsaustoiminnan alijäämän kattamiseen. Hintatuesta jäi käyttämättä Saimaan liikenteen vähennyttävä 0,7 miljoonaa euroa, joka siirrettiin vuodelle 2011.

Valtionavustus koulutukseen oli 841 000 euroa, joka maksettiin ammatillisesta koulutuksesta VR-konsernille.

Joukkoliikenteen palvelujen oston ja kehittämiseen käytettiin 16,3 miljoonaa euroa (2009: 20,1 miljoonaa euroa), josta käytettiin junien lähiliikenteen palvelujen oston 11,5 miljoonaa euroa, kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin 1,6 miljoonaa euroa, lentoliikenteen palvelujen oston 0,9 miljoonaa euroa ja Kemijärven yöjunaliikenteen valtion osuuteen 1,3 miljoonaa euroa. Suurten kaupunkien joukkoliikennetukeen käytettiin 1,0 miljoonaa euroa. Vuodelle 2011 määrärahasta siirrettiin 9,7 miljoonaa euroa.

Junien kaukoliikenteen oston oli käytettävissä 31,4 miljoonaa euroa, josta jäi käyttämättä vajaa 0,1 miljoonaa euroa.

Sanomalehdistön tukeen käytettiin 450 000 euroa. Tämä kohdistui valtakunnallisilla vähemmistökielillä julkaistavien sanomalehtien ja niitä vastaavien sähköisten julkaisujen tukemiseen sekä ruotsinkielisten uutispalvelujen tuottamiseen.

Suomalaisten televisio- ja radiolähetysten lähettämiseen ulkomaille osoitettiin valtionavustusta 1,4 miljoonaa euroa. Määräraha käytettiin avustuksena Yleisradio Oy:n julkiseen palveluun kuuluvien Suomesta ulkomaille suuntautuvien radiopalvelujen ja televisiopalvelujen kustannuksiin.

Valtionavustuksiin liikenne- ja viestintäalan yhteisöille ja museotoimintaan osoitettiin 782 000 euroa.

Avustus Finavia Oyj:lle 6,0 miljoonaa euroa siirrettiin kokonaan vuodelle 2011. Määräraha muutettiin neljännessä lisätalousarviossa kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi. Avustus on tarkoitettu Oulun lentoaseman matkustajaterminaalin laajentamisinvestoinnin toteuttamiseen Finavia Oyj:lle. Avustus tulee maksettavaksi keväällä 2011.

Ministeriön hallinnonalan *tuottavuusmäärärahaa* oli käytettävissä 35 600 euroa. Määrärahaa käytettiin taloushallinnon palvelukeskushankkeesta vielä vuonna 2010 maksettuihin menoihin ja vuodelle 2011 siirrettiin 31 000 euroa.

Liikenneviraston ja Ilmatieteen laitoksen toimintamenoja käytettiin ministeriöön tehtyjen virkasiirtojen aiheuttamiin henkilöstökuluihin ja tutkimushankkeisiin.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenoihin oli käytettävissä 359,1 miljoonaa euroa. Menoja kuitenkin aiheutui enemmän ja valtiovarainministeriöltä pyydettiin 990 000 euron arviomäärärahan ylityslupa.

Lähialueyhteistyöhön oli käytettävissä ulkoasiainministeriön määrärahaa 0,8 miljoonaa euroa, josta kertomusvuoden määrärahaa 0,4 miljoonaa euroa ja edellisiltä vuosilta siirrettyä määrärahaa 0,4 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 0,4 miljoonaa euroa ja saman verran siirrettiin vuodelle 2011. Lähialueyhteistyön painopisteenä Luoteis-Venäjällä ovat olleet Pietari ja Leningradin alue, joiden liikennejärjestelmien kehittämiseen on pyritty vaikuttamaan tukemalla Suomen ja kohdealueen kahdenvälisiä suhteita sekä edistämällä EU:n poliittisia tavoitteita toteutettujen yhteishankkeiden avulla mm. logistiikassa, älyliikenteessä ja liikenneturvallisuudessa.

Valtiovarainministeriön pääluokan määrärahaa *EU-neuvoston matkakustannusten korvauksiin* oli käytettävissä 176 000 euroa, josta käytettiin 38 000 euroa. Vuoden 2010 määräraha 95 000 euroa siirrettiin kokonaisuudessaan vuodelle 2011 ja vuoden 2009 määrärahasta peruutettiin 43 000 euroa. Edelleen valtiovarainministeriön pääluokasta oli käytettävissä 132 000 euroa Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenoihin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahaa *yleissivistävän koulutuksen kehittäminen* oli käytettävissä vuodelta 2009 siirrettyä määrärahaa 60 000 euroa *tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen opetuksessa ja opiskelussa* –hankkeeseen 2008–2010. Määräraha käytettiin kokonaisuudessaan. Ministeriön toimintamenoista tietoyhteiskuntapolitiikan toteuttamiseen ja koordinoimiseen käytettiin 174 000 euroa.

Valtuudet

Vuoden 2010 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnettiin valtuutta 30,0 miljoonaa euroa varustamoiden uudisalusinvestointien ympäristötukeen. Alusten ympäristönsuojelua parantaviin investointeihin myönnettiin joulukuussa 2010 kahdelle hakijalle yhteensä 30 miljoonaa euroa. Tuen myöntäminen perustuu valtioneuvoston asetukseen alusten ympäristönsuojelua parantavien investointitukien yleisistä ehdoista. Tukipäätökset ovat kuitenkin ehdollisia siihen asti, kunnes EU:n komissio hyväksyy Suomen tukiohjelman ja yksittäisen yli 7,5 miljoonaa euroa ylittävän tukipäätöksen. Tuki maksetaan alusten valmistumisen jälkeen toteutuneiden kustannusten perusteella aikaisintaan vuonna 2012.

1.5.3 *Tuotto- ja kululaskelma*

Toiminnan tuotot olivat 0,8 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2009 olivat 0,4 miljoonaa euroa.

Maksullisen toiminnan tuotot olivat 293 672 euroa (2009: 62 157 euroa). Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot lisääntyivät 80 590 euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä johtui ajoneuvojen mittoja ja massoja koskevien poikkeuslupien kysynnän lisääntymisestä loppuvuodesta 2009 alkaen. Erillislakien mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuottoja kertyi 150 000 euroa edellisvuotta enemmän televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaisten hakemusmaksujen lisääntymisen vuoksi.

Vuokratuottoja ei ollut. Vuonna 2009 vuokratuotot sisälsivät henkilöstöravintolan vuokran. Ministeriön toimiessa väistötiloissa ravintolan vuokraa ei peritty vuonna 2010.

Muihin toiminnan tuottoihin sisältyi yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja 210 867 euroa ja yhteistoiminnan kustannusten korvauksia 123 326 euroa. Valtion televisio- ja radiorahastolta saadut tuotot olivat 158 719 euroa (2009: 152 341 euroa).

Toiminnan kulut, yhteensä 30,6 miljoonaa euroa, olivat 6,8 miljoonaa euroa edellisvuotta suuremmat. Kulujen kasvusta 5,4 miljoonaa euroa johtuu suunnitelmasta poikkeavista poistoista. Kirjaus suunnitelmasta poikkeaviin poistoihin tehtiin osana Meritaito Oy:n omistuksen arvon kirjaamista ministeriön taseeseen. Edelleen toiminnan kulujen kasvua selittää muissa kuluissa oleva Eurocontrolin jäsenmaksu 3,2 miljoonaa euroa. Henkilöstökuluihin käytettiin 0,3 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisvuonna. Henkilöstökuluihin sisältyy vuodelle 2009 kohdistuvia kuluja noin 350 000 euroa. Valtiovarainministeriön ja pääsopijajärjestöjen neuvottelut valtioneuvoston yhteisestä palkkausjärjestelmästä kariutuivat loppuvuonna 2009. Yhteistä palkkausjärjestelmään varten jäädytetyinä olleet vuoteen 2009 kohdistuvat erät maksettiin henkilökunnalle vuonna 2010. Palvelujen ostot vähentyivät 2,1 miljoonaa euroa. Asiantuntija- ja tutkimuspalvelut vähentyivät 1,8 miljoonaa euroa.

Rahoitustuotot muodostuivat pääsääntöisesti liikelaitosten voitontuloutuksista ja lainojen koroista. Ministeriön saamat rahoitustuotot olivat 9,0 miljoonaa euroa (2009: 11,4 miljoonaa euroa). Liikelaitosten voitontuloutukset olivat 6,0 miljoonaa euroa (2009: 7,9 miljoonaa euroa). Voitontuloutusta maksoi Ilmailulaitos. Muilta liikelaitoksilta ei tullut voitontuloutusta. Korot euromääräistä saamisista olivat 3,0 miljoonaa euroa, joka oli 0,5 miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän. Korot ovat yhtiöille ja liikelaitoksille annettujen lainojen korkoja.

Rahoituskulut 147,4 miljoonaa euroa (2009: 2 375 euroa) muodostuu lähes kokonaan sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistoista. Ilmailulaitoksen ja Varustamoliikelaitoksen tasearvojen muutoksista johtuen kirjattiin tileistä poistoja yhteensä 147,0 miljoonaa euroa. Lisäksi kirjattiin TAP-Yhtiöt Oy:n lainasaamisen tileistä poisto 0,4 miljoonaa euroa.

Satunnaiset tuotot sisältävät saadun vahinkovakuutuskorvauksen 715 euroa. *Satunnaisia kuluja* ei ollut.

Siirtotalouden kulut olivat yhteensä 58,9 miljoonaa euroa (vuonna 2009: 63,8 miljoonaa euroa), josta käytettiin junien kaukoliikenteen ostoon VR Osakeyhtiöltä 31,3 miljoonaa euroa,

joukkoliikennepalveluiden järjestämiseen ja kehittämiseen 16,3 miljoonaa euroa, Länsimetron suunnitteluun 2,6 miljoonaa euroa, VR-konsernille rautatieliikenteen ammatilliseen koulutuksen kustannuksiin 0,8 miljoonaa euroa, viestinnän korvauksiin ja avustuksiin 1,8 miljoonaa euroa, luotsauksen hintatukeen 4,0 miljoonaa euroa, avustuksina yksityisille lentokentille 2,0 miljoonaa euroa ja lisäksi kuluihin sisältyi muita valtionavustuksia 0,7 miljoonaa euroa. Suoritetut *arvonlisäverot* olivat 1,6 miljoonaa euroa (2009: 1,9 miljoonaa euroa).

Kertomusvuoden *kulujäämä* oli 228,7 miljoonaa euroa (2009: 77,8 miljoonaa euroa). Kulujäämän kasvu aiheutui suurimmaksi osaksi yhtiöittämisratkaisuihin johtuvista poistojen ja rahoituskulujen lisääntymisestä. Yhtiöittämisratkaisujen vaikutusta ministeriön tilinpäätökseen käsitellään tarkemmin taseen analyysissä.

1.5.4 Tase

Ministeriön omaisuus oli yhteensä 470,5 miljoonaa euroa. Omaisuus muodostuu pääasiassa käyttöomaisuusarvopapereista, liikelaitoksiin sijoitetuista pääomista ja annetuista lainoista. Taseen loppusumma oli 139,7 miljoonaa euroa edellisvuotta pienempi. Tämä aiheutui pääasiassa toimintansa 1.1.2010 aloittaneiden yhtiöiden Arctia Shipping Oy:n, Finavia Oyj:n ja Meritaito Oy:n yhtiöittämistä edeltävien, yhtiöittämisten ja omistuksen arvon muutoksista yhtiöiden aloitettavien taseiden vahvistamisen yhteydessä tehtyjen ratkaisujen johdosta. Yhtiöittämisratkaisut näkyvät ministeriön tilinpäätöksessä tuotto-kululaskelmassa kuluina siltä osin kuin vastineeksi ei saada oman pääoman ehdoin sijoitettua omaisuutta sekä vastaavasti tase-arvojen alentumisenä.

Ilmailulaitoksen arvo oli ennen yhtiöittämistä (31.12.2009) 421,6 miljoonaa euroa, josta peruspääoman ehdoin sijoitettua 184,5 miljoonaa euroa ja muun oman pääoman ehdoin sijoitettua 237,1 miljoonaa euroa. Yhtiöittämisen jälkeen Finavia Oyj:n arvo kirjanpidossa 31.12.2010 oli 287,7 miljoonaa euroa, josta 185 miljoonaa euroa osakepääoman ehdoin sijoitettua ja vapaaseen omaan pääomaan sijoitettua 102,7 miljoonaa euroa. Koko sijoituksen arvo aleni 133,9 miljoonalla eurolla. Alennuksesta noin 93 miljoonaa euroa johtui liikelaitoksen kumulatiivisten voittovarojen negatiivisuudesta, 35 miljoonaa euroa lisäeläkevastuun kattamisesta sekä 6 miljoonaa euroa liikelaitoksen voitontuloutuksesta vuodelta 2009, joka maksettiin vuonna 2010. Kumulatiivisten voittovarojen negatiivisuus johtui siitä, että liikelaitoksen viimeisenä vuonna 2009 yhtiön kirjanpidossa tehtiin kulukirjauksena 230 miljoonan euron arvonalennus omaisuudesta sekä Kehäradan terminaalin rakentamiseen 45 miljoonaa euroa varauksena. Kumulatiivisten voittovarojen ollessa tilikauden alussa 159,3 miljoonaa euroa ja viimeisen vuoden tappio -252,3 miljoonaa euroa, voittovarot muodostuivat 93 miljoonaa euroa negatiiviseksi. Tämä summa vähensi valtion liikelaitokseen sijoittamaa muuta omaa pääomaa. Ministeriön sijoituksen arvon alentuminen 133,9 miljoonaa euroa kirjattiin tuotto-kululaskelmaan kuluksi sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistoihin.

Varustamoliikelaitoksen arvo oli ennen yhtiöittämistä *Arctia Shipping Oy:ksi* (31.12.2009) 95,0 miljoonaa euroa, josta peruspääoman ehdoin sijoitettua 18,7 miljoonaa euroa ja muun oman pääoman ehdoin sijoitettua 76,3 miljoonaa euroa. Lisäksi valtiolla oli lainasaamista liikelaitokselta 60,2 miljoonaa euroa. Liikelaitoksen viimeisenä vuonna oli kuitattu lainan lyhennys 4,3 miljoonaa euroa lisäämällä liikelaitokseen valtion sijoittamaa muuta omaa pääomaa. Tästä kuitenkin peruutettiin vuoden 2010 puolella 1,1 miljoonaa euroa, jolloin vastaavasti lainasaamisten määrä kasvoi 61,3 miljoonaa euroon. Yhtiöittämisen jälkeen yhtiön arvo kirjanpidossa 31.12.2010 oli 78,585 miljoonaa euroa, josta 18,7 miljoonaa euroa osakepääoman ehdoin ja vapaaseen omaan pääomaan sijoitettua 59,9 miljoonaa euroa. Yhtiön arvo oli alentunut 16,4 miljoonalla eurolla, mistä 2,3 miljoonaa euroa johtui perustetulle Meritaito Oy:lle siirretystä väyläpalveluliiketoiminnan nettovarallisuudesta. Muita syitä olivat esimerkiksi Varustamoliikelaitoksen aikana syntyneet tilikausien kumulatiiviset tappiot 6,9 miljoonaa euroa, valtion lainan kuittaus 3,3 miljoonaa euroa sekä yhtiölle muodostunut lisäeläkevastuu 3,2 miljoonalla eurolla. Ministeriön taseesta poistettiin liikelaitoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitetusta varallisuudesta se osa, jolle ei tule vastinetta. Tuotto-kululaskelmaan kirjattiin sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistoihin 12,974 miljoonaa euroa.

Meritaito Oy:lle siirretty omaisuus muodostui Varustamoliikelaitokselta siirretystä 2,4 miljoonan euron nettovarallisuudesta sekä Merenkululaitokselta siirretystä kirjanpitoarvoltaan 19,4 miljoonan euron nettovarallisuudesta. Omaisuuden arvoa korotettiin 1,2 miljoonaa euroa. Kun toisaalta otettiin huomioon yhtiölle muodostunut lisäeläkevastuu 6,6 miljoonaa euroa, yhtiöön sijoitetun oman pääoman arvoksi muodostui 13,9 miljoonaa euroa. Nettovarallisuuden arvon alentuminen 5,4 miljoonalla eurolla kirjattiin tuotto-kululaskelmaan kuluiksi suunnitelmista poikkeaviin poistoihin. Valtion yhtiöön sijoittamaksi pääomaksi muodostui 16,3 miljoonaa euroa, josta osakepääomaksi merkittiin 3,4 miljoonaa euroa ja loppuosa vapaan pääoman rahastoon 12,9 miljoonaa euroa.

Yhteensä yhtiöittämisratkaisut näkyvät tuotto-kululaskelman kuluina sekä sijoituksen arvon vähenemisenä 152,3 miljoonalla eurolla (Finavia Oyj 133,9 milj. eur, Arctia Shipping Oy 12,97 milj. eur ja Meritaito Oy 5,4 milj. eur).

Aineelliset hyödykkeet vähentyivät 1,1 miljoonalla eurolla. Merenkululaitoksesta hallinnan siirtäminen ministeriölle vuonna 2009 siirretty käyttöomaisuus siirrettiin edelleen Luotsausliikelaitokselle. Omaisuus muodostuu Luotsausliikelaitoksen käyttämisestä Hangon ja Orregrundin kiinteistöillä olevista rakennuksista sekä Hangossa sijaitsevasta maa-alueesta.

Käyttöomaisuusarvopaperit lisääntyivät 382,6 miljoonalla eurolla, mikä muodostui toimintansa 1.1.2010 aloittaneiden yhtiöiden Arctia Shipping Oy:n, Finavia Oyj:n ja Meritaito Oy:n omistuksen arvosta. Vastaavasti liikelaitosten yhtiöittämisestä aiheutui liikelaitosten peruspääomien ja liikelaitoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitettujen pääomien vähentyminen edellä kuvatun mukaisesti.

Lyhytaikaiset saamiset sisältävät myyntisaamisia 169 000 euroa. Korkosaamisissa on TAP-Yhtiöt Oy:n tileistä poistetun lainan korko 16 386,58 euroa.

Lyhytaikaisia osto-, siirto- yms. velkoja oli 11,6 miljoonaa euroa. Lyhytaikaiset velat sisälsivät vuodelle 2009 kohdistuvia maksamattomia ostolaskuja ja valtionavustuksia 8,8 miljoonaa euroa. Siirtovelat 2,3 miljoonaa euroa muodostui lähes kokonaan lomapalkkavelasta.

1.6 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Ministeriön johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on antaa kohtuullisen varmuus viraston toiminnan ja talouden lainmukaisuudesta, talousarvion noudattamisesta ja varojen turvaamisesta, toiminnan tuloksellisuudesta sekä taloutta ja tuloksellisuutta koskevien oikeiden ja riittävien tietojen tuottamisesta.

Ministeriön sisäistä valvontaa toteutetaan organisaation kaikilla tasoilla mm. tarkoituksenmukaisten toimintaprosessien ja työnjaon, kontrollien, ohjeiden dokumentoinnin, koulutuksen sekä tiedonkulun avulla.

Vuonna 2007 aloitetun sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistyö alkoi riskien tunnistamisella. Siitä lähtien on vuosittain päivitetty riskirekisteriä ja tunnistetut riskit on integroitu suunnittelun ja seurannan prosesseihin. Vuoden 2010 tavoitteeksi asetettiin riskienhallinnan itsearviointin toteuttaminen.

Ministeriössä toteutettiin itsearviointi vuoden 2010 tilinpäätöksen laatimisen ja vuoden 2011 toiminnan suunnittelun ja sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan tueksi. Välineenä käytettiin valtiovarainministeriön suosituksen mukaista suppeaa arviointikehikkoa. Arviointi toteutettiin Webropol-kyselynä, joka lähetettiin 24 johto-, päällikkö- ja asiaintuntijataso henkilölle. Vastajia pyydettiin arvioimaan ministeriön sisäistä toimintaympäristöä ja -rakenteita, toiminnan suunnittelua ja seuranta, tiedonkulkua, riskejä ja prosessien toimivuutta. Tavoitteena on vakioida arviointiprosessi siten, että se toistetaan vuosittain. Pitkällä aikavälillä pyritään näin ollen arvioimaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan lisäksi kehityssuuntaa ja toteutettujen kehittämistoimien vaikuttavuutta.

Arvioinnin perusteella havaitut merkittävimmät puutteet ovat:

- Kehittämiskohteiden esille tuomisen mahdollistavien toimintamallien puute
- Henkilöiden tehtävänkuvien dokumentoinnin epäselvyys
- Ministeriön ja hallinnonalan välisen työnjaon toimimattomuus ja epäselvyys
- Resurssien kohdentaminen (rahoitus, henkilöstö, osaaminen, tilat, laitteet)
- Strategisten tavoitteiden viestinnän ongelmat ministeriön sisällä
- Oman toiminnan ulkoisten arviointien teettämisen vähäisyys
- Asetettavien tulostavoitteiden epäkonkreettisuus ja vaikeaselkoisuus
- Sisäisen tiedonkulun varmistaminen erityisesti valmistella olevista asioista
- Riskienhallinnan kehittäminen (dokumentointi, integrointi prosesseihin, hallinta)
- Hankintojen, sopimusten ja menojen riittämätön dokumentointi (prosessit)

Kyselyn tuloksena esiin nousseista puutteista osaan voitiin tehdä tarkistuksia välittömästi ja muiden tarkistustarpeiden osalta asetettiin seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2011:

- Tehtävänkuvat tavoitteineen laaditaan kaikille, ja ne dokumentoidaan
- Tavoitteiden toteutumista seurataan puolivuotisraportoinnin yhteydessä
- Varmistetaan sijaisjärjestelyjen toimivuus kriittisten tehtävien osalta
- Ministeriö kehittää rooliaan hallinnonalan strategisena toimijana
- Toimeenpannaan sovittujen ministeriön operatiivisten tehtävien siirto virastolle
- Henkilöstön osaamista kehitetään

Tehdyn arvioinnin perusteella ministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ovat vähintään tyydyttävällä tasolla.

1.7 Arviointien tulokset

Kertomusvuoden aikana ei toteutettu ulkopuolisia arviointeja.

1.8 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Kansallisia varoja koskevia takaisinperintöjä oli kaksi, jotka koskivat harkinnanvaraisia valtionavustuksia. EY:n säännösten mukaisten Euroopan aluekehitysrahastoa koskevien epäsäännön-mukaisuuksien ilmoittamisvelvollisuus poistui ministeriöltä 1.1.2010.

2. Talousarvion toteutumalaskelma

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2009	Talousarvio 2010 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2010	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	87,63	115,16	115,16	0,00	100,00 %
11.04.01. Arvonlisävero	87,63	115,16	115,16	0,00	100,00 %
12. Sekalaiset tulot	2 967 374,86	4 245 775,32	4 360 829,80	115 054,48	102,71 %
12.31.99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	41 500,23	61 000,00	176 054,48	115 054,48	288,61 %
12.31.99.1. Liikenne- ja viestintäministeriön tulot	41 500,23	61 000,00	176 054,48	115 054,48	288,61 %
12.39.04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	2 914 608,57	4 176 525,32	4 176 525,32	0,00	100,00 %
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	11 266,06	8 250,00	8 250,00	0,00	100,00 %
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	11 386 484,15	8 998 862,90	8 998 862,90	0,00	100,00 %
13.01.04. Korot valtion lainoista liikelaitoksille	2 598 660,00				
13.01.05. Korot muista lainoista	934 508,15	2 998 862,90	2 998 862,90	0,00	100,00 %
13.05.01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	7 853 316,00	6 000 000,00	6 000 000,00	0,00	100,00 %
15. Lainat	5 031 723,71	6 268 816,52	6 268 816,52	0,00	100,00 %
15.01.02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	466 500,00				
15.01.04. Muiden lainojen lyhennykset	4 565 223,71	6 268 816,52	6 268 816,52	0,00	100,00 %
Tuloarviotilit yhteensä	19 385 670,35	19 513 569,90	19 628 624,38	115 054,48	100,59 %

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2009	Talousarvio 2010 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2010 määrärahojen		Tilinpäätös 2010	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2010	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2010	Käyttö vuonna 2010 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	470 937,53	487 048,57	187 528,00	299 520,57	487 048,57	0,00	398 124,91	798 124,91	401 171,63	396 953,28
24.01.29. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	129 737,53	87 048,57	87 048,57		87 048,57	0,00				
24.01.29.3. Lähialueyhteistyön arvonlisäveromenot	129 737,53	87 048,57	87 048,57		87 048,57	0,00				
24.20.66. Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	341 200,00	400 000,00	100 479,43	299 520,57	400 000,00	-	247 725,52	647 725,52	250 772,24	396 953,28
24.50.66. Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)							150 399,39	150 399,39	150 399,39	0,00
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	126 400,00	225 500,00	130 500,00	95 000,00	225 500,00	99 100,00	82 507,25	308 007,25	169 918,78	95 000,00
28.60.01. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 400,00	130 500,00	130 500,00	0,00	130 500,00	0,00	1 507,25	132 007,25	132 007,25	0,00
28.60.20. Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)	101 000,00						81 000,00	81 000,00	37 911,53	0,00
28.60.20.31. Liikenne- ja viestintäministeriö	101 000,00						81 000,00	81 000,00	37 911,53	0,00
28.92.20. Euroopan unionin osallistuminen matkajen korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)		95 000,00	0,00	95 000,00	95 000,00	-		95 000,00	0,00	95 000,00
28.92.20.31. Liikenne- ja viestintäministeriö		95 000,00	0,00	95 000,00	95 000,00	-		95 000,00	0,00	95 000,00
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala		13 200,00	13 200,00		13 200,00	13 200,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	0,00
29.01.29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		13 200,00	13 200,00		13 200,00	0,00				
29.10.20. Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)							60 000,00	60 000,00	60 000,00	0,00

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2009	Talousarvio 2010 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2010 määrärahojen		Tilinpäätös 2010	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2010	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2010	Käyttö vuonna 2010 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
31.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	97 916 346,48	90 015 626,69	72 930 924,94	16 961 694,89	89 892 619,83	123 006,86	22 320 024,57	76 157 324,57	48 158 031,00	21 061 856,72
31.01.01.	Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot, josta enintään 4 000 euroa yhtiöittämisjärjestelyihin (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	20 047 000,00	22 882 000,00	18 528 978,19	4 353 021,81	22 882 000,00	-	4 445 300,67	27 327 300,67	22 974 278,86	4 353 021,81
31.01.21.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	34 000,00	34 000,00	3 075,28	30 924,72	34 000,00	-	1 619,45	35 619,45	4 694,73	30 924,72
31.01.29.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonsäveroimenot (arviomääräraha)	1 461 751,76	1 305 326,69	1 305 326,69		1 305 326,69	0,00				
31.01.40.	Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	782 000,00	782 000,00	782 000,00		782 000,00	0,00				
	31.01.40.1. Liikenne- ja viestintäalan museot	459 000,00	459 000,00	459 000,00		459 000,00	0,00				
	31.01.40.2. Viestintäalan yhteisöt	100 000,00	100 000,00	100 000,00		100 000,00	0,00				
	31.01.40.3. Suomen Ilmailuliitto ry:n tuki	193 000,00	193 000,00	193 000,00		193 000,00	0,00				
	31.01.40.4. Liikennealan yhteisöt	30 000,00	30 000,00	30 000,00		30 000,00	0,00				
31.10.01.	Liikenneviraston toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 V)	200 100,00	199 500,00	28 851,56	170 648,44	199 500,00	-	44 539,47	244 039,47	73 391,03	170 648,44
31.10.34.	Valtionavustus länsimetron suunnitteluun (siirtomääräraha 2 v)	6 750 000,00	2 804 000,00	0,00	2 804 000,00	2 804 000,00	-	6 750 000,00	9 554 000,00	2 616 563,15	0,00
31.10.41.	Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	3 347 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00		2 000 000,00	0,00		2 000 000,00	2 000 000,00	0,00
	31.10.41.1. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen investointi- ja ylläpitomaihin	1 374 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00		1 000 000,00	0,00		1 000 000,00	1 000 000,00	0,00
	31.10.41.2. Valtionavustus Seinäjoen (Rengonharjun) lentokenttäinvestointiin (EK) (enintään)	1 973 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00		1 000 000,00	0,00		1 000 000,00	1 000 000,00	0,00

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2009	Talousarvio 2010 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2010 määrärahojen		Tilinpäätös 2010	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2010	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2010	Käyttö vuonna 2010 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
31.30.42. Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)	841 000,00	841 000,00	841 000,00		841 000,00	0,00					
31.30.51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 200 000,00	4 200 000,00	3 521 942,53	678 057,47	4 200 000,00	-	477 162,17	4 677 162,17	3 999 104,70	678 057,47	
31.30.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	20 246 289,00	21 591 000,00	12 764 181,75	8 826 818,25	21 591 000,00	-	4 449 761,28	26 040 761,28	12 764 181,75	9 730 980,08	
31.30.63.1. Junien lähiliikenteen palvelujen osto	10 900 000,00	10 843 912,00	10 832 345,62	11 566,38	10 843 912,00	-	668 583,80	11 512 495,80	11 500 929,42	11 566,38	
31.30.63.3. Kehittämisen, suunnittelu- ja tutkimushankkeet	2 101 000,00	1 115 251,00	0,00	1 115 251,00	1 115 251,00	-	2 462 347,96	3 577 598,96	1 564 652,13	2 012 946,83	
31.30.63.6. Lentoliikenteen palvelujen osto	1 000 000,00	669 693,00	669 692,18	0,82	669 693,00	-	267 766,07	937 459,07	937 458,25	0,82	
31.30.63.7. Matkojen yhdistely	45 289,00										
31.30.63.8. Kemijärven yöjunaliikenteen osto	1 200 000,00	1 262 144,00	1 262 143,95	0,05	1 262 144,00	-	16 749,45	1 278 893,45	1 278 893,40	0,05	
31.30.63.9. Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	5 000 000,00	7 700 000,00	0,00	7 700 000,00	7 700 000,00	-	1 034 314,00	8 734 314,00	1 027 848,00	7 706 466,00	
31.30.65. Junien kaukoliikenteen osto (arviomääräraha)	31 331 205,72	31 400 000,00	31 326 993,14		31 326 993,14	73 006,86					
31.40.42. Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)	500 000,00	500 000,00	450 000,00		450 000,00	50 000,00					
31.40.44. Valtionavustus suomalaisien televisio- ja radiolähetysten lähettämiseen ulkomaille (kiinteä määräraha)	2 000 000,00	1 350 000,00	1 350 000,00		1 350 000,00	0,00					
31.50.01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	176 000,00	126 800,00	28 575,80	98 224,20	126 800,00	-	121 201,71	248 001,71	149 777,51	98 224,20	
31.50.01.1. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	176 000,00	126 800,00	28 575,80	98 224,20	126 800,00	-	121 201,71	248 001,71	149 777,51	98 224,20	

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2009	Talousarvio 2010 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2010 määrärahojen		Tilinpäätös 2010	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2010	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2010	Käyttö vuonna 2010 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.60.40. Avustus Finavia Oyj:lle (siirtomääräraha 3 v)	6 000 000,00						6 000 000,00	6 000 000,00	0,00	6 000 000,00
31.60.63 Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)							30 439,82	30 439,82	30 439,82	0,00
31.60.63.3. Kehittämisuunnittelu- ja tutkimushankkeet							30 439,82	30 439,82	30 439,82	0,00
Määrärahatilit yhteensä	98 513 684,01	90 741 375,26	73 262 152,94	17 356 215,46	90 618 368,40	123 006,86	22 860 656,73	77 323 456,73	48 789 121,41	21 553 810,00

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Vuoden 2010 valtuudet			Uusittavissa 2011 TA:ssa	Talousarvio-menot 2010	Määräraha-tarve 2011	Määräraha-tarve 2012	Määräraha-tarve 2013	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
				Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä							
31.10.41. Valtionapu eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon		2 700		2 700	2 700			1 000	1 700				1 700
Vuonna 2010 käytettävissä olleet valtuudet		2 700		2 700	2 700			1 000	1 700				1 700
31.30.46. Alusinvestointien ympäristötuki		30 000		30 000	30 000					2 000	28 000		30 000
Vuonna 2010 käytettävissä olleet valtuudet		30 000		30 000	30 000					2 000	28 000		30 000
31.60.34. Valtionapu länsimetron suunnitteluun	15 000							2 617	2 804	4 134			6 938
Aikaisempien vuosien valtuudet	15 000							2 617	2 804	4 134			6 938
31.60.65. Junien kaukoliikenteen osto	155 151		949	949		949		31 327	31 386				31 386
Aikaisempien vuosien valtuudet	155 151							31 327	31 386				31 386
Vuonna 2010 käytettävissä olleet valtuudet			949	949		949							
Yhteensä	170 151	32 700	949	33 649	32 700	949		34 944	35 890	6 134	28 000		70 024

3. Tuotto- ja kululaskelma

Liikenne- ja viestintäministeriön tuotto- ja kululaskelma	1.1.2010 - 31.12.2010		1.1.2009 - 31.12.2009	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	292 671,76		62 157,39	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	0,00		8 384,00	
Muut toiminnan tuotot	<u>528 997,31</u>	821 669,07	<u>316 811,10</u>	387 352,49
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	330 841,27		577 104,48	
Henkilöstökulut	11 464 985,19		11 182 790,97	
Vuokrat	1 823 895,63		1 813 762,15	
Palvelujen ostot	6 962 701,61		9 082 484,42	
Muut kulut	4 028 713,41		983 613,84	
Poistot	5 454 680,85		41 796,58	
Sisäiset kulut	<u>567 000,00</u>	<u>-30 632 817,96</u>	<u>149 820,00</u>	<u>-23 831 372,44</u>
JÄÄMÄ I		-29 811 148,89		-23 444 019,95
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	8 998 862,90		11 386 484,15	
Rahoituskulut	<u>-147 445 495,51</u>	-138 446 632,61	<u>-2 374,62</u>	11 384 109,53
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	715,15		0,00	
Satunnaiset kulut	<u>0,00</u>	715,15	<u>0,00</u>	0,00
JÄÄMÄ II		-168 257 066,35		-12 059 910,42
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Kunnille	4 510 156,38		5 433 612,73	
Kuntayhtymille	707 548,28		2 830 296,63	
Elinkeinoelämälle	51 087 536,15		51 661 848,83	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	2 627 500,00		3 948 475,00	
Kulujen palautukset	<u>-8 309,83</u>	58 924 430,98	<u>-38 289,73</u>	<u>-63 835 943,46</u>
JÄÄMÄ III		-227 181 497,33		-75 895 853,88
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	5 764,36		87,63	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>-1 565 475,05</u>	<u>-1 559 710,69</u>	<u>-1 949 418,65</u>	<u>-1 949 331,02</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-228 741 208,02</u>		<u>-77 845 184,90</u>

4. Tase

Liikenne- ja viestintäministeriön tase	31.12.2010		31.12.2009	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	<u>241,20</u>	241,20	<u>3 548,80</u>	3 548,80
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennukset	0,00		1 057 292,55	
Rakennelmat	0,00		1 801,77	
Rakenteet	0,00		79 450,20	
Koneet ja laitteet	46 099,86		41 637,31	
Kalusteet	1 070,40		3 195,60	
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>0,00</u>	47 170,26	<u>1 345,50</u>	1 184 722,93
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	390 452 071,36		7 883 986,15	
Liikelaitosten peruspääomat	2 000 000,00		205 241 839,27	
Liikelaitoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitetut pääomat	10 028 425,40		322 316 042,34	
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	3 589 971,15		3 765 727,61	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	64 070 000,00	<u>470 140 467,91</u>	69 546 620,73	<u>608 754 216,10</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET YHTEENSÄ				
		470 187 879,37		609 942 487,83
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	169 149,84		35 910,30	
Siirtosaamiset	23 969,30		105 539,03	
Muut lyhytaikaiset saamiset	65 065,54		70 874,23	
Ennakkomaksut	<u>6 719,48</u>	264 904,16	<u>10 140,85</u>	222 464,41
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ				
		264 904,16		222 464,41
VASTAAVAA YHTEENSÄ				
		<u>470 452 783,53</u>		<u>610 164 952,24</u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
			1 354 430	
Valtion pääoma 1.1.1998	1 354 430 821,18		821,18	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-760 184 776,86		-754 963 780,72	
Pääoman siirrot	93 379 376,54		72 624 188,76	
Tilikauden tuotto-/kulujaämä	<u>-228 741 208,02</u>	458 884 212,84	<u>-77 845 184,90</u>	594 246 044,32
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Saadut ennakot	0,00		39 160,16	
Ostovelat	8 814 220,19		11 671 998,85	
Tilivirastojen väliset tilitykset	224 587,18		248 483,61	
Edelleen tilittävät erät	181 626,31		183 693,57	
Siirtovelat	2 348 137,01		1 980 571,73	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>0,00</u>	<u>11 568 570,69</u>	<u>1 795 000,00</u>	<u>15 918 907,92</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ				
		11 568 570,69		15 918 907,92
VASTATTAVAA YHTEENSÄ				
		<u>470 452 783,53</u>		<u>610 164 952,24</u>

5. Liitetiedot

Luettelo vuoden 2010 tilinpäätöslaskelmien liitteenä annettavista tiedoista:

- Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta
- Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot
- Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset
- Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat
- Liite 5: Henkilöstökulujen erittely
- Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset
- Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot
- Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut
- Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat
- Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset
- Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat
- Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut
- Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
- Liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
- Liite 15: Velan muutokset
- Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio
- Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Ministeriön taseen vertailtavuuteen vaikuttavat vuoden 2010 alussa tehdyt yhtiöittämiset. Toimintansa 1.1.2010 aloittaneiden yhtiöiden Arctia Shipping Oy:n, Finavia Oyj:n ja Meritaito Oy:n omistuksen arvo on kasvattanut taseen käyttöomaisuusarvopapereita ja vastaavasti taseen erät liikelaitosten peruspääomat ja liikelaitoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitetut pääomat ovat vähentyneet. Lisäksi sijoitusten arvot ovat muuttuneet yhtiöiden aloittavien taseiden vahvistamisen yhteydessä tehtyjen ratkaisujen johdosta.

Tilinpäätöstä laadittaessa vuonna 2009 myönnettyjen ja edelleen lunastamatta olevien poikkeuslupien, yhteensä 6 300 euroa, osalta on noudatettu maksuperustetta suoriteperusteen sijasta. Yhden luvan hakija on tehnyt maksuvapautushakemuksen Valtiokonttoriin, jossa asian käsittely on kesken. Lisäksi maksuperustetta on noudatettu vuonna 2010 myönnetyssä ja lunastamatta olevassa poikkeusluvassa 1 100 euroa. Luvan hakija teki valituksen Korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mutta Korkein hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta. Saatavien perintää jatketaan vuonna 2011.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa ja vertailtavuudessa ei ole muita sellaisia olennaisia tilinpäätöksen laatimista ja vertailtavuutta edelliseen tilinpäätökseen vaikuttavia seikkoja koskevia tietoja, jotka eivät välittömästi ilmene tilinpäätöksen laadintaa koskevista säännöksistä ja valtiovarainministeriön määräyksistä tai eivät ole yleisesti tunnettuja hyvän kirjanpitolain asettamia vaatimuksia.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2009	Talousarvio 2010 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2010 määrärahojen		Tilinpäätös 2010	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2010	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2010	Käyttö vuonna 2010 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
24.01.29.											
Bruttomenot			87 048,57								
Ulkoasiainministeriön hallin- nonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)			0,00								
Nettomenot	129 737,53	87 048,57	87 048,57		87 048,57	0,00					
29.01.29											
Bruttomenot			13 200,00								
Opetusministeriön hallin- nonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)			0,00								
Nettomenot		13 200,00	13 200,00		13 200,00	0,00					
31.01.01											
Bruttomenot	20 358 637,93	23 182 000,00	19 140 102,54		23 493 124,35				23 585 403,21		
Liikenne- ja viestintäministeri- ön toimintamenot, josta enintään 4 000 euroa yhtiöit- tämisjärjestelyihin (nettob) (siirtomääräraha 2 v)											
Bruttotulot	311 637,93	300 000,00	611 124,35		611 124,35				611 124,35		
Nettomenot	20 047 000,00	22 882 000,00	18 528 978,19	4 353 021,81	22 882 000,00		4 445 300,67	27 327 300,67	22 974 278,86	4 353 021,81	
31.01.29											
Bruttomenot			1 346 241,11								
Liikenne- ja viestintäministeri- ön hallinnonalan arvonlisäve- romenot (arviomääräraha)			40 914,42								
Nettomenot	1 461 751,76	1 305 326,69	1 305 326,69		1 305 326,69	0,00					
31.10.01											
Bruttomenot	200 100,00		28 851,56		199 500,00				73 391,03		
Liikenneviraston toimintame- not (nettob) (siirtomääräraha 2 v)											
Nettomenot	0,00		0,00		0,00				0,00		
31.50.01											
Bruttomenot	200 100,00	199 500,00	28 851,56	170 648,44	199 500,00		44 539,47	244 039,47	73 391,03	170 648,44	
Ilmatieteen laitoksen toimin- tamenot (nettob) (siirtomää- raha 2 v)			28 575,80		126 800,00				149 777,51		
Nettomenot	0,00	126 800,00	28 575,80	98 224,20	126 800,00		121 201,71	248 001,71	149 777,51	98 224,20	

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Pääluokan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	359 113 000	990 000,00	0,28
31.01.29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonnäisäveromenot	359 113 000	990 000,00	0,28
Pääluokat yhteensä	359 113 000	990 000,00	0,28

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		43 088,47
2009		43 088,47
28.60.20.31. Euroopan Unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin	43 088,47	
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala		4 133 436,85
2009		4 133 436,85
31.10.34. Valtionavustus länsimetron suunnitteluun	4 133 436,85	
Pääluokat yhteensä		4 176 525,32
Vuosi 2009		4 176 525,32

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2010	2009
Henkilöstökulut	9 450 303,98	9 163 351,81
Palkat ja palkkiot	9 350 344,07	8 825 156,46
Tulosperusteiset erät	-	-
Lomapalkkavelan muutos	99 959,91	338 195,35
Henkilösivukulut	2 014 681,21	2 019 439,16
Eläkekulut	1 752 360,33	1 651 021,61
Muut henkilösivukulut	262 320,88	368 417,55
Yhteensä	11 464 985,19	11 182 790,97
Johdon palkat ja palkkiot, josta	529 257,90	457 993,20
- tulosperusteiset erät	-	-
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	7 762,24	9 868,94
Johto	1 140,00	960,00
Muu henkilöstö	6 622,24	8 908,94

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
112 Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5	20	0
122 Rakennukset	Tasapoisto	20	5	0
1250 Autot ja muut maankuljetusvälineet	Tasapoisto	5	20	0
1255 Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	Tasapoisto	3	33,33	0
1256 Toimistokoneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	Tasapoisto	3	33,33	0
1258 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1269 Muut koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1270 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	Tasapoisto	5	20	0
1279 Muut kalusteet	Tasapoisto	5	20	0

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet	Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	Yhteensä	
	112 Aineettomat oikeudet	125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	130 Käyttöomaisuusarvopaperit	
Hankintameno 1.1.2010	28 231,00	102 402,29	10 927,00	7 883 986,15	8 025 546,44
Lisäykset	0,00	33 835,00	0,00	382 568 085,21	382 601 920,21
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2010	28 231,00	136 237,29	10 927,00	390 452 071,36	390 627 466,65
Kertyneet poistot 1.1.2010	24 682,20	60 764,98	7 731,40	0,00	93 178,58
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	3 307,60	29 372,45	2 125,20	0,00	34 805,25
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2010	27 989,80	90 137,43	9 856,60	0,00	127 983,83
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	241,20	46 099,86	1 070,40	390 452 071,36	390 499 482,82

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2010	2009	Muutos 2010-2009
Korot euromääräisistä saamisista	2 998 862,90	3 533 168,15	-534 305,25
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0,00	0,00	0,00
Osingot	0,00	0,00	0,00
Liikelayosten voiton tuloutukset	6 000 000,00	7 853 316,00	-1 853 316,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00
Rahoitustuotot yhteensä	8 998 862,90	11 386 484,15	-2 387 621,25
Rahoituskulut	2010	2009	Muutos 2010-2009
Korot euromääräisistä veloista	1 502,64	1 168,67	333,97
Korot valuuttamääräisistä veloista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	0,00	0,00
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	147 443 834,45	0,00	147 443 834,45
Muut rahoituskulut	158,42	1 205,95	-1 047,53
Rahoituskulut yhteensä	147 445 495,51	2 374,62	147 443 120,89
Netto	-138 446 632,61	11 384 109,53	-149 830 742,14

Liite 9: Talousarvion taloudesta annetut lainat

Sektorit	Lainapääoma 31.12.2010	Lisäys 2010	Vähennys 2010	Lainapääoma 31.12.2009	Pääomamuutos 2010-(2009)
Yritykset ja asuntoyhteisöt	3 589 971,15		175 756,46	3 765 727,61	175 756,46
Asuntoyhteisöt	3 589 971,15		175 756,46	3 765 727,61	175 756,46
Yhteensä	3 589 971,15		175 756,46	3 765 727,61	175 756,46

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	Kappale määrä	Markkina-arvo	31.12.2010		Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	31.12.2009	
			Kirjanpitoarvo	Omistusosuus %			Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	12 967 966							7 883 986,15
Arctia Shipping Oy	748 000		78 585 675,58	100,0	-	0,00		2 500,00
Finavia Oyj	7 400 000		287 689 063,49	100,0	-	0,00		2 500,00
Finnpilot Pilotage Oy	100		2 500,00	100,0	-	0,00		
Meritaito Oy	136 720		16 298 346,14	100,0	-	0,00		2 500,00
Yleisradio Oy Ab	4 683 146		7 876 486,15	100,0	-	0,00		7 876 486,15
Osakkeet ja osuudet yhteensä	12 967 966		390 452 071,36					7 883 986,15

Liite 10 jatkuu

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	Kirjanpitoarvo 31.12.2010	Kirjanpitoarvo 31.12.2009
IImailulaitos		421 672 163,91
- Peruspääoma		184 541 839,27
- Muu oma pääoma		237 130 324,64
Varustamoliikelaitos		95 016 649,94
- Peruspääoma		18 700 000,00
- Muu oma pääoma		76 316 649,94
Luotsausliikelaitos	12 028 425,40	10 869 067,76
- Peruspääoma	2 000 000,00	2 000 000,00
- Muu oma pääoma	10 028 425,40	8 869 067,76
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	64 070 000,00	69 546 620,73
- Destia Oy		1 793 060,06
- Arctia Shipping Oy*	57 000 000,00	60 200 000,00
- Raskone Oy	7 070 000,00	7 070 000,00
- TAP-yhtiöt		483 560,67
Yhteensä	76 098 425,40	597 104 502,34

* Vuonna 2009 Varustamoliikelaitos

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2010	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat						3 589 971,15	3 589 971,15
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	1 178 400,00	5 891 600,00		4 300 000,00	21 500 000,00	31 200 000,00	64 070 000,00
Yhteensä	1 178 400,00	5 891 600,00	0,00	4 300 000,00	21 500 000,00	34 789 971,15	67 659 971,15

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Myönnetyt takaukset ja takuut

Sektori	31.12.2010	31.12.2009	Muutos 2010-2009
Julkinen yritys			
Laki valtion liikelaitoksista (1185/2002)	209 477 256,37	220 786 913,41	-11 309 657,04
Takaukset ja takuut yhteensä	209 477 256,37	220 786 913,41	-11 309 657,04

Myönnetyt takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo €	Jakauma %	Tilinpäätöspäivän kurssi €
Euro	209 477 256,37	100,0	
Yhteensä	209 477 256,37	100,0	

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole taseeseen sisältyttäviä rahastoituja varoja.

Liite 15: Velan muutokset

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 15.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liite 17: Oikeuden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Menomomenttien käyttö vakiosisällöstä poikkeavaan käyttötarkoitukseen

Momentti	LKP-ryhmä	4.08.24.50.66. Euroa	4.09.24.20.66. Euroa	24.20.66. Euroa	Yhteensä Euroa
24.20.66. Lähialueyhteistyö					
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	42 Vuokrat		700,00		700,00
Määrärahaa saa käyttää lähialueyhteistyöhön liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen.	43 Palvelujen ostot	146 921,99	149 592,81	99 897,68	396 412,48
	45 Muut kulut	3 477,40		581,75	4 059,15
	Yhteensä	150 399,39	150 292,81	100 479,43	401 171,63

Momentti	LKP-ryhmä	4.09.31.30.63. Euroa	31.30.63. Euroa	Yhteensä Euroa
31.30.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen				
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	43 Palvelujen ostot	652 813,07		652 813,07
Määrärahaa saa käyttää joukkoliikenteen kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeiden rahoittamiseen.	51 Rahoituskulut		1 342,76	1 342,76
	93 Suoritetut arvonnalisäverokulut	118 985,37		118 985,37
	Yhteensä	771 798,44	1 342,76	773 141,20

Muut täydentävät tiedot

Liikenne- ja viestintäministeriön taseeseen vaikuttavat Meritaito Oy:n perustamisesta johtuvat kirjaukset perustuvat yhtiökokouksen 15.12.2010 vahvistamaan aloittavaan taseeseen. Ministeriön tilinpäätöstä laadittaessa on ollut tiedossa, että Meritaito Oy:n aloittavaa tasetta tullaan täsmentämään muuttuneen tiedon johdosta yhtiökokouksen päätöksellä ennen yhtiön 2010 tilinpäätöksen hyväksymistä.

6. Allekirjoitukset

Hyväksymme liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen vuodelta 2010.

Helsingissä 15. maaliskuuta 2011.

Anu Vehviläinen
liikenneministeri

Suvi Lindén
viestintäministeri

Harri Pursiainen
kansliapäällikkö